บทที่ 2

การศึกษาวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกในฐานะที่เป็นวรรณกรรมหลีกหนี

การหลีกหนีจากสภาพความเป็นจริงเป็นพฤติกรรมพื้นฐานของมนุษย์ที่มักจะกระทำเมื่อตนเองต้องเผชิญหน้ากับสิ่งที่ไม่ต้องการ การหลบหนีจากสภาพความเป็นจริงที่มนุษย์ต้องเผชิญจึงเป็นลักษณะสามัญที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน และในวรรณกรรมบางประเภทที่ผู้ประพันธ์ต้องการให้ผู้อ่านจินตนาการเข้าไปในสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่ใช่บริบททางสังคมที่ผู้ประพันธ์และผู้อ่านอาศัยอยู่ในขณะนั้น การหลีกหนีอาจจะกระทำเพียงชั่วครู่ โดยผู้ประพันธ์ใช้เทคนิคการประพันธ์ในรูปแบบของภาพย้อนกลับ (Flashback) ไปสู่อดีต หรือกระทำเป็นช่วงเวลาหนึ่ง (Period) ในลักษณะเป็นเรื่องย้อนยุค หรืออาจจะเป็นการสร้างโลกใหม่ตามที่ผู้ประพันธ์คิดฝันเอาเอง ในกรณีนี้อาจจะเป็นการหลีกหนีไปในอนาคตกาลได้เช่นกัน ลักษณะการหลีกหนีในวรรณกรรมไม่ได้เกิดขึ้นในวรรณกรรมตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมาเท่านั้น ความเป็นจริงที่กล่าวข้างต้นว่าการหลีกหนีเป็นพฤติกรรมพื้นฐานของมนุษย์เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ คำว่า ("วรรณกรรมหลีกหนี") น่าจะสามารถใช้ศึกษาคุณสมบัติของวรรณกรรมทุกยุคทุกสมัยที่มีลักษณะของการหลีกหนี วรรณกรรมหลีกหนีจึงเป็นเพียงทฤษฎีหนึ่งที่ใช้ศึกษาวรรณกรรมกอธิคเช่นเดียวกับทฤษฎีอื่น ๆ ที่ปรากฏในศตวรรษที่ 20 ตัวอย่างเช่น การศึกษาวรรณกรรมกอธิคโดยใช้ทฤษฎีฟรอยด์และทฤษฎีเซอเรลลิสม์(Modern Approaches: Freud and Surrealists) การใช้วิธีการเข้าถึงวรรณกรรมกอธิคโดยมุมมองที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (Cultural and Historical Approaches) การศึกษาลักษณะต้นแบบของวรรณกรรมกอธิค (Literary Achetypes) และลักษณะความเป็นสตรีในวรรณกรรมกอธิค (Feminist Approach) เป็นต้น [1]

วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกเป็นวรรณกรรมหลีกหนีที่ชัดเจน เพราะมีลักษณะของการหลีกหนีสภาพความเป็นจริงไปสู่โลกยุคกลางในอดีต ทฤษฎี หรือ ทางที่จะเข้าถึงแก่นแท้ของวรรณกรรมกอธิคจึงเป็นการศึกษาวรรณกรรมกอธิคในฐานะที่เป็นวรรณกรรมหลีกหนี การศึกษา

---

[1] A.E. Dyson, ed., The Gothick Novel, (Houndmills: Macmillan Education, 1991), p. 22-24.

วรรณกรรมกอธิคในฐานะที่เป็นวรรณกรรมหลีกหนี ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. สาเหตุที่ทำให้วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกเป็นวรรณกรรมหลีกหนี
2. ลักษณะของการหลีกหนีในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรก
3. ผลลัพธ์ที่นำเอาทฤษฎีหลีกหนีมาศึกษาวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรก

สาเหตุภายนอกที่ทำให้วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกเป็นวรรณกรรมหลีกหนี

สาเหตุทางประวัติศาสตร์

องเดร เบรอตง (André Breton) เป็นนักคิดเซอเรียลลิสม์ชาวฝรั่งเศส [2] เขาวิจารณ์วรรณกรรมของอังกฤษในศตวรรษที่ 18 ว่ามีส่วนคล้ายคลึงกับการเกิดลัทธิมาร์กซิสม์ในปีคริสต์ศักราช 1930 กล่าวคือ วรรณกรรมกอธิคอังกฤษในยุคเริ่มแรกกลางศตวรรษที่ 18 เป็นวรรณกรรมที่เกิดมาจากอาการสะสมจากความกดดันทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อยุโรปในเวลานั้น มันตาคูร ซัมเมอร์ (Montague Summer) เป็นบุคคลที่รวบรวมสารานุกรมกอธิคอังกฤษไม่เห็นด้วยกับความคิดของเบรอตงเป็นอย่างมาก เขาเชื่อมั่นว่าวรรณกรรมกอธิคไม่ได้เกิดมาจากความกดดันทางการเมือง เขากล่าวว่าที่มาของวรรณกรรมกอธิคอังกฤษ คือ ลักษณะโรแมนติก (Romanticism) มากกว่า แม้ว่าการตีความวรรณกรรมกอธิคที่ต่างกันจะเกิดมาจาก เบรอตงเน้นความสำคัญของการกำเนิดวรรณกรรมโดยยึดหลักการตีความจากบริบทของวรรณกรรม ส่วนซัมเมอร์ตีความโดยยึดตัววรรณกรรมเป็นเกณฑ์ ประเด็นของเบรอตงเป็นประเด็นสำคัญที่น่าสนใจยิ่งเพราะกลางศตวรรษที่ 18 ทั้งอังกฤษและอเมริกาได้รับผลกระทบจากการเมืองการปกครองทั้งสิ้น โดยเฉพาะอเมริกา การเกิดประเทศและการเกิดรูปแบบวรรณกรรมประเภทนวนิยายเกิดขึ้น

---

[2] คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วิวัฒนาการวรรณกรรมตะวันตก, (กรุงเทพ: คณะอักษรศาสตร์, ม.ป.ป), หน้า 444-446: องเดร เบรอตงเป็นผู้นำของกลุ่มเซอเรียลลิสม์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 (1919-1939) วรรณกรรมกอธิคในศตวรรษที่18 เป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดขบวนการเซอเรียลลิสม์ พวกเซอเรียลลิสม์คิดว่าการสร้างสรรค์วรรณกรรมที่แปลกประหลาดมหัศจรรย์มีความน่าสนใจมากกว่าการสร้างสรรค์วรรณกรรมที่อยู่ในกรอบของกฎเกณฑ์และเหตุผล พวกเซอเรียลลิสม์จึงสร้างสรรค์วรรณกรรมโดยเขียนตามสิ่งที่ตนเองนึก โดยปราศจากการบังคับบัญชาของเหตุผล เป็นการเขียนจากการสั่งงานโดยอัตโนมัติของระบบประสาท

พร้อม ๆ กัน [3] วรรณกรรมประเภทนวนิยายเล่มแรกที่เขียนขึ้นโดยนักเขียนอาชีพคนแรก คือ วรรณกรรมกอธิคที่ชื่อว่า Wieland โดยนักเขียนอเมริกันที่ชื่อชาร์ลส บรอกเด้น บราวน์(Charles Brockden Brown) [4] โดยภาพรวมแล้วสมมุติฐานข้อหนึ่งของการหลีกหนีเกิดมาจากความต้องการของมนุษย์ที่จะหลีกหนีจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่กล่าวนี้ คือ สังคมแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ที่รวมเอาการปกครอง การเมืองและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ขณะนั้นเข้าด้วยกัน การหลีกหนีจึงเป็นการหนีออกจากอารยธรรมไปสู่ที่ที่ดนพึงพอใจ

เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวเนื่องกับการกำเนิดวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกและทำให้วรรณกรรมกอธิคมีฐานะเป็นวรรณกรรมหลีกหนี ส่วนหนึ่งมาจากระบบการเมืองของประเทศอังกฤษสมัยหลังคริสต์ศักราช 1760 ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองค่อนข้างจะสับสนวุ่นวายเปรียบความวุ่นวายทางการเมืองคล้ายกับสมัยก่อนที่จะมีการปฏิวัติฝรั่งเศส คือ ช่วงปีคริสต์ศักราช 1750-1778 แต่เหตุการณ์ทางการเมืองของอังกฤษไม่มีความรุนแรงเท่ากับของฝรั่งเศส [5] ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะประเทศอังกฤษผ่านวิกฤตการณ์ทางการเมืองมาแล้วจากการปฏิวัติที่เกรียงไกร[6] (Glorious Revolution) ในปีคริสต์ศักราช 1688 โดยไม่มีการเสียเลือดเนื้อ แนวโน้มของการต่อสู้ระหว่างระบบกษัตริย์และรัฐสภาหลังจากการปฏิวัติจึงเป็นการทำสงครามเย็นมากกว่าในขณะที่การปฏิวัติของฝรั่งเศสมีเป้าหมายที่จะโค่นล้มระบบกษัตริย์อย่างถอนรากถอนโคน เหตุการณ์ทางการเมืองจึงมีสภาพที่รุนแรงกว่าของอังกฤษหลายเท่า สิ่งที่อังกฤษได้จากการปฏิวัติในปีคริสต์ศักราช 1688 คือรูปแบบการปกครองแบบรัฐสภา แต่ก็เป็นระบบรัฐสภาที่ไม่ได้มีอำนาจอะไรมากนัก กษัตริย์ก็ยังคงมีอำนาจมากเช่นเดิม และในสมัยของพระเจ้าจอร์จที่ 3 ช่วงคริสต์

---

[3] เลสลี่ เอ. ฟีดเลอร์, ความรักและความตายในนวนิยายอเมริกัน, แปลโดย ฉันทนา ไชยชิต, (กรุงเทพ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2533), หน้า 2.

[4] A.E. Dyson, ed., The Gothick Novel, (Houndmill: Macmillan Education, 1991), p. 16.

[5] เอื้อม ฉายางาม, ประวัติศาสตร์อังกฤษ, (กรุงเทพ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521), หน้า 199.

[6] การปฏิวัติที่เกรียงไกรเกิดขึ้นในปลายราชวงศ์สจ๊วต สมัยพระเจ้าเจมส์ที่ 2 (ในปีคริสต์ศักราช 1685-1688) การปฏิวัติในครั้งนี้เป็นการล้มล้างระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยมีรัฐสภาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารแผ่นดิน การปฏิวัติในครั้งนี้ไม่มีการเสียเลือดเนื้อแต่อย่างใดเพราะทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ลักษณะของการปฏิวัติเช่นนี้เองที่ถูกเรียกว่าเป็นการปฏิวัติที่เกรียงไกร สำหรับพระเจ้าเจมส์ที่ 2 ซึ่งเป็นกษัตริย์ที่ถูกโค่นล้มอำนาจแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น พระองค์ได้หนีไปพำนักที่ประเทศฝรั่งเศส

ศักราช 1750-1820 ก็เช่นกัน ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้เกิดเหตุการณ์หลายเรื่องที่ทำให้ประเทศอังกฤษเกิดการสูญเสียอย่างใหญ่หลวง โดยเฉพาะการสูญเสียอาณานิคมอเมริกา

ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในรัชสมัยของพระเจ้าจอร์จที่ 3 (George 3 ปีคริสต์ศักราช 1750-1820)

พระเจ้าจอร์จที่ 3 เป็นกษัตริย์ที่ทรงรับการศึกษาภายในประเทศอังกฤษ พระองค์ทรงใช้ชีวิตเรียบง่าย จึงเป็นที่ยอมรับของประชาชนชาวอังกฤษโดยทั่วไปในสมัยแรก ๆ ที่พระองค์บริหารประเทศ แต่ในช่วงเวลาต่อมาประชาชนเริ่มจะไม่ยอมรับในการบริหารประเทศของพระองค์ เพราะพระองค์บริหารประเทศโดยความคิดที่คับแคบ และหวงอำนาจของกษัตริย์จนทำให้ประเทศอังกฤษไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากพระองค์ครองราชย์เมื่อพระชนม์พรรษายังน้อย คือ 22 พรรษา ประกอบกับปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากรัชสมัยของพระเจ้าจอร์จที่ 2 คือการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในอาณานิคมที่เพิ่มขึ้นจากสงคราม 7 ปี [7] ทำให้พระองค์ต้องรับภาระหนักตั้งแต่ครั้งแรกที่ปกครองแผ่นดิน ในช่วงคริสต์ศักราช 1760-1770 พระองค์เปลี่ยนตัวนายกรัฐมนตรีถึง 7 คน [8] ทั้งนี้เพราะพระองค์ทรงรวมอำนาจไว้ที่พระองค์เพียงคนเดียว

---

[7] สงคราม 7 ปีเป็นการปะทะกันในยุโรปซึ่งเริ่มในปีคริสต์ศักราช 1756 ชนวนของสงคราม คือ เหตุการณ์ที่พระเจ้าเฟรเดอริกมหาราชแห่งปรัชเซียทรงเข้าไปยึดแซกโซเนีย แต่เหตุผลที่แท้จริงคือ การช่วงชิงความเป็นใหญ่ทางการค้าและอาณานิคมของประเทศต่าง ๆในยุโรป ออสเตรียทำสงครามเพื่อจะได้ไซลีเซียกลับคืนมา ปรัสเซียต้องการครอบครองแซกโซเนีย ฝรั่งเศสต้องการสกัดการขยายอำนาจของอังกฤษในประเทศอาณานิคมของอังกฤษและต้องการขยายดินแดนของตน อังกฤษต้องการรักษาความยิ่งใหญ่ของราชวงศ์แฮนโนเวอร์และรักษาอาณานิคมของตนเอง อังกฤษชนะสงครามในครั้งนี้ ส่วนหนึ่งเพราะได้รับการสนับสนุนทุนทรัพย์จากพระเจ้าเฟรเดอริกมหาราชเพื่อการทำสงครามกับฝรั่งเศส สงครามยุติด้วยสนธิสัญญาปารีสในปีคริสต์ศักราช 1763 ประกาศให้อังกฤษครอบครองแคนนาดาและอเมริกาเหนือบางส่วน ส่วนฝรั่งเศสถูกกำจัดสิทธิทางการทหาร

[8] เอี่ยม ฉายางาม, ประวัติศาสตร์อังกฤษ, (กรุงเทพ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521), หน้า 477: 1. ดยุคแห่งนิวคาสเซิล สมัย 2 (Duke of New Castle)1757- 1761 2. ดยุคแห่งนิวคาสเซิล สมัย 3 1761-1762 3. ลอร์ดบิวท์ (Lord Bute)1762-1763 4. ยอร์จเกรนวิลล์ (George Grenville) 1765-1766 5. ลอร์ด รอคกิงแฮม (Lord Rockingham) 1765-1766 6. วิลเลี่ยม พิตต์ เอริล์แห่งแชดแฮม (William Pitt, Earl of Chatham) 1766-1768 7. ดยุคแห่งกราฟตัน (Duke of Grafton) 1768-1770

ไม่ปล่อยให้การบริหารประเทศอยู่ในการปกครองของคนเพียงกลุ่มเล็ก ๆ การตั้งรัฐบาลเป็นไปเพื่อให้รับใช้พระองค์และปฏิบัติตามพระประสงค์ของพระองค์ โดยพระองค์ไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบต่อระบบการเมือง นายกรัฐมนตรีที่พระองค์ได้เลือกมาจากกลุ่มคนสนิท และการบริหารประเทศส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มพระสหายซึ่งเป็นผู้แทนพระองค์ในสภาผู้แทนราษฎร

ในปีคริสต์ศักราช 1770 พระเจ้าจอร์จที่ 3 ทรงพอพระทัยในรัฐบาลที่มี ลอร์ด นอร์ธ (Lord North) เป็นนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เพราะนอร์ธใช้วิธีการหาเสียงกับพวกทอรี่° และกลุ่มพระสหายให้สนับสนุนรัฐบาลของเขา จึงทำให้นอร์ธสามารถเป็นนายกรัฐมนตรีที่อยู่ในตำแหน่งนานถึง 12 ปี สำหรับการบริหารประเทศนั้น นอร์ธยอมให้พระเจ้าจอร์จที่ 3 ควบคุมการบริหารและไม่ขัดประสงค์ใดๆ ทั้งสิ้น แนวทางในการปกครองประเทศอังกฤษของพระเจ้าจอร์จที่ 3 คือการพยายามรักษาสถานภาพของกษัตริย์ตามระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แม้ว่าพระองค์จะอนุญาตให้ตั้งคณะรัฐบาลขึ้นมาทำการบริหารแผ่นดินแต่ก็ไม่ได้ให้โอกาสรัฐบาลอย่างแท้จริง

การต่อสู้ระหว่างระบอบกษัตริย์แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์กับระบบรัฐสภา ส่วนหนึ่งก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายแก่ประชาชนโดยทั่วไป การต่อสู้ระหว่างการปกครอง 2 ระบอบมาจากสาเหตุของความคิด("เหตุผล")ที่กล่าวว่าเหตุผลเป็นคุณสมบัติที่ทำให้มนุษย์มีความเท่าเทียมกัน ระบบการปกครองโดยให้สิทธิ์แก่กษัตริย์ในฐานะเทวราชก็ดูจะเสื่อมลงไปเพราะคนรู้จักใช้เหตุผลในการตระหนักถึงผลประโยชน์ของคนส่วนรวมมากขึ้น ในเมื่อกษัตริย์ไม่ได้ทรงเสียสละอำนาจเพื่อส่วนรวม ประชาชนก็มีสิทธิ์ที่จะเรียกร้องความเป็นธรรมจากระบบรัฐสภา การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวาย และมีผลทำให้คนรู้สึกไม่คุ้นเคยในทันทีทันใด ถ้าพิจารณาในกรณีของพวกอนุรักษ์ของเดิม ความไม่คุ้นเคยหรือการปรับสภาพไม่ทันคงจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พวกเขาหลีกหนีเข้าไปหาระบบเก่า ๆ และเมื่อรวมกับกระแสความนิยมของยุคสมัยในการฟื้นฟูศิลปวิทยาการทำให้คนกลุ่มนี้บางส่วนหันกลับไปยึดระบบในยุคกลาง ระบบที่ว่านี้คือระบบฟิวดัล ตัวอย่างที่เห็นอย่างชัดเจนที่สุดคือฮอเรส วอลโพล (Horace Walpole 1717-1797) นักเขียนวรรณกรรมกอธิคอังกฤษเล่มแรกที่มีชื่อว่า The Castle of Otranto ได้หลีกหนีเข้าไปหาบริบทสมัยกลางในงานวรรณกรรมของเขา ทั้งนี้เพราะในความเป็นจริงวอลโพลอยู่ในบริบทของ

° พวกทอรี่(Tory)เป็นหนึ่งในสองพรรคการเมืองที่เก่าแก่ของอังกฤษ พรรคการเมือง 2 พรรคที่กล่าวถึงนี้คือ พรรควิก (Whig)กับพรรคทอรี่ (Tory) ทั้งสองพรรคก่อตั้งขึ้นเพื่อกีดกันไม่ให้เจ้าชายเจมส์ได้ครองราชย์ แนวความคิดของพรรควิกคือการต่อสู้เพื่อให้รัฐสภาเป็นฝ่ายมีอำนาจเหนือกษัตริย์ ส่วนพรรคทอรี่นั้นจะมีความจงรักภักดีต่อระบอบกษัตริย์ที่ถูกต้องตามกฎหมายและความชอบธรรม

การเมืองในระบบรัฐสภาสมัยแรกของอังกฤษ การที่เขาเป็นลูกชายของนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศอังกฤษ คือ เซอร์ โรเบิร์ต วอลโพล (Sir Robert Walpole 1676-1745) ทำให้เขามีโอกาสที่เข้าไปสัมผัสกับระบบรัฐสภาอย่างใกล้ชิด เขาพยายามจะเป็นนักการเมืองเช่นพ่อของเขาแต่ก็ไม่สามารถจะทำใจให้ชอบได้เพราะวิถีชีวิตที่เกิดมาจากตระกูลขุนนาง และความเป็นผู้อนุรักษ์วัฒนธรรมเดิมของเขาดูเหมือนจะขัดแย้งกับระบบการเมืองแบบใหม่ การหาทางปลดปล่อยความกดดันทางการเมืองให้กับชีวิตของวอลโพล คือ การสร้างโลกส่วนตัวที่มีลักษณะหลีกหนีจากความเป็นจริง ได้แก่ การสร้างวรรณกรรมกอธิค

ระบอบการปกครองและความขัดแย้งระหว่างชนชั้นกลายเป็นนัยสำคัญ (Deep Meaning) ในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรก

การค้นพบทวีปอเมริกาของโคลัมบัสในปีคริสต์ศักราช 1492 มีผลทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนไป เงินตราและทองคำเริ่มมีบทบาทสำคัญในระบบการแลกเปลี่ยนสินค้าแทนระบบการแลกเปลี่ยนสินค้าต่อสินค้าที่มีอยู่เดิม โดยเฉพาะในระยะหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมโครงสร้างทางสังคมในศตวรรษที่ 18 เริ่มก้าวห่างจากระบบฟิวดัลในยุคกลาง กล่าวคือได้เกิดชนชั้นใหม่ ซึ่งมีบทบาทอย่างมากในสังคม คือ พวกพ่อค้า โครงสร้างทางสังคมสามารถกำหนดได้เป็นโครงสร้างแบบคร่าว ๆ ดังนี้

- ชนชั้นสูง ได้แก่ กษัตริย์ ขุนนางและนักปกครอง
- พวกพ่อค้า (ชนชั้นกลางระดับสูง)
- ชนชั้นกลางระดับกลางจนถึงระดับล่างได้แก่ ผู้ใช้ฝีมือ ผู้ประกอบอาชีพในแขนงต่าง ๆ และผู้ประกอบอาชีพขายแรงงาน พวกพ่อค้ามีฐานะดีขึ้นเรื่อย ๆ และมีฐานะดียิ่งกว่าชนชั้นปกครอง [10] พวกพ่อค้าเริ่มมีบทบาทมากขึ้นเมื่อประเทศต้องทำสงครามเป็นระยะเวลานาน กลุ่มพ่อค้าได้กลายเป็นผู้คุมเศรษฐกิจของประเทศ และใช้ข้อได้เปรียบทางการเงินในการต่อรองทางการเมือง ในกรณีของคลีจอห์น วิลคส์ เป็นการแสดงให้เห็นปัญหาการเมืองการปกครองได้นำไปสู่การต่อสู้ระหว่างชนชั้นสูงกับชนชั้นกลาง

ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นสูงกับชนชั้นกลางและการต่อสู้เพื่อความถูกต้อง และความยุติธรรมกลายมาเป็นความหมายที่ลึกซึ้งของวรรณกรรมกอธิค เบรอดงดีความแก่นแท้ของเรื่อง The Castle of Otranto ว่าเป็นการเขียนอย่างอัตโนมัติจากจิตไร้สำนึก เขาอธิบายว่าความ

---

[10] เกอร์ฮาร์ด เลนสกี้, มนุษย์กับสังคม: ความรู้เบื้องต้นตามแนวสังคมวิทยามหภาค, แปลโดย ยุทธ ศักดิ์เดชยนต์, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), หน้า 126.

สำนึกทางการเมืองของวอลโพลอยู่ในส่วนลึกของจิตใจคือส่วนของจิตไร้สำนึก การสร้างภาพต่างๆ (Image) ในวรรณกรรมกอธิคเป็นส่วนที่เผยให้เห็นถึงความกดดันทางสังคมที่วอลโพลต้องเผชิญ[11] ร่องรอยที่เบรดลงได้พูดถึงส่วนหนึ่งศึกษาได้จากภาพรวมของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคที่สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ตัวละครเอกที่ชั่วร้าย (Antagonist) มักจะเป็นคนชนชั้นสูง ส่วนตัวละครเอก (Hero) จะเป็นชนชั้นกลางเสมอ ตัวอย่างเช่น แมนเฟรด(Manfred) จากเรื่อง The Castle of Otranto เป็นเจ้าของปราสาทที่ใช้วิธีการไม่ถูกต้องในการครอบครองปราสาทจากตระกูลอื่น ตัวละครมนโตนี (Montoni) จากเรื่อง The Mysteries of Udolpho I and II เป็นอัศวินชั่วร้ายที่ต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ตัวละครพระที่มีแต่ราคะตัณหาคือลัมโบรซีโล (Ambrosio) ในเรื่องThe Monk และตัวละครคาร์วิน (Carwin) จากเรื่อง Wieland ซึ่งเป็นตัวละครที่บอกเป็นนัยถึงคนชนชั้นขุนนาง ในแง่ที่ขุนนางเป็นผู้ที่ใช้เสียงสั่งการให้ผู้อื่นกระทำในสิ่งที่ตนต้องการ ถ้าสิ่งที่ขุนนางต้องการเป็นการกระทำที่ชั่วร้าย การเปล่งวาจาของขุนนางก็เปรียบเหมือนกับการฆ่าคน ตัวอย่างของตัวละครเอกที่เป็นคนชนชั้นกลางได้แก่ ตัวเอกชาวนาที่ชื่อ เทโอดอร์ (Theodore) ในเรื่อง The Castle of Otranto พี่น้องสองคนคือ คลิฟฟอร์ท และเฮปซิบาท์ พีนชีออน (Clifford and Hepzibah Pyncheon) ที่ต้องใช้ชีวิตหาเลี้ยงตนเองด้วยการเปิดร้านขายของเล็ก ๆ ในเรื่อง The House of Seven Gables และพี่น้องฝาแฝดซึ่งเป็นตัวละครที่สะท้อนให้เห็นความเสื่อมของระบบขุนนางในเรื่องสั้นThe Fall of the House of Usher ของเอ็ดการ์ อาลัน โป (Edgar Allan Poe) วรรณกรรมกอธิคได้รับความนิยมมากในช่วง 60 ปี หลังจากที่วอลโพลเขียนวรรณกรรมกอธิคเล่มแรก คือ The Castle of Otranto ในปีคริสต์ศักราช 1764 ผู้อ่านวรรณกรรมกอธิคมีความต้องการที่จะอ่านหนังสือประเภทนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งคนขายหนังสือและเจ้าของร้านหนังสือให้เช่าเริ่มร่ำรวยจากหนังสือประเภทนี้[12]

การเข้มงวดในเรื่องการตีพิมพ์เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดวรรณกรรมหลีกหนี

แซมมวล จอห์นสัน(Samuel Johnson)เขียนไว้ในวารสารที่ชื่อ The Rambler ในปีคริสต์ศักราช 1750 กล่าวว่า การเกิดวรรณกรรมกอธิคเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์เข้าใจภาษาและนำภาษามาสร้างสรรค์ให้เป็นเรื่องราวที่น่ากลัวโดยใช้จินตนาการที่น่ากลัวซึ่งอยู่คู่กับการรับรู้ของมนุษย์ วรรณกรรมกอธิคทำให้ผู้ประพันธ์ไม่ต้องเกรงกลัวต่อการวิพากษ์วิจารณ์ เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ

---

[14] A.E. Dyson, ed., The Gothick Novel, (Houndmill: Macmillan, Education, 1991), p. 23.

[15] Ibid., p. 9.

สิ่งเหลือเชื่อ อีกทั้งผู้อ่านสามารถซาบซึ้งกับตัววรรณกรรมได้โดยไม่ต้องเป็นภาระในการศึกษา ไม่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและชีวิตในแบบที่คนคุ้นเคยก็ได้ [13] ตามความคิดของ จอห์นสัน วรรณกรรมกอธิคเป็นเรื่องเหลือเชื่อที่เป็นที่นิยม เป็นวรรณกรรมแห่งจินตนาการที่ไม่ได้อยู่ในบริบทที่คนคุ้นเคย จึงมีลักษณะเป็นวรรณกรรมหลีกหนีที่ทำให้ผู้ประพันธ์รู้สึกปลอดภัยไม่ต้องกลัวการวิพากษ์วิจารณ์ เพราะเนื้อหาของวรรณกรรมพยายามที่จะหลีกเลี่ยงที่จะเสนอความเป็นจริงตามบริบทของสังคมและการเมืองการปกครองในสมัยนั้น สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้วรรณกรรมกอธิคมีลักษณะของการหลีกหนีอาจจะเป็นเพราะรัฐบาลได้เข้มงวดการแสดงความคิดเห็นในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะในสมัยก่อนการเกิดคดีจอห์น วิลคส์ รัฐบาลไม่อนุญาตให้ตีพิมพ์รายงานการประชุมและอภิปรายของสภาผู้แทนราษฎรในหน้าหนังสือพิมพ์ นักหนังสือพิมพ์มักจะใช้วิธีการเลี่ยงคำสั่งของรัฐบาลโดยการเขียนในรูปของวรรณกรรม เช่น วรรณกรรมของโจนาธาน สวิฟท์ เรื่อง Gulliver's Travel ที่กล่าวถึงการประชุมสภาของประเทศอังกฤษโดยอ้างว่าเป็นการประชุมของสภาที่ชื่อ ลิลลีพุต (Lilliput) จากประเทศอื่น การกระทำเช่นนี้เจ้าของหนังสือพิมพ์และผู้เขียนไม่เสี่ยงต่อการถูกตัดสินจำคุกจากรัฐบาล เช่น ในกรณีคดีการพิมพ์ข่าวสารการเมืองต้องห้ามของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งที่เกิดขึ้นในปีคริสต์ศักราช 1771 สภาผู้แทนราษฎรได้ออกคำสั่งให้จับกุมเจ้าของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ แต่โชคดีที่คณะผู้พิพากษาแห่งกรุงลอนดอนมีความเป็นธรรมและดูเหมือนว่าพวกเขาจะไม่พอใจในบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นคนของพระเจ้าจอร์จที่ 3 มากนัก จึงหันมาเข้าข้างจำเลย โดยการตัดสินจำคุกเสมียนรัฐบาลในข้อหาเป็นผู้ก่อให้เกิดการจับกุมโดยพลการแทนการตัดสินจำคุกเจ้าของโรงพิมพ์ การตัดสินของศาลในครั้งนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องสิทธิและเสรีภาพทางหนังสือพิมพ์ ฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรยอมปรับเปลี่ยนท่าทีใหม่ โดยอนุญาตให้มีการพิมพ์รายงานการประชุมของรัฐสภา การที่รัฐบาลอนุญาตให้มีการตีพิมพ์ข่าวสารทางการเมืองถือว่าหนังสือพิมพ์เป็นกลไกหนึ่งในการควบคุมการทำงานของรัฐสภาในขั้นต้น เพราะหนังสือพิมพ์ได้รายงานการทำงานและพฤติกรรมของผู้ปกครองให้ประชาชนได้รับทราบ

ความเข้มงวดของการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้การสร้างสรรค์วรรณกรรมกอธิคเน้นการนำเสนอในเรื่องเหลือเชื่อ จุดประสงค์ก็เพื่อหลบหลีกจากการถูกวิพากษ์วิจารณ์ การหลีกเลี่ยงไปกล่าวถึงเรื่องเหลือเชื่อทำให้วรรณกรรมกอธิคมีลักษณะที่ต่างจากวรรณกรรมวิจารณ์สังคมที่กระทำการวิจารณ์สังคมอย่างตรงไปตรงมาในแบบเดียวกับวรรณกรรมเรื่อง Gulliver's Travel ของสวิฟท์ วรรณกรรมกอธิคเปิดทางให้ผู้ประพันธ์ไม่ต้องเอาตน

---

[13] A.E. Dyson, ed., The Gothick Novel, (Houndmill: Macmillan Education, 1991), p. 10.

เองผูกมัดกับกฎระเบียบของสังคม อีกทั้งการใช้ลักษณะเหนือธรรมชาติเป็นการสร้างเรื่องเหลือเชื่อให้ผู้อ่านหลีกหนีเข้าไปสู่โลกอีกโลกหนึ่ง ที่พวกเขาไม่ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานทางสังคมในขณะนั้นเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันผู้ประพันธ์ก็นำความขัดแย้งทางสังคมมาเป็นโครงเรื่อง (Plot) เพราะความขัดแย้งทางสังคมเป็นสิ่งที่ผู้ประพันธ์ได้ซึมซับเข้ามาสู่จิตใต้สำนึกของพวกเขาตลอดเวลา การสร้างสรรค์งานประพันธ์จึงไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงสิ่งที่สะสมอยู่ในจิตใต้สำนึกมาเป็นเวลานาน

สาเหตุจากการฟื้นฟูศิลปวิทยาการในยุโรป (Renaissance)

เรอแนซซองส์ หมายถึงสมัยการฟื้นฟูศิลปวิทยาการของยุโรปซึ่งอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 14 ถึง 16 ในสมัยนี้ชาวยุโรปนิยมรื้อฟื้นความรู้คลาสสิกของพวกกรีกและโรมันในสมัยคลาสสิกมาศึกษากันใหม่เพื่อแสวงหาความรู้ให้แก่ตนเอง พัฒนาตนเองและประเทศชาติให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง[14] ขบวนการฟื้นฟูศิลปวิทยาการเกิดขึ้นเพราะความต้องการที่จะปฏิวัติระบบสังคมสมัยกลางในเรื่องศาสนาและการปกครอง ขบวนการฟื้นฟูศิลปวิทยาการทำให้เกิดศิลปวิทยาการ วิทยาศาสตร์ และวรรณกรรมแบบใหม่ ๆ

การฟื้นฟูศิลปวิทยาการทำให้เกิดการเดินเรือและการอพยพข้ามทวีปของชาวอังกฤษมาสู่อาณานิคมอเมริกาก่อนศตวรรษที่ 18 คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) ค้นพบทวีปอเมริกาในปีคริสต์ศักราช 1492 การเดินเรือของโคลัมบัสมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ คือ การค้าขายทางทะเลกับประเทศต่าง ๆ และความชื่นชอบในเรื่องการผจญภัยทางทะเล การค้นพบดินแดนใหม่ของโคลัมบัสเกิดมาจากอิทธิพลของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เพราะการฟื้นฟูศิลปวิทยาการเน้นการสร้างสิ่งแปลกใหม่ วิทยาการใหม่ ๆ จึงเป็นการสนับสนุนให้คนเกิดความกล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ไม่เคยมีใครกระทำมาก่อน ทวีปใหม่ที่โคลัมบัสค้นพบเป็นดินแดนที่มีอารยธรรมเป็นของตนเองเรื่องราวต่าง ๆ ที่นักเดินเรือชาวอังกฤษเล่าให้ฟังกลายเป็นเรื่องที่สร้างจินตนาการให้กับนักเขียนสมัยนั้นซึ่งได้ถ่ายทอดออกมาเป็นหนังสือเกี่ยวกับอุดมคติและความใฝ่ฝันต่าง ๆ เช่น เรื่อง Utopia (1516) ของเซอร์โทมัส มอร์ (Sir Thomas More)และ The New Atlantis เป็นต้น[15]

---

[14] กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติศาสตร์ทั่วไป, (กรุงเทพ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2521), หน้า 53.

[15] เจ.เอ็ม. ทอมป์สัน, ประวัติศาสตร์ยุโรป ค.ศ 1496-1789, แปลโดย นันทา โชติกะพุกกะณะ และนิออน สนิทวงศ์ ณ. อยุธยา, (กรุงเทพ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2525), หน้า 14.

และผลจากการค้นพบโลกใหม่ส่วนหนึ่งทำให้ชาวผิวขาวอพยพเข้าไปก่อตั้งอาณานิคมในทวีปใหม่ ซึ่งรวมทั้งอเมริกา ด้วยเหตุผลเพียงแค่เป็นความต้องการจะหลีกหนีจากสถานการณ์ในบ้านเมืองของตนไปสู่โลกแห่งความฝัน

วรรณกรรมเรื่อง Utopia ของมอร์แสดงให้เห็นความพิสดารและความมั่งคั่งของโลกใหม่ วรรณกรรมเรื่องนี้ทำให้คนสมัยนั้นตื่นตัวค้นหาดินแดนในฝัน การค้นหาโลกใหม่เป็นความหวังและความฝันที่จะทำให้พวกเขามีโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่สุขสบายกว่าดินแดนบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง สาเหตุที่ทำให้คนแสวงหาดินแดนในฝันตามคำบรรยายของมอร์เป็นเพราะสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นรัฐบาลกลางได้กดขี่รีดรอนสิทธิทางการเมืองและเสรีภาพส่วนบุคคล พวกเขาเหล่านั้นจึงได้แสวงหาดินแดนที่เป็นเขตแดนของเหตุผลและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในบ้านเมือง อีกทั้งยังเป็นดินแดนที่มั่งคั่งด้วยทองคำและเพชรพลอยตามที่มอร์กล่าวไว้ในวรรณกรรมเรื่อง Utopia ของเขา นอกจากจะหนีจากปัญหาการเมืองแล้ว การอพยพไปสู่ทวีปอเมริกาของคนผิวขาวกระทำเพื่อต้องการได้รับเสรีภาพในการนับถือศาสนานิกายที่คนศรัทธา เพราะรัฐบาลขณะนั้นบังคับให้ประชาชนนับถือศาสนาที่รัฐบาลกำหนดให้เท่านั้น นอกจากนี้คริสต์ศาสนิกชนยังต้องการเผยแพร่ศาสนาให้ผู้อื่นได้รู้จักเพราะถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นกุศลกรรม การอพยพของชาวผิวขาวจึงได้เริ่มต้นขึ้นพร้อมกับการเกิดทวีปอเมริกา

วรรณกรรมกอธิคอังกฤษข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกมายังอเมริกาปลายศตวรรษที่18 โดยนักเขียนวรรณกรรมกอธิคอเมริกันคนแรกคือชาร์ลส บรอกเด้น บราวน์ บราวน์เป็นนักเขียนที่ได้รับอิทธิพลการเขียนแนวกอธิคจากนักประพันธ์ที่ชื่อ วิลเลี่ยม ก็อดวิน (William Godwin) วรรณกรรมกอธิคของบราวน์มีผลสะท้อนกลับไปสู่กระแสของวรรณกรรมกอธิคอังกฤษอย่างรวดเร็ว เพราะช่วงต้นศตวรรษที่ 19 สำนักพิมพ์มิเนอร์วา (Minerva) ลักลอบพิมพ์ผลงานสำคัญ ๆ ของเขา โดยอ้างว่าเป็นการพิมพ์จากสำนักพิมพ์ลีดเดนฮอลล์ สตรีท (Leadenhall Street) [16] นอกจากนี้ เลสลี่ เอ. ฟีดเลอร์พยายามที่จะอธิบายการรับอิทธิพลของวรรณกรรมกอธิคสู่อเมริกาของบราวน์ในหนังสือ Love and Death in the American Novel ว่า บราวน์ได้รับอิทธิพลของการเขียนแนวกอธิคผ่านมาทางริชาร์ดสัน และนวนิยายแนวอ่อนไหว ลักษณะกอธิคของบราวน์ยังมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อนักเขียนในศตวรรษที่ 19 ของอเมริกันหลายคน ซึ่งรวมทั้งนักเขียนเช่นโปและฮอร์ธอร์นด้วย [17] การเขียนของบราวน์มีส่วนผสมของการอธิบายการกระทำของมนุษย์ด้วย

---

[16] A.E. Dyson, ed., The Gothick Novel, (Houndmills: Macmillan Education, 1991), p. 16: อ้างมาจาก Blakey, The Minerava Press, 1790-1820, (London, 1939) p. 43.

[17] (Ibid.)

หลักการของเหตุผล และความแปลกที่มีลักษณะของวรรณกรรมพื้นบ้าน วรรณกรรมกอธิคเล่มแรกของอเมริกาคือเรื่อง Wieland ซึ่งพิมพ์ออกมาในปีคริสต์ศักราช 1798 วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นผลงานชิ้นเอกของบราวน์ ตัวละครเอกของบราวน์อาศัยอยู่ในโลกแห่งความกลัว เป็นตัวละครมีลักษณะที่เต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกและมีพัฒนาการของตัวละครที่มองโลกในแง่ร้าย กล่าวคือ ตัวละครจะค่อย ๆ ค้นพบทีละเล็กละน้อยว่าเขาไม่เข้าใจการดำเนินชีวิตของตนเองเพราะชีวิตที่เขามองเห็นคือความหายนะ ความต่ำต้อยและเป็นชีวิตด้านมืด สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งส่วนหนึ่งมาจากความเจริญทางวัตถุและปัญญา (Civilization) กลายมาเป็นจุดบอดสำหรับชีวิต บราวน์ยกตัวอย่างกรณีของตัวละครคาร์วิน (Carwin) ที่ใช้ความสามารถในการเลียนเสียงของผู้อื่น โดยศาสตร์ที่เรียกว่า ("Biloquism") หรือ ("Ventriloquism") ซึ่งในที่สุดคาร์วินก็ได้นำเอาความรู้ที่เขามีอยู่มาใช้เพื่อการฆาตกรรมผู้อื่น บราวน์ได้ดัดแปลงวรรณกรรมกอธิคอังกฤษให้เป็นความน่ากลัว และความรุนแรงของสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติจากแม่แบบของนักประพันธ์ชาวอเมริกันที่ชื่อวอชิงตัน เออร์วิ่ง (Washington Irving) [18] กล่าวคือ ฉากธรรมชาติของบราวน์เป็นสถานที่ต้องห้ามกลางป่าที่กว้างใหญ่ ป่าของเขามีลักษณะเป็นป่าในเวลาพลบค่ำ และกล่าวถึงกลุ่มชาวอินเดียนแดงที่เป็นชนเผ่าดั้งเดิมของดินแดนอเมริกา และการบูชายันต์ต่อเทพ เช่นเดียวกับฉากธรรมชาติที่ลึกลับและน่ากลัวของเออร์วิ่ง

การรับอิทธิพลทางวรรณกรรมกอธิคของนักเขียนอเมริกันเป็นการรับแนวคิดหลักของวรรณกรรมกอธิคอังกฤษมาปรับใช้ให้เข้ากับความเป็นอเมริกัน ทั้งในแง่ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ได้แก่ การย้ายฉากจากภูมิประเทศของอังกฤษเป็นฉากประเทศอเมริกา และการสร้างเรื่องก็ได้รับแรงจูงใจมาจากปัจจัยทางประวัติศาสตร์ของชนชาติอเมริกัน เช่น ในเรื่อง Wieland ฉากปราสาทในแบบกอธิคอังกฤษกลายมาเป็นคฤหาสน์เก่าแก่แถบชานเมืองเมทเทนเจน(Mettengen) ของฟิลลาเดลเฟีย (Philadelphia) และเหตุการณ์ของเรื่องเกิดระหว่างสงครามระหว่างฝรั่งเศสกับอินเดียนแดง และการเริ่มปฏิวัติอเมริกา

บราวน์ไม่ได้ตระหนักในเรื่อง("เหตุผล") ตามยุคแสงสว่างแห่งปัญญาที่เกิดขึ้นในยุโรปขณะนั้นเพราะเขาเห็นชีวิตเป็นสิ่งมืดมนและลึกลับ ปรัชญาการมองโลกในแง่ดีที่มาจากหลักเหตุผลของโทมัส เจฟเฟอร์สัน [19] จึงเป็นหลักการที่เขาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เขาได้อุทิศชั้นบันปลายของ

---

[18] Marshell B. Davidson, ed., The American Heritage History of Notable American Houses, (New York: American Heritage Publishing, 1971), p. 171-175.

[19] Peter B. High, An Outline of American Literature, (London and New York: Longman, 1986), p. 29-30.

ชีวิตในการเสียนแผ่นพับทางการเมืองที่ต่อต้านปรัชญาความคิดของเจฟเฟอร์สัน แนวโน้มทางวรรณกรรมของบราวน์จึงไม่ใช่การอธิบายชีวิต แต่เป็นการแสดงให้เห็นว่าชีวิตเป็นสิ่งลึกลับ ยากที่จะเข้าใจโดยเขาได้ใช้ลักษณะเหนือธรรมชาติเป็นสื่อความคิดของเขา ดังนั้นสิ่งที่ปรากฏในวรรณกรรมของบราวน์คือเสียงลึกลับต่าง ๆ มากมาย มีเพียงเสียงบางเสียงเท่านั้นที่ได้รับการอธิบายที่มาของมันแต่ก็เป็นการอธิบายอย่างคลุมเครือ เช่น เสียงของฆาตกรในเรื่อง Wieland เป็นเสียงที่บราวน์ไม่ได้บอกอย่างชัดเจนว่าเป็นเสียงของผู้ใด อาจจะเป็นเสียงของคาร์วิน แต่ในขณะเดียวกันก็มีความเป็นไปได้ว่าเสียงนั้นอาจจะเป็นเสียงของความเชื่อในใจของตัวละครวีลันด์เองก็ได้ อย่างไรก็ตามความสำคัญของประเด็นนี้อยู่ที่ว่าวรรณกรรมของบราวน์ได้แสดงให้เห็นความคิดสายกลางของผู้ประพันธ์ที่ต่อต้านความเข้มงวดทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นพวกเหตุผลนิยม และพวกคลั่งศาสนา [20]

ขบวนการฟื้นฟูศิลปวิทยาการมีผลลัพธ์ให้เกิดการสร้างสรรค์ในเชิงศิลปะแบบใหม่ๆ มากมาย ระบบฟิวดัลซึ่งเป็นระบบโครงสร้างทางสังคมและการเมืองของสมัยกลางได้พัฒนาเป็นระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในสเปนและในฝรั่งเศส วิธีการศึกษาของนักปราชญ์เปลี่ยนจากการศึกษาแบบธรรมชาติมาเป็นการศึกษาแนวใหม่ตามหลักการของเหตุผล คงค้างเพียงแต่ศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกเท่านั้นที่ยังเป็นระบบสมัยกลางที่ยังเหลือให้โจมตีหลังจากการฟื้นฟูศิลปวิทยาการแล้ว การเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบใหม่ ๆ เนื่องมาจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยเฉพาะในแง่ของการพิมพ์ทำให้นักเขียนได้บันทึกถึงสิ่งเก่า ๆ ในสมัยกลางที่จะสูญหายไป การนำเอาบริบทสมัยกลางมากล่าวถึงอีกครั้งกลายมาเป็นข้อดีของการอนุรักษ์สิ่งเก่า ๆ ที่เกิดจากลักษณะร่วมกันอย่างหนึ่งคือความต้องการหลีกหนีจากความสับสนวุ่นวายของยุคสมัยที่ก้าวเข้าไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และความต้องการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในวงการวรรณกรรม แต่ถึงกระนั้นสาเหตุของการเกิดลักษณะหลีกหนีในวรรณกรรมของนักเขียนแต่ละคนมีลักษณะต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะอัตวิสัยและสภาพแวดล้อมของนักเขียนแต่ละคน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่มีอิทธิพลต่อลักษณะหลีกหนีในวรรณกรรมกอธิค

การกลับไปกล่าวถึงสถาปัตยกรรมกอธิคในวรรณกรรมกอธิค

ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการให้ความสนใจกับสถาปัตยกรรมของพวกกรีก ที่เรียกว่า

---

[20] Karen L. Rood, ed., American Literary Almanac, (New York: Bruccoli Clark Layman, 1988), p. 28.

สถาปัตยกรรมจอร์เจียน (Georgian) [21] ศิลปินชาวอิตาเลียนในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการพูดถึงสถาปัตยกรรมกอธิคหรือสถาปัตยกรรมยุคกลางในลักษณะที่บอกเป็นนัยว่าเป็นศิลปะของความป่าเถื่อน เพราะสถาปัตยกรรมของเผ่าพันธ์กอธทำลายความคลาสสิกของศิลปะอาณาจักรโรมัน ในช่วงศตวรรษที่ 17-18 ของอังกฤษ คำว่า("กอธิค")สะกดเป็นภาษาอังกฤษว่า G-O-T-H-I-C-K เป็นการให้ความหมายในเชิงลบหมายถึงความไม่มีรสนิยม (Tastelesss) และความแปลกประหลาด (Bizarre) เพราะสถาปัตยกรรมกอธิคมีลักษณะตรงกันข้ามกับกฎเกณฑ์ของศิลปะที่เป็นแบบแผนในการศึกษาของสมัยนั้น การฟื้นฟูสถาปัตยกรรมกอธิคทำให้ความคิดด้านลบค่อย ๆ จางหายไป ขบวนการฟื้นฟูสถาปัตยกรรมกอธิคเกิดขึ้นเพราะความประทับใจในรูปแบบของดิกสมัยกลางและความรู้สึกหวงแหนศิลปะกอธิคที่พังทลายไป จึงเกิดการศึกษาส่วนประกอบของงานสมัยกลางและได้นำส่วนปลีกย่อยของสถาปัตยกรรมกอธิคกลับมาอีกครั้ง ในอังกฤษการฟื้นฟูสถาปัตยกรรมกอธิคเริ่มในศตวรรษที่ 18 เป็นการมุ่งแสดงให้เห็นความน่าสนใจของศิลปะยุคกลางที่ก่อให้เกิดความงดงามในลักษณะชวนฝัน (Romantic) การฟื้นฟูสถาปัตยกรรมกอธิคต้องการที่จะต่อต้านกฎทางสถาปัตยกรรมของพาลาเดียน(Paladian) [22] ซึ่งเข้มงวดมากในสมัยนั้น

---

[21] Encyclopaedia Britannica, Volume IV, (Chicago: Encyclopaedia Britannica, 1768), p. 490 : ศิลปะจอร์เจียนเกิดขึ้นในประเทศอังกฤษสมัยราชวงค์แฮนโอเวอร์ ตั้งแต่พระเจ้ายอร์จที่ 1 ในปีคริสต์ศักราช 1714 ถึงพระเจ้ายอร์จที่ 4 ในปีคริสต์ศักราช 1830 ในช่วง 50 ปีแรกของการปกครองในราชวงค์แฮนโอเวอร์ ขุนนางจากพรรควิกของอังกฤษควบคุมการบริหารประเทศ และได้กำหนดความคิดทางศิลปะอีกด้วย สถาปนิกที่ประสบความสำเร็จมากในสถาปัตยกรรมแบบจอร์เจียน คือ เซอร์ คริสโตเฟอร์ เรน (Sir Christopher Wren) ศิลปะจอร์เจียนประยุกต์มาจากศิลปะแบบบารอค แนวโน้มของการฟื้นฟูสถาปัตยกรรมของคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นเพื่อต้องการให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสถาปนิกชาวอิตาเลียนที่ชื่อ แอนเดรีย พาลาดิโอ (Andrea Palladio) แต่แบบแผนที่อังกฤษนำมาใช้ไม่ได้เป็นไปตามการฟื้นฟูศิลปะวิทยาการแบบอิตาลี สถาปัตยกรรมจอร์เจียนของอังกฤษกลับไปนำเอาศิลปะวิทยาการของกรีกและโรมันมาผสมผสานด้วย

[22] Ibid., Vol. VII.,p. 699: ศิลปะพาลาเดียนเป็นแบบสถาปัตยกรรมที่มีรากฐานมาจากงานของพาลาดิโอ ศิลปะพาลาเดียนมีอิทธิพลมากหลังศตวรรษที่ 16 เนื้อหาของงานออกแบบอยู่บนรากฐานของเหตุผลและกฎเกณฑ์ที่ตายตัวแบบคลาสสิกซึ่งพบในสถาปัตยกรรมโรมัน ศิลปะพาลาเดียนเป็นที่นิยมในประเทศอังกฤษต้นศตวรรษที่17 -18 โดยอินไอโก โจนส์(Inigo Jones) ซึ่งเป็นสถาปนิกพาลาเดียนชาวอังกฤษ เขาได้ศึกษางานเขียนของพาลาดิโอ และลงมือสำรวจสถาปัตยกรรมแบบโบราณ และสมัยการฟื้นฟูศิลปวิทยาการด้วยตนเอง

ลักษณะของสถาปัตยกรรมกอธิค

สถาปนิกเริ่มยอมรับกันแล้วว่าการสร้างหลังคาของโบสถ์ด้วยหินทำให้การก่อสร้างยากลำบากเกินไปเพราะการตัดหินเป็นรูปแบบที่ต้องการกระทำได้ยาก อีกทั้งน้ำหนักของหลังคาที่สร้างมาจากหินจะทำให้ผนังที่รองรับน้ำหนักของหลังคาทรุดตัวลงมาได้ การนำเอาศิลปะทรงแหลมมาใช้เป็นการลดแรงกดดันภายนอก ขณะเดียวกันก็มีการใช้โครงสร้างจากไม้ซึ่งมีน้ำหนักเบา[23] และสร้างเสาค้ำใหญ่ (Shift) เพื่อรองรับน้ำหนัก น้ำหนักของหลังคาทรงแหลมไม่ได้ถ่ายเทมาให้ผนังกำแพงเป็นส่วนแบกน้ำหนักส่วนที่รับน้ำหนักคือส่วนที่เรียกว่าเสาค้ำ (Buttresses) ดังนั้นการออกแบบสถาปัตยกรรมกอธิคให้เป็นทรงสามเหลี่ยม จึงคำนึงถึงประโยชน์ในการทางวิศวกรรมด้วย รายละเอียดที่จะอธิบายกลไกการก่อสร้างตามแบบสถาปัตยกรรมกอธิค นักวิศวกรสมัยใหม่ไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก อีกทั้งยังวิพากษ์วิจารณ์ว่าสถาปัตยกรรมกอธิคไม่ได้แสดงให้เห็นความสามารถในการคำนวณของคนสมัยกลาง แต่เป็นสถาปัตยกรรมกอธิคที่เน้นศิลปะด้านความงามมากกว่า เช่น เพดานหลังคาโค้งแบบโวลต์ถูกนำมาใช้เพื่อปิดบังขอบโค้งที่ปลายแหลมของหลังคาสองด้านมาเจอกัน ส่วนเสาค้ำใหญ่ (Shifts) ถูกนำมาใช้เพื่อเชื่อมกับเสาค้ำและเสาค้ำลอย (Flying Buttresses) เพื่อให้มีน้ำหนักเบาและความงามสง่าเท่านั้น

การฟื้นฟูศิลปะกอธิคในอเมริกาเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 แอนดรู แจ็คสัน ดอว์นนิ่ง (Andrew Jackson Dawning) บันทึกไว้ว่ากลางศตวรรษที่ 19 ศิลปะกอธิคจะพบในบางท้องถิ่นของอเมริกา การสร้างและอาศัยในกระท่อมที่ตบแต่งด้วยศิลปะกอธิคเป็นความใฝ่ฝันที่ทุกคนต้องการ ดอว์นนิ่งซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งในการฟื้นฟูศิลปะกอธิคของอเมริกากล่าวว่าสถาปัตยกรรมกอธิคเป็นของผู้ที่ชอบรื่มเงาเพราะสถาปัตยศิลป์ให้ความรู้สึกถึงสิ่งเก่า ๆ ในอดีตเป็นความเงียบสงบที่ทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในที่แห่งนั้นเกิดความรู้สึกได้พักผ่อนอย่างน่าพอใจที่สุด (. . . Those who love shadow, and the sentiment of antiquity and repose, will find most pleasure in the quiet tone which prevails in the Gothic style.")[24] การฟื้นฟูศิลปะกอธิคในอเมริกาเหมือนในอังกฤษในแง่ที่ว่า การฟื้นฟูไม่ได้เน้นให้เห็นคุณค่าตามแบบคริสเตียนที่เน้นความใกล้ชิดกับพระเจ้าจากแสงสว่างที่ผ่านมาทางกระจกสี ซึ่ง

---

[23] ("Rib Cross Vaults") เป็นโครงสร้างหลังคาที่นำโวลต์หลายอันมาไขว้กันทำให้พื้นที่ภายในกว้างขวางขึ้น แสงสว่างส่องได้มากขึ้น ถ่ายเทน้ำหนักให้เกิดการสมดุลย์และมีความสูงสง่างาม

[24] Marshall B. Davidson, ed., The American Heritage History of Notable American Houses, (New York: American Heritage Publishing, 1971), p. 175.

เป็นความเชื่อของคนในสมัยกลาง แต่เป็นเพียงการเน้นอดีตที่ให้ความชวนฝัน (Romantic) จากศิลปะที่มีลักษณะลึกลับ การฟื้นฟูศิลปะกอธิคนำส่วนประกอบซึ่งได้แก่โครงสร้างและการตบแต่งตามแบบกอธิคของยุคกลางมาประยุกต์ให้ทันสมัยมากขึ้น (Remodel) ตัวอย่างเช่น การตบแต่งส่วนลาดของหน้าบันด้วยสถาปัตยศิลป์กอธิค (Crocket) การสร้างปลายแหลมในส่วนต่าง ๆ(Cusps) การสร้างหอคอย(Tower) การสร้างป้อมปืน(Turrets) การตบแต่งด้วยไม้ระแนง(Trellises) การเลือกใช้หน้าต่างที่ยาวตั้งแต่พื้นห้องถึงเพดานชั้นบนของบ้าน (Oriel Window)เป็นต้น การหยิบยืมใช้ในอเมริกาตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 ทั้งนี้เพราะอเมริกาไม่สามารถสร้างบ้านแบบของตนจึงเอาศิลปะกอธิคมาตบแต่งในบ้านไม่ได้คำนึงถึงความคิดอุดมคติในสมัยกลาง การนำไปใช้ขึ้นอยู่กับความพอใจส่วนบุคคล

ปราสาทออดเรนโด(Otranto)ในเรื่อง The Castle of Otranto ของวอลโพลได้แรงบันดาลใจมาจากบ้านพักของเขาคือสตรอเบอรี่ ฮิลล์ (Strawberry Hill) บ้านพักหลังนี้เป็นฉากของเรื่อง The Castle of Otranto ตัวตึกยังได้รับอิทธิพลของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ กล่าวคือ ตัวตึกออกแบบด้วยศิลปะจอร์เจียน ส่วนการตบแต่งภายในเป็นสถาปัตยกรรมกอธิคซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่เขาชื่นชอบและถือว่าเป็นสิ่งเก่าแก่ของอังกฤษ จากจดหมายที่วอลโพลเขียนถึงวิลเลี่ยม โคล (William Cole) ในวันที่ 9 มีนาคม ปีคริสต์ศักราช 1765 เขากล่าวถึงที่มาของเรื่อง The Castle of Otranto ว่าในเช้าวันหนึ่งของเดือนมิถุนายน เขาตื่นขึ้นจากความฝันประหลาด และทบทวนว่าในฝันตนอยู่ในปราสาทแบบโบราณซึ่งมีระเบียงชั้นบนมหึมา ในเวลาเดียวกันนั้นเขาก็เห็นมือขนาดใหญ่มากโผล่ออกมาจากกำแพง ในเย็นวันนั้นเขาก็ได้เขียนวรรณกรรมเรื่องนี้ขึ้นมา การซึมซับในงานศิลปะกอธิคและความฝันที่แปลกประหลาดกลายมาเป็นจุดกำเนิดของวรรณกรรมกอธิค[25] แต่วรรณกรรมของวอลโพลก็ไม่ได้เน้นฉากหรือศิลปะกอธิคมากนัก ฉากที่อิซาเบลลา (Isabella) พยายามหนีจากแมนเฟรด (Manfred) ซึ่งต้องการครอบครองตัวเธอแทนลูกชายคือ คอนราด (Conrad) ที่ได้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ประหลาด คอนราดซึ่งเป็นลูกชายของเขาถูกฆ่าตายด้วยหมวกขนาดใหญ่ทับร่างกายจนแหลกละเอียด โดยไม่ปรากฏร่องรอยของผู้กระทำการในครั้งนี้เลย ในฉากที่อิซาเบลลาหนีพอจะสังเกตได้ว่าเธอหนีจากชั้นบนลงมาชั้นล่างทางลงบันไดมีรูปบรรพบุรุษที่เป็นเจ้าของปราสาทติดอยู่ตรงหน้าต่างกระจก (Panel) หน้าประตูปราสาทมีทหารรักษาการณ์อยู่เธอจึงใช้ทางใต้ดิน (Subterraneous Passage) จากห้องแบบโวลต์ (Vaults) ไปยังโบสถ์นิโคลัส (Nicholas) ทางลับใต้ปราสาทมีลักษณะเป็นเขาวงกตประตูมีสปริงทองเหลืองสามารถเปิดปิดได้โดยอัตโนมัติ ประตูที่จะเข้าไปด้านในมีแจกัน

---

[25] E. F. Bleiler, ed., Three Gothic Novels, (New York: Dover Publication, 1966, p. x.

โบราณตั้งวางเอาไว้วอลโพลไม่ได้บรรยายฉากอย่างตรงไปตรงมาเหมือนเช่นการบรรยายตัวละครของเขา ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเขาให้ความสำคัญกับการดำเนินเรื่องระหว่างตัวละครมากกว่าการให้ผู้อ่านสังเกตฉากของเรื่องเอาเองเป็นเพราะสถาปัตยกรรมกอธิคเป็นเพียงแรงบันดาลใจให้กับวอลโพล กล่าวคือ สถาปัตยกรรมกอธิคที่เขาชื่นชมมากปรากฏอยู่ในจิตใต้สำนึกของเขาและปรากฏในวรรณกรรมอย่างไม่ตั้งใจ อย่างไรก็แล้วแต่ในบทวิจารณ์หลายฉบับและการยอมรับจากตัวเขาเองก็ได้บอกอยู่แล้วว่า ฉากของเรื่องนี้เป็นสถาปัตยกรรมกอธิค แม้ว่าในเรื่องเราไม่สามารถเห็นได้อย่างเด่นชัดมากนักเมื่อเทียบกับวรรณกรรมกอธิคหลายเล่มในลำดับต่อมา

ฉากในเรื่อง The House of Seven Gables แสดงให้เห็นสถาปัตยกรรมกอธิคของอาณาเขตนิวอิงแลนด์ (New England) ซึ่งมักจะถูกเรียกว่าเป็นบ้านแบบนิวอิงแลนด์แท้ที่จริงก็คือการหยิบยืมเอาสถาปัตยกรรมแบบกอธิคจากอังกฤษมาใช้ในอเมริกาในศตวรรษที่ 17 ทั้งนี้เพราะชาวอเมริกันไม่สามารถสร้างบ้านแบบเฉพาะของตนให้รอดพ้นจากความรุนแรงของภูมิ-อากาศของประเทศในช่วงแรกของการก่อตั้งประเทศของตน ฮอร์ธอร์นได้บรรยายบ้าน 7 จั่วหลังนี้ไว้ว่าบ้านหลังนี้อยู่ในเมืองนิวอิงแลนด์ เป็นบ้านไม้ที่มีจั่วแหลม 7 จั่วมีปล่องไฟกลางบ้าน อาคารภายนอกถูกตบแต่งให้เป็นรูปแบบที่แปลกประหลาดตามรูปแบบของกอธิค โดยการนำเอาวัสดุหลายอย่างมาประกอบกัน กล่าวคือ นำปูนขาวผสมกับกรวด เศษกระจกแล้วละเลงบนผนังไม้ ซึ่งทำให้ผนังไม้มีลักษณะคล้ายผนังปูนที่ระยิบระยับเวลาแสงส่องกระทบกับเศษกระจกบนผนัง ปลายของจั่วทั้ง 7 ตบแต่งด้วยแผ่นโลหะเหล็ก หน้าบันของจั่วทุกด้านตั้งฉากกับท้องฟ้า หน้าต่างเป็นกระจกเพื่อให้แสงสว่างเข้าไปในบ้านที่ถูกสร้างเป็นชั้น ๆ ลดหลั่นกันมาจนถึงชั้นใต้สุด ทางเข้าบ้านอยู่ตำแหน่งของจั่วด้านหน้าสุด 2 จั่ว ร่มของหลังคาพอจะให้ร่มเงากับม้านั่งที่วางไว้บนระเบียงโล่ง

Halfway down a bystreet of one of our New England towns stands a rusty wooden house, with seven acutely peaked gables, and a huge, clustered chimney in the midst" p. 3

. . .Its whole visible exterior was ornamented with quaint figures, conceived in the grotesqueness of a Gothic fancy, and drawn or stamped in the glittering plaster, composed of lime, pebbles, and bits of glass with which the woodwork of the walls was overspread. On every side the seven gables pointed sharply towards the sky and presented the aspect of a whole sisterhood of edifices, breathing through the spiracles of one great chimney. The many lattices, with their small,

diamond-shaped panes, admitted the sunlight in to hall and chamber, while, nevertheless, the second story, projecting far over the base, and itself retiring beneath the third, threw a shadowy and thoughtful gloom into the lower rooms. Carved globes of wood were affixed under the jutting stories. Little spiral rods of iron beautified each of the seven peaks. . . .The principle entrance, which had almost the breadth of a church door, was in the angle between the two front gables, and was covered by an open porch, with benches beneath its shelter. p.8-9

ฮอร์ธอร์นพยายามที่จะกล่าวถึงสิ่งเก่าๆ ในอดีตในวรรณกรรมของเขาเพราะวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ นอกจากสะท้อนให้เห็นสภาพสถาปัตยกรรมในยุคเริ่มประเทศของอเมริกา เขาต้องการสร้างให้บ้านแบบนิวอิงแลนด์หรือบ้านที่ตบแต่งด้วยสถาปัตยกรรมกอธิคได้รับความนิยมอีกครั้งหนึ่ง[๒๑] มองลึกแง่หนึ่งการนำเอาสถาปัตยกรรมกอธิคมาใช้เป็นฉากของเรื่องเป็นการต่อต้านกระแสความคิดการฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่เน้นศิลปวิทยาการของกรีก โดยการพูดถึงสถาปัตยกรรมกอธิคแทนสถาปัตยกรรมแบบจอร์เจียนของกรีก เหตุผลประการที่สองที่เขานำเอาสถาปัตยกรรมกอธิคมาเป็นฉาก คือ การพูดถึงเหตุการณ์โดยใช้ฉากของอดีตกาลที่กลมกลืนกับการสร้างสรรค์วรรณกรรม เมื่อนำมาผสมผสานกับสถาปัตยกรรมกอธิคที่ฮอร์ธอร์นสนใจตั้งแต่เด็กทำให้การสร้างวรรณกรรมกอธิคมีความน่าสนใจมากกว่าการพูดถึงปราสาทที่หม่นหมองของยุคโบราณเฉย ๆ

Thus the great house was built. Familiar as it stands in the writer's recollection-for it has been an object of curiosity with him from boyhood,both as a specimen of the best and stateliest architecture of a long-past epoch, and as the scene of events more full of human interest, perhaps, than those of a gray feudal castle-familiar as it stands in its rusty old age. p. 7

---

[๒๑] บ้านในแบบนิวอิงแลนด์ภายหลังกลายมาเป็นภาระของผู้อนุรักษ์ศิลปะ ผู้ซึ่งต้องการให้ศิลปะอันมีค่าจากยุคกลางคงอยู่

จากมุมมองของผู้ประพันธ์ (Point of view) ที่กล่าวไว้ในเรื่องคำว่า ("a . . .feudal castle") เป็นคำที่เซอร์ วอลเตอร์ สก็อตต์ (Sir Walter Scott) ใช้แทนปราสาทออตเรนโต ของวอลโพลในบทนำของวรรณกรรมเรื่อง The Castle of Otranto ถ้าพิจารณามุมมองของฮอร์ธอร์นข้างต้น ฮอร์ธอร์นได้นำบ้านแบบกอธิคมาใช้ในวรรณกรรมเรื่อง The House of Seven Gables ในลักษณะที่บอกความเป็นกอธิคได้ชัดเจนกว่า และนำมาใช้เป็นเอกลักษณ์ของตนเองอย่างแท้จริง โดยเขาอาจจะได้รับแนวคิดมาจากวรรณกรรมกอธิคเรื่องแรก คือ The Castle of Otranto ของวอลโพลที่ได้กำหนดฉากจากการใช้ศิลปะกอธิคสร้างสรรค์ แต่ไม่ได้บรรยายอย่างชัดเจน

สถาปัตยกรรมกอธิคของบ้าน 7 จั่วเกิดขึ้นเพราะความต้องการหนีอดีตเก่าๆ โดยทำการแต่งเติมจั่วของบ้านเรื่อย ๆ บ้านต้นแบบที่ฮอร์ธอร์นนำมาเป็นฉากในวรรณกรรมเรื่องนี้มีการต่อเติมจั่วของบ้านจนกลายเป็นบ้าน 8 จั่ว โดยที่ฮอร์ธอร์นอาจจะไม่รู้ตัวด้วยซ้ำ [27] เชนเดลร์ (Chandler) ได้ทำการศึกษาบ้านในวรรณกรรมของอเมริกัน[28] ในแง่ของบ้านในความหมายเชิงเปรียบเทียบ (Metaphor) พบว่าคนอเมริกันตระหนักในความเป็นจริงที่ว่าบ้านที่ตบแต่งด้วยสถาปัตยกรรมกอธิคไม่ใช่ศิลปะของชาวอเมริกัน บ้านแบบหรูหราเกินกว่าเหตุจึงถูกตีความเป็นคุก เชนเดลร์ยกตัวอย่างบ้านในเรื่อง The House of Seven Gables ของฮอร์ธอร์นว่าบ้านหลังนี้แสดงให้เห็นการเลียนแบบศิลปะจากต่างประเทศเป็นสิ่งที่ผิดพลาดเพราะไม่ใช่สิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับคนอเมริกัน และความฝันในแบบอเมริกัน ผู้ประพันธ์จึงใช้บ้านเป็นสื่อเพื่อแสดงให้เห็นมุมมืดของชีวิตที่อาศัยอยู่ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง การดิ้นรนออกจากบ้าน 7 จั่วซึ่งเป็นศิลปะกอธิคจึงเปรียบเป็นการดิ้นรนออกจากที่คุมขัง การตีความของเชนเดลร์มีความเป็นไปได้ในระดับหนึ่ง ถ้าพิจารณาลักษณะหลักหนีในวรรณกรรมจะได้ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง กล่าวคือ ตัวละครสองคนพี่น้องคือคลิฟฟอร์ท และเฮปซิบาท์ พีนน์ซึ่งออนไม่ได้ดิ้นรนออกจากบ้านของตนเอง แต่เมื่อถูกเจฟฟรีย์รบกวนมากเข้าจึงตัดสินใจหนีออกมาจากบ้าน แต่เขาทั้งสองก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะเกิดความกลัวที่จะไปใช้ชีวิตนอกบ้าน ซึ่งเป็นโลกภายนอกที่ตัวเขาไม่คุ้นเคย ทั้งคู่จึงตัดสินใจกลับบ้านในที่สุด บ้านในเรื่องจึงเป็นโลกที่แท้จริงของคนทั้งคู่ เป็นโลกที่ห่างจาก

---

[27] Marshall B. Davidson, ed., The American Heritage History of Notable American Houses, (New York: American Heritage Publishing, 1971), p. 22.

[28] Marilyn R. Chandler, Dewelling in the Text: House in American Fiction, (Barkeley: University of California Press, 1991), P. 631-632.

สังคมภายนอกซึ่งคนภายนอกอาจจะตีความว่าเป็นสถานที่คุมขัง ในกรณีของบ้านในเรื่อง The House of Seven Gables บ้านเปรียบเป็นโลกของตัวละครที่เขาใช้หลีกหนีจากสังคมมากกว่า การตีความบ้านของชาวอเมริกันในความหมายเชิงเปรียบเทียบอีกประเด็นหนึ่ง คือ บ้านเก่าแก่ที่พังทลายเป็นสัญญาณของการล่มสลายของระบบขุนนางซึ่งไม่สามารถจะคงอยู่ในยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ฉากในเรื่องสั้น The Fall of the House of Usher ของ เอ็ดการ์ อาลัน โป (Edgar Allan Poe) ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)ได้รับจดหมายจากเพื่อนของเขาที่ชื่อเฟเดอริก อาชเชอร์ (Frederic Usher) ข้อความในจดหมายขอร้องให้เขาไปเยี่ยมอาการป่วยของอาชเชอร์ที่บ้านของอาชเชอร์ เนื่องมาจากอาชเชอร์ป่วยและต้องการเห็นหน้าเพื่อนที่ดีที่สุดที่เขาเหลืออยู่เพียงคนเดียวในโลก อาชเชอร์หวังว่าการพบเพื่อนอาจจะทำให้อาการป่วยดีขึ้น ผู้เล่าเรื่องเห็นแก่ความเป็นเพื่อนในวัยเด็ก จึงตัดสินใจมาที่บ้านของอาชเชอร์ในตอนเย็นวันหนึ่งของฤดูใบไม้ร่วง ผู้เล่าบรรยายถึงสภาพของบ้านว่าเป็นปราสาทเก่าแก่ที่ได้รับเป็นมรดกมาจากชนชั้นสูงซึ่งเป็นบรรพบุรุษของอาชเชอร์เอง ปราสาทมีสภาพร้าง อาคารภายนอกมีตะไคร่น้ำขึ้นตามผนังบ้านที่มีสีซีดจาง หลังคาเป็นทรงแหลมสร้างมาจากไม้ คนนำทางพาตัวผู้เล่าเข้าไปในห้องโถงของบ้าน ซึ่งบรรยายว่าเป็นการตบแต่งแบบสถาปัตยกรรมกอธิคไม่ว่าจะเป็นเพดานโค้ง (The carving of ceiling) ก้นม่านผนังสีหมองหม่น (The sombre tapestries of the walls) พื้นปูด้วยไม้แข็งสีดำ (The ebon blackness of the floors) หน้าต่างยาวตั้งแต่พื้นห้องถึงเพดานเป็นหน้าต่างแคบ ๆ และเป็นทรงแหลม (The window werelong, narrow and pointed) ห้องถูกตบแต่งด้วยเครื่องประดับจากสมัยกลาง เช่น อาวุธที่ได้มาจากคู่ต่อสู้ซึ่งมองดูแล้วน่าจะเหมือนปรากฏในความฝันมากกว่าที่จะมีอยู่จริง ๆ (The phantasmagoric armorial trophies) เหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ของยุคกลางที่ได้ล่มสลายพร้อมกับการตายของเจ้าของบ้านในตอนท้ายของเรื่อง อาชเชอร์เป็นผู้สืบทอดปราสาทคนสุดท้ายของตระกูล การตายของอาชเชอร์พร้อมกับการถล่มลงมาของปราสาทในระบบฟิวดัล เปรียบเหมือนกับการล่มสลายของระบบขุนนาง ซึ่งไม่สามารถคงอยู่ได้ในยุคสมัยที่เปลี่ยนไป วรรณกรรมกอธิคแสดงให้เห็นความเจ็บปวดของมนุษย์ ผู้ซึ่งไม่สามารถจะปรับชีวิตตามการเปลี่ยนแปลงของระบบทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

การฟื้นฟูศิลปวิทยาการมีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมกอธิคและวรรณกรรมกอธิคอย่างน้อยก็ทำให้สถาปัตยกรรมกอธิคเกิดขึ้นใหม่อีกครั้ง ในรูปแบบที่เป็นอาคารจริง ๆ และเป็นอาคารในวรรณกรรม แม้ว่าการปรากฏตัวในวรรณกรรมกอธิคบางครั้งจะไม่ค่อยเหลือร่องรอยสถาปัตยกรรมกอธิคชัดเจนเท่าที่ควรก็ตาม จุดสูงสุดของการฟื้นฟูศิลปะกอธิคทั้งสถาปัตยกรรมและวรรณกรรมอยู่ในกลางศตวรรษที่ 18 การฟื้นฟูศิลปะกอธิคเหมือนกับการฟื้นฟูของเก่าจากยุคกลางที่ได้ตกทอดมาสู่ประเทศอังกฤษโดยตรง การหันกลับไปฟื้นฟูสิ่งเก่า ๆ เป็นการหลีกหนีจากความ

จริงของสังคม เพราะทิศทางที่สังคมมุ่งไปนั้นเป็นทิศทางที่มองตรงไปข้างหน้าในขณะที่วรรณกรรมกอธิคมองกลับไปในอดีต

การกลับไปกล่าวถึงระบบฟิวดัลในวรรณกรรมกอธิค

คำว่า("Feudal")มาจากภาษาลาติน("Feudum")แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า ("Fief")ซึ่งมีความหมายว่า ดินเนื้อที่หนึ่ง ความหมายของฟิวดัลยังครอบคลุมถึงระบบการเมือง กฎหมายและวิถีชีวิตทั้งหมดที่อยู่บนพื้นฐานการปกครองระบบขุนนาง ระบบฟิวดัลเกิดในอังกฤษปลายศตวรรษที่ 11 โดยพระเจ้าวิลเลี่ยมพิชิตราช (William, the Conqueror) และกลายเป็นโครงสร้างที่สำคัญในสมัยกลางเพราะในสมัยกลางชาติต่าง ๆ ในยุโรปยังไม่มีการแบ่งเป็นประเทศเช่นปัจจุบัน ระบบฟิวดัลเป็นโครงสร้างสังคมสำคัญที่รวมชาวยุโรปเข้าไว้ด้วยกันในรูปแบบสามเหลี่ยม

ลักษณะของระบบฟิวดัล

โครงสร้างของระบบฟิวดัลเป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากศูนย์กลาง กษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุด รองลงมาเป็นพวกขุนนาง (Lord) และผู้พึ่งใบบุญ (Vassal) ในระบบฟิวดัลกษัตริย์ไม่มีสิทธิ์ก้าวก่ายการปกครองของขุนนางที่ปกครองผู้พึ่งใบบุญของเขา การปกครองของขุนนางต่อผู้พึ่งใบบุญของเขาจะใช้ระบบอุปถัมภ์ (Patrocinium) กล่าวคือ เจ้านายจะทำการคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของผู้พึ่งใบบุญ ประเพณีนี้สืบทอดมาจากเหตุการณ์สมัยจักรวรรดิโรมัน เมื่อนารยชนเข้ามารุกรานอาณาจักรโรมัน ผู้พึ่งใบบุญซึ่งเป็นชาวนาเป็นส่วนใหญ่จะได้รับผลกระทบเสมอ พวกเขาเกิดความหวาดกลัวและยกที่ดินของตนให้กับขุนนางโดยขอให้ขุนนางเหล่านั้นคุ้มครองความปลอดภัยให้กับพวกเขา ผู้พึ่งใบบุญก็จะรับใช้ตอบแทนโดยเช่าที่ดินที่เขายกให้ขุนนางทำนา ความสัมพันธ์ของขุนนางและชาวนาจึงเกิดขึ้นในแง่ของผู้คุ้มครองกับผู้เช่าที่ดิน ระบบอุปถัมภ์เป็นระบบพึ่งพากันมากกว่า ขุนนางต้องทำให้ชาวนารักใคร่เพราะขุนนางมักจะหวังจำนวนของชาวนาเป็นฐานกำลังในการต่อสู้กับอำนาจของรัฐบาลกลาง หรืออำนาจของกษัตริย์ อีกทั้งเมื่อขุนนางถูกศัตรูจับไปก็สามารถนำผู้พึ่งใบบุญไถ่ตัวขุนนางได้ ขุนนางมีสิทธิในการเกณฑ์ทหาร ผลิตอาวุธ และรวบรวมเงินตราจากผู้พึ่งใบบุญในกรณีที่พวกเขาสมัครใจทำให้ ผู้พึ่งใบบุญแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. พวกพรีคารุม (Precarium) คือชาวนาที่ครอบครองพื้นที่นาจำนวนไม่มากนัก พวกเขายกที่นาให้ขุนนางเป็นการถาวร ส่วนตนก็กลายเป็นผู้เช่าที่ดินถาวรเช่นเดียวกัน พวกพรีคารุมมีหน้าที่และพันธะต่อขุนนางตามข้อตกลงหรือกฎเกณฑ์ที่วางไว้ เช่น การเสียภาษีตามธรรมเนียม เป็นต้น

2. พวกเซิฟ (Serf)หรือ ทาสติดที่นา คือชาวนาที่ทำนาบนที่ดินของขุนนาง มาแต่บรรพชน ขุนนางเป็นเจ้าชีวิตคน ชาวนาเปรียบเสมือนทาสที่ต้องปฏิบัติตามที่เจ้านายต้องการ การเสียภาษีขึ้นอยู่กับความพอใจของเจ้านาย

อย่างไรก็แล้วแต่ครอบครัวของผู้พึ่งใบบุญก็สามารถที่จะได้เข้าฐานะทางสังคม ได้ในกรณีที่พวกเขามีบุตรคนโตเป็นผู้ชาย บุตรก็จะได้รับเกียรติเป็นอัศวิน (Knight ก็คือ Chevalier ในภาษาฝรั่งเศส) อัศวินเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมและได้รับการสถาปนาเป็นอัศวิน ก่อนที่จะเลื่อนขั้นเป็นขุนนาง โดยส่วนใหญ่อัศวินมีพื้นเพมาจากชนชั้นผู้ดีมีตระกูลในยุโรปส่วนมากจะ เป็นลูกขุนนางซึ่งถูกส่งมาฝึกหัดเป็นอัศวินตั้งแต่อายุ 7 ขวบ พวกเขาจะถูกส่งไปเป็นมหาดเล็ก รับใช้ (Page) ของท่านผู้หญิง (Lady) ซึ่งเป็นภรรยาของเจ้าของปราสาทที่รู้จักกันกับพ่อของ อัศวินเหล่านั้น การฝึกหัดจะต้องฝึกหัดตั้งแต่ การร้องเพลง เป่าขลุ่ย มารยาทของราชสำนัก กริยามารยาท และความกล้าหาญในแบบวีรคติ ที่สำคัญคือพวกเขาต้องขี่ม้าให้มีความชำนาญโดยคน สนิทของขุนนาง (Squire) จะเป็นผู้ฝึกหัดให้ เมื่อพวกเขาอายุได้ 14 ปีก็จะได้เลื่อนยศจาก มหาดเล็กรับใช้เป็นคนสนิทของขุนนาง และถูกแต่งตั้งเป็นอัศวินเมื่ออายุ 24 ปี อัศวินถือว่าเป็น ชนชั้นสูงที่รับผิดชอบในด้านการปกครองและการป้องกันประเทศ

กลไกหรือแบบแผนที่นำมาใช้ร่วมในการปกครองระบบฟิวดัลของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้ระบบการปกครองมีความศักดิ์สิทธิ์มากขึ้นก็จะต่างกันไป ระบบฟิวดัลในฝรั่งเศสรับวัฒนธรรม การถือสัตย์สาบานว่าจะซื่อตรงต่อเจ้านายของตนมาจากวัฒนธรรมของชาวโรมัน สำหรับพวกแฟรงค์ (Frank) ซึ่งเป็นชนชาติหนึ่งของเยอรมันมีประเพณีเช่นนี้อยู่แล้ว กล่าวคือ เป็นประเพณีถือสัตย์ สาบานระหว่างผู้น้อยกับผู้ใหญ่ ประเพณีในลักษณะนี้แสดงให้เห็นอำนาจของขุนนางที่มีศักดินาและ บรรดาศักดิ์เหนือบุคคลสามัญทั้งหมด แต่อยู่ภายใต้อำนาจของคนเพียงคนเดียว คือ พระมหากษัตริย์ พวกขุนนางของฝรั่งเศสในสมัยโบราณมีบรรดาศักดิ์เป็นดุ๊ก (Duke) บารอน (Baron) และเคาท์ (Count) ขุนนางชั้นตรงกับกษัตริย์ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดของแผ่นดิน สำหรับระบบฟิวดัลของ ประเทศอังกฤษต้องพึ่งระบบวีรคติ (Chivalry) จากอัศวิน อัศวินต้องมีความสุภาพอ่อนโยนใน การปฏิบัติต่อผู้อื่น มีความกล้าหาญเสียสละ ประพฤติตามข้อบัญญัติของศาสนา ยกย่องให้เกียรติต่อ สตรี ช่วยเหลือผู้หญิงและคนชรา และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์สูงสุดเพียงองค์เดียว

แม้ว่าโครงสร้างระบบฟิวดัลของฝรั่งเศสและอังกฤษมีโครงสร้างรูปสามเหลี่ยม เหมือนกัน ความแตกต่างระหว่างระบบฟิวดัลของ 2 ชาติอยู่ที่ว่า ระบบฟิวดัลของฝรั่งเศสเป็น ระบบที่กษัตริย์ให้อำนาจขุนนางในการปกครองอย่างเด็ดขาด ราษฎรในแคว้นต้องเชื่อฟังและปฏิบัติ ตามผู้ปกครองแคว้นที่กษัตริย์ส่งมา ส่วนขุนนางของอังกฤษถือที่ดินจากพระมหากษัตริย์และทำหน้าที่ เหมือนอัศวินรับใช้กษัตริย์ ขุนนางอยู่ในฐานะผู้พึ่งใบบุญกษัตริย์อีกทีหนึ่ง ระบบฟิวดัลของอังกฤษ จึงมีลักษณะของการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง (Decentralization) และในทางย้อนกลับ

ก็ส่งเสริมให้ส่วนกลางเข้มแข็งมากขึ้น (Centralization) ส่วนระบบฟิวดัลของฝรั่งเศสค่อนข้างจะเป็นการกระจายอำนาจในการปกครองที่ให้สิทธิ์แก่ขุนนางมากกว่า

ระบบฟิวดัลในวรรณกรรมกอธิค

ระบบฟิวดัลเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ครอบคลุมวิถีชีวิตของตัวละครในวรรณกรรมกอธิค วรรณกรรมเรื่อง The Castle of Otranto ของวอลโพลแสดงให้เห็นเป็นโครงสร้างระบบฟิวดัลที่ค่อนข้างเป็นแบบอังกฤษแท้ ๆ

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างระบบฟิวดัลกับการกำหนดตัวละครของผู้ประพันธ์เรื่อง The Castle of Otranto

การกำหนดตัวละครของวอลโพล ในเรื่อง The Castle of Otranto แสดงให้เห็นความสอดคล้องกับระบบฟิวดัลของยุคกลางในแบบอังกฤษ ยกเว้นแต่ตำแหน่งมาควิส ("Marquis") เป็นบรรดาศักดิ์ที่ใช้กันในชาติต่าง ๆ ทั่วยุโรป แอน แรดคลิฟท์ (Ann Radcliffe) ซึ่งเป็นผู้เขียน

เรื่อง The Mystery of Udolpho I and II ได้นำโครงสร้างระบบฟิวดัลของยุโรปมาใช้ในงานประพันธ์ของเธอเอง ในเรื่องนี้กล่าวถึงปราสาท 3 หลังที่เกี่ยวโยงถึงกันในเรื่องของสิ่งลึกลับในแบบของหลอกหลอนจากภูติผี ซึ่งถูกค้นพบในตอนคลายปัญหาของเรื่องว่า การหลอกหลอนของภูติผีเป็นการกระทำของมนุษย์ ความลึกลับของชโมยในบ้านของเอมมิลี่ (Emily)เป็นการกระทำของอัศวินหนุ่มที่ลอบเข้าไปในบ้านเพื่อชื่นชมความงามของหญิงสาวที่ตนหลงรัก และความลึกลับในปราสาทเก่าแก่ คือปราสาทอูโดลโฟร(Udolpho) และปราสาทชาโตร์ เลอ บลองก์(Chateaux le Blanc) เป็นการกระทำของกลุ่มโจรที่มักจะแอบแฝงอยู่ตามปราสาทเพื่อใช้เป็นเกราะกำบังในการปล้นสดมภ์ผู้อื่น นอกจากเหตุการณ์ลึกลับจะได้รับการอธิบายในตอนท้ายของเรื่อง ความจริงเกี่ยวกับตัวละครเอกฝ่ายชายและฝ่ายหญิงก็ได้รับความกระจ่างชัดเช่นเดียวกัน

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างระบบฟิวดัลกับการกำหนดตัวละครของผู้ประพันธ์ในเรื่อง Mysteries of Udolpho I and II

ตำแหน่งของตัวละครเป็นบรรดาศักดิ์ในระบบฟิวดัลยุคกลางของยุโรป เช่น บารอน("Baron")และเชอวาลิเยร์("Chevalier")เป็นบรรดาศักดิ์ที่ใช้ทั้งในชาติอังกฤษ ฝรั่งเศสและเยอรมัน เป็นต้น คำนำหน้าที่ใช้เรียกตัวละครผสมผสานความเป็นยุโรปเข้าไว้ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเมอสิเออร์ ("Monsier") และ มาดาม("Madame")ซึ่งเป็นคำที่ใช้นำหน้าในการเรียกชื่อคนในชาติฝรั่งเศส ส่วนคำว่าซินยอร์ ("Signor")เป็นคำนำหน้าชื่อของชายชาวสเปนเป็นต้น การตั้งชื่อตัวละครของนักประพันธ์มีการใช้ภาษาที่ผสมผสานกันทั้งอิตาลีฝรั่งเศส สเปน และอังกฤษ ระบบฟิวดัลไม่ค่อยมีอิทธิพลต่องานเขียนเรื่อง The Monk ของแมททิว ลูอิส (Matthew Lewis) เพราะลูอิสเน้นโครงสร้างศาสนาในสมัยกลางมากกว่า วรรณกรรมเรื่อง The Monk มีบางส่วนที่ลูอิสได้หยิบเอาความคิดเกี่ยวกับการรับใช้ของอัศวิน (หรือระบบวีระคติ) ที่ปฏิบัติต่อหญิงสาวมาใช้เป็นพื้นฐานความรักแรกพบระหว่างตัวละครเรมอนด์ (Raymond) และอันโตเนีย (Antonia) ซึ่งเป็นเพียงประเด็นเล็ก ๆ เท่านั้น และที่น่าสังเกตคือระบบฟิวดัลแทบจะไม่ปรากฏในงานวรรณกรรมกอธิคอเมริกันเลย ทั้งนี้เพราะประเทศอเมริกาถือกำเนิดทีหลังสุด อีกทั้งชาวอเมริกันไม่ถูกปกครองจากกษัตริย์โดยตรง กษัตริย์ของอังกฤษส่งผู้ว่าการอาณานิคมซึ่งเป็นตัวแทนของตนมาปกครองแทน แท้ที่จริงการปกครองอาณานิคมอเมริกาของอังกฤษมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับระบบฟิวดัลในสมัยกลาง ชาวอเมริกันเปรียบได้กับผู้พึ่งใบบุญในระบบฟิวดัล ผู้ว่าอาณานิคมเทียบได้กับขุนนาง ซึ่งก็มีกษัตริย์ของอังกฤษเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง

สาเหตุจากการปฏิรูปทางศาสนา

อีลีนเนอร์ ซิคเคิลส์ (Eleanor Sickels) กล่าวถึงการค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกอธิคและลัทธิทางเทววิทยาตอนต้นศตวรรษที่18 ในหนังสือชื่อ The Gloomy Egoist โดยให้สมมุติฐานในการศึกษาว่า ลัทธิทางเทววิทยามีบทบาทสำคัญในการบีบบังคับให้เกิดแรงจูงใจในการสร้างวรรณกรรมกอธิค กล่าวคือ ลัทธิทางเทววิทยาได้ก่อให้เกิดเงื่อนไขและการตัดสินใจในการสร้างงาน ตัวอย่างของลัทธิเทววิทยาที่ซิคเคิลส์ใช้กล่าวในหนังสือเล่มนี้ คือ ศาสนาคริสต์ สิ่งที่ซิคเคิลส์สนใจคือความขัดแย้งของศาสนาคริสต์นิกายต่าง ๆ ในตอนต้นศตวรรษที่ 18 และการศึกษาสังคมของผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ในศตวรรษนี้ การศึกษาของซิคเคิลส์จึงเน้นหนักไปทางสังคมมนุษยวิทยามากกว่า แท้ที่จริงแล้วความขัดแย้งทางศาสนาคริสต์ในตอนต้นของศตวรรษที่ 18 ที่ซิคเคิลส์กล่าวถึง มีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาในอดีตสมัยกลางและหลังสมัยกลาง นักเขียนวรรณกรรมกอธิคนำเอาความขัดแย้งทางศาสนาและบรรยากาศสมัยกลางมาพูดอีกครั้งในวรรณกรรม เพราะฉะนั้นสมมุติฐานของซิคเคิลส์ที่กล่าวว่า ลัทธิทางเทววิทยาเป็นแรงจูงใจในการสร้างวรรณกรรมกอธิคก็มีความเป็นไปได้ค่อนข้างมาก ความขัดแย้งทางศาสนาในสมัยกลางและขบวนการปฏิรูปศาสนาหลังสมัยกลางเป็นเหตุการณ์ที่กลายเป็นโครงสร้างสำคัญของวรรณกรรม

กอธิคในเรื่อง The Monk ของลูอิส ลูอิสเขียนวรรณกรรมเรื่องนี้ในสมัยการปกครองของพระเจ้าจอร์จที่ 3 เมื่อเขามีอายุได้ 20 ปี วรรณกรรมเรื่องนี้ถือว่าเป็นวรรณกรรมอื้อฉาวและเป็นวรรณกรรมต้องห้ามสำหรับเยาวชนในสมัยนั้น เพราะเรื่อง The Monk แสดงให้เห็นถึงความต้องการทางเพศของพระอย่างเปิดเผย ซึ่งขัดแย้งกับกฎเกณฑ์หรือข้อห้ามของพระ ความขัดแย้งระหว่างความต้องการทางเพศภายในใจกับข้อห้ามหรือกฎเกณฑ์ภายนอกได้รับการวิเคราะห์ว่าเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของผู้ประพันธ์ [๒๐]

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และ การต่อต้านการปฏิรูปศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมกอธิค

วรรณกรรมเรื่อง The Monk ของลูอิสสะท้อนให้เห็นโครงสร้างของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในสมัยกลางที่กล่าวถึง ความยิ่งใหญ่ของพระเจ้าวัด (Abbot) และรองคณะนางชี (Prioress) พิธีกรรมของศาสนาคริสต์ กฎเกณฑ์ที่เข้มงวดของศาสนาคริสต์และวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทางศาสนาอย่างรุนแรง

ความยิ่งใหญ่ของพระเจ้าวัด (Abbot) และรองคณะนางชี (Prioress)

เรื่อง The Monk เป็นเรื่องย้อนยุคที่เกิดขึ้นในกรุงแมดริด (Madrid) ในสมัยที่มีศาลของพระสเปนซึ่งใช้วิธีการสอบสวนอย่างรุนแรง (Inquisition) ประมาณศตวรรษที่ 14 - 15 ตัวละครเอกผู้ร้ายในแบบของตัวเอกในวรรณกรรมกอธิคเป็นพระชื่ออัมโบรซีโอ (Ambrosio) เขาถูกทิ้งเอาไว้หน้าโบสถ์ตอนเป็นทารก พระเจ้าวัดองค์ก่อนได้เลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เขาเป็นอย่างดี เมื่ออัมโบรซีโอโตขึ้นและทราบว่าเขาเป็นเด็กที่ถูกเก็บมาเลี้ยงทำให้เขารู้สึกขื่นขมกับชาติกำเนิดของตนเอง แต่กระนั้นเขาก็ปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของศาสนาโดยเคร่งครัดและได้เป็นพระเจ้าวัดเมื่อเขาอายุได้ 30 ปีโดยที่อัมโบรซีโอยังเป็นพระพรหมจรรย์(Virginity) ที่ไม่เคยเห็นความแตกต่างระหว่างชายหญิงเพราะเขาไม่เคยก้าวออกจากโบสถ์คาปูชิน(Capuchins) เลย ความเคร่งครัดในกฎระเบียบและความเฉลียวฉลาดในการเทศนาสั่งสอนในโบสถ์ ทำให้เขากลายเป็นพระที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดของกรุงแมดริด ผู้คนจึงยกย่องให้เขาเป็นนักบุญ (Saint) เป็นพระแห่งความศรัทธาของคนโดยทั่วไป (Man of Holiness) และเขายังได้รับการยกย่อง

---

[๒๐] พ่อกับแม่ของลูอิสแยกทางกัน แม่ของลูอิสกลับไปอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศส ลูอิสมีความผูกพันกับแม่ของเขาอย่างลึกซึ้ง เขาใช้ชีวิตอยู่เป็นเพื่อนแม่โดยไม่ยอมแต่งงาน และทุ่มเทความตั้งใจหลายอย่างให้แม่ วรรณกรรมเรื่อง The Monk เป็นนวนิยายเรื่องเดียวของเขา เขาใช้เวลาเขียนเพียง 2 เดือน เพราะเขาต้องการเงินและต้องการเขียนนวนิยายเพื่อค้ำจุนจิตใจแม่

ในฐานะเป็นชนชั้นสูงในสังคม นอกจากอัมโบรซีโอจะต้องปกครองโบสถ์คาปูชินของเขาเองแล้ว ใกล้ ๆ กับโบสถ์ของเขายังมีสำนักนางชีชื่อ เซนต์ แคล (St.Clare Convent) [30] ซึ่งเขาต้องปกครองและดูแลอีกแห่งหนึ่งด้วย อัมโบรซีโอเป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินความในสำนักนางชีทุกเรื่อง แม้ว่าสำนักนางชีจะมีแม่ชีที่เป็นผู้ปกครองในที่แห่งนี้ชื่อว่าอธิการโดมินา(Domina) แต่เธอก็มีตำแหน่งเป็นรองหัวหน้านางชี ซึ่งต้องขึ้นตรงกับอัมโบรซีโออีกทีหนึ่ง

พิธีกรรมในศาสนาคริสต์

วรรณกรรมกอธิคเรื่อง The Monk ของลูอิสสะท้อนให้เห็นหน้าที่ และความสำคัญของโบสถ์ในยุคกลาง กล่าวคือ โบสถ์เป็นสถานที่ที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของพระ เช่น การเทศนาสั่งสอนประชาชนตามหลักคำสอนของพระคัมภีร์ การทำพิธีสารภาพบาปทั้งของพระนางชีและประชาชนโดยทั่วไป และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น พิธีโรซารี่ (Rosary) ซึ่งเป็นพิธีสวดมนต์นับลูกประคำของนิกายโรมันคาทอลิก เป็นต้น โบสถ์ในสมัยกลางยังเป็นที่พบปะกันระหว่างหนุ่มสาว ที่ต้องการจะใช้เวลาว่างก่อนการไปชมละครอีกด้วย สำหรับสำนักนางชีในเรื่อง The Monk สามารถประกอบเทศกาลทางศาสนาที่ให้ความรื่นรมย์แก่คนทั่วไป เช่น พิธีจาริกแสวงบุญ (Pilgrimage) แม่ชีสามารถเชิญพระไปร่วมพิธีได้ พิธีกรรมประกอบด้วยขบวนนักร้องเด็กผู้ชาย (Band of Choristers) และขบวนของนักบวชใหม่ (Novices) นอกจากนี้ยังมีการแต่งกายให้กับเด็กผู้หญิงเป็นเซนต์ ลูเซีย (St.Lucia) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของนางฟ้าที่ประกอบคุณงามความดี และติดตามมาด้วยกลุ่มคนที่แต่งกายอย่างประหลาด (Grotesque)ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งชั่วร้าย เพื่อให้ความสนุกสนานแก่คนดู โบสถ์และสำนักนางชีในสมัยกลางจึงมีความสำคัญในชุมชนแต่ละท้องถิ่นเพราะเป็นทั้งสถานที่ชัดเกลานิสัย และส่งเสริมให้ประกอบคุณงามความดีตามหลักคำสอนของพระคัมภีร์ โบสถ์จึงเป็นสถานที่ที่เป็นที่พึ่งทางใจของคนโดยทั่วไป และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในงานเทศกาลทางศาสนาต่าง ๆ อีกด้วย

กฎเกณฑ์ที่เข้มงวดของศาสนา

ลูอิสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ สังคม ศาสนาและธรรมชาติของมนุษย์ ผ่านทางตัวละครของเขา โดยอ้างทฤษฎีของนักคิดคนสำคัญๆ มาสนับสนุนเหตุผลของตัวละครแต่ละคน เช่น ตัวละครโลเรนโซ (Lorenzo) อ้างถึงทฤษฎีธรรมชาติของรุสโซ ในแง่ที่ว่าคนในวัยหนุ่มสาวมักจะปล่อยให้ความประทับใจครั้งแรกในชีวิตมีอิทธิพลต่อตนเสมอ แต่ในที่สุดคนเราก็จะค้นพบความชั่วช้าซึ่งอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน ความชั่วช้าของมนุษย์เกิดมาจากสังคมภายนอก ที่ค่อย ๆ

---

[30] สำนักนางชีเซนต์ แคล ถูกตั้งชื่อตามชื่อนักบุญเซนต์ แคลที่คณะนักบวชนับถือ

ทำลายความดีงามที่มนุษย์มีอยู่ ทางออกของการหลีกเลี่ยงจากความชั่วร้ายของสังคมทางหนึ่ง คือ การเข้าสู่โลกของศาสนา แต่การหนีออกจากสังคมมนุษย์เข้าสู่โลกของศาสนาโดยไม่มีโอกาสใช้ชีวิตทางโลกทำให้ตัวละครพระอัมโบรซีโอมีความปรารถนาที่ขัดแย้งกันภายในใจตลอดเวลาระหว่างความเป็นจริงที่ว่ามนุษย์ต้องอยู่ในโลก กับ การหลีกหนีความทุกข์ที่เกิดมาจากการความชั่วร้ายในสังคมมนุษย์ แม้ว่าศาสนาสำหรับอัมโบรซีโอคือการรับใช้พระเจ้า ซึ่งถือว่าเป็นเกียรติยศและการออกจากโลกที่ยั่วยวน แต่อัมโบรซีโอก็ตระหนักดีว่า การหันหน้าเข้าสู่โลกของนักบวชที่เขามองจากนักพรตท่านหนึ่งเป็นความต้องการที่จะหนีความสับสนวุ่นวายมาอยู่ในอีกโลกหนึ่ง แต่โลกแห่งความสงบก็ขจัดความวุ่นวายจากใจไปไม่ได้ เพราะมนุษย์เกิดมาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แม้เพียงเสี้ยวหนึ่งที่เขาได้ใช้ชีวิตทางโลก เขาก็ไม่สามารถจะลืมมันได้ เมื่อนักพรตท่านนี้เข้ามาอยู่ในโลกของนักบวชจึงเกิดความรู้สึกว่าตัวเองอยู่คนเดียวในโลกเพราะท่านไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมเช่นแต่ก่อน อัมโบรซีโอแนะทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องว่า การชื่นชมกับธรรมชาติโดยใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ และการตระหนักกับสัจธรรมแห่งชีวิตเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการตัดจากโลกภายนอก

หลังจากที่อัมโบรซีโอได้ทราบความจริงว่า แท้ที่จริงแล้วเด็กฝึกหัดงานในโบสถ์ที่ชื่อโรซาริโอ (Rosario) เป็นผู้หญิงที่บูชาและชื่นชมในตัวอัมโบรซีโอมาก เธอคือมาทิลดา (Matilda) ที่สามารถให้ความสุขทางโลกที่อัมโบรซีโอไม่เคยสัมผัสมาก่อน อัมโบรซีโอตกเป็นเหยื่อของความรู้สึกทางเพศจากเธอในครั้งแรก แต่กระนั้นอัมโบรซีโอก็ไม่ได้คิดที่จะแก้ไขการขาดศีลธรรมของตัวเขาเอง เขากลับใช้วิธีการทางไสยศาสตร์เพื่อจะครอบครองตัวอันโตเนีย (Antonia) ก่อนที่อัมโบรซีโอจะข่มขืนอันโตเนีย เขาก็ได้ฆ่าแม่ของเธอคือเอลวีรา (Elvira) และยิ่งไปกว่านั้นเขาก็ได้ฆ่าปิดปากเธอ เพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของการเป็นพระนักบุญของกรุงแมดริด แต่เขาก็ถูกจับและถูกนำมาสอบสวนโดยศาลพระแห่งสเปน อัมโบรซีโอได้รับการตัดสินให้ถูกประหารชีวิตด้วยการเผาทั้งเป็น ความขลาดกลัวความเจ็บปวดและความตายทำให้เขาต้องขายวิญญาณให้กับซาตาน ซึ่งในที่สุดเขาก็ได้รับรู้ความจริงจากซาตานว่าเอลวีราและอันโตเนียเป็นแม่และน้องสาวแท้ ๆ ของเขาเอง เขาตายอย่างน่าอเน็จอนาถในนรก

การเสนอความคิดเกี่ยวกับสังคม ศาสนา ธรรมชาติของมนุษย์ และพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับความคิดที่ดีงามทั้งหมดของอัมโบรซีโอ ผู้วิจัยเชื่อว่าลูอิสต้องการเสนอความเป็นจริงใน 2 ประเด็นใหญ่ ๆ กล่าวคือ ลูอิสต้องการโจมตีกฎเกณฑ์ของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกที่เข้มงวดเกินไป และเขาต้องการโจมตีพฤติกรรมส่วนตัวของพระโดยไม่ได้มุ่งประเด็นโจมตีเรื่องหลักคำสอนทางศาสนา และพระเจ้าในศาสนาคริสต์เลย

แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้อัมโบรซีโอกระทำความชั่วร้ายเกิดมาจากความไม่รู้ในเรื่องทางโลก อีกทั้งอัมโบรซีโอมาพบกับมาทิลดา ผู้ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งชั่วร้ายในสังคมมนุษย์ มาทิลดาเป็นสาเหตุอันดับแรกที่ทำให้อัมโบรซีโอกระทำความผิด แต่สิ่งนี้ยังไม่สำคัญเท่ากับ

ความต้องการภายในใจของตัวอัมโบรซีโอเอง เพราะอันที่จริงแล้วอัมโบรซีโอเป็นเพียงมนุษย์คนหนึ่งที่อยู่ในสถานภาพของนักบวช เขามีอารมณ์และความรู้สึกที่เหมือนกับมนุษย์ธรรมดาทั่วไป แต่ต่างกันเพียงแค่ว่าสิ่งที่ทำให้อัมโบรซีโอต้องประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามตลอดเวลา คือกฎเกณฑ์ของศาสนา ความเข้มงวดของกฎเกณฑ์ทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เช่น การห้ามออกจากเขตแดนของศาสนาไปสู่โลกภายนอก การห้ามมีเพศสัมพันธ์อย่างเคร่งครัด เหล่านี้ล้วนทางกับอารมณ์และความต้องการแบบพื้นฐานของมนุษย์ ความเข้มงวดในเรื่องกฎเกณฑ์ทางศาสนามีผลทำให้เกิดศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ ซึ่งมีความยืดหยุ่นในกฎระเบียบมากกว่า และมุ่งเน้นในเรื่องการยึดหลักคำสอนมากกว่าการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา สิ่งที่ลูอิสต้องการจะเสนอแนะคือกฎระเบียบซึ่งเป็นทางสายกลางที่มีความยืดหยุ่นได้ ส่วนพฤติกรรมของอัมโบรซีโอเป็นพฤติกรรมที่มาจากสาเหตุภายนอกคือการถูกยั่วยวนโดยมาทิลดา และสาเหตุภายในที่เกิดมาจากความชั่วร้ายในใจของอัมโบรซีโอ ศาสนาไม่มีความหมายในการยึดเหนี่ยวทางใจต่ออัมโบรซีโอในขณะที่เขาทำผิด เขาจะมีความรู้สึกละอายต่อบาปเมื่อเขากระทำความผิดนั้นแล้ว แต่ก็เป็นการละอายต่อบาปเพราะเขากลัวการเสียชื่อเสียง ภายหลังเขาก็จะกระทำบาปเช่นเดิม สิ่งนี้เองที่สามารถจะกล่าวได้ว่าอัมโบรซีโอไม่มีมโนธรรมในจิตใจของเขา เขาปล่อยให้ความต้องการที่ชั่วร้ายในใจของเขาเป็นฝ่ายที่มีชัยชนะเหนือคนเองตลอดเวลา ความอ่อนแอจึงเป็นจุดอ่อนของเขาที่ทำให้ตัวเขากลายเป็นพระที่ชั่วร้าย

<u>วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทางศาสนาของศาลพระแห่งสเปน</u>

ความจริงการสอบสวนพวกนอกศาสนาไม่ใช่สิ่งที่เพิ่งเกิด การสอบสวนพวกนอกศาสนาปรากฏมานานก่อนประวัติศาสตร์ยุโรปด้วยซ้ำ การสอบสวนพวกนอกศาสนาในสมัยก่อนใช้กับพวกยิว พวกแม่มดและพวกนอกศาสนา คณะเจซูอิตนำมาใช้โดยวิธีการแบบใหม่กล่าวคือ มีการสอบสวน มีบทลงโทษ จนกระทั่งการรีดไถเอาเงินจากผู้กระทำความผิด การฟื้นฟูการสอบสวนพวกนอกศาสนาถูกนำกลับมาใช้เพื่อปราบพวกปฏิรูปศาสนา องค์กรทางศาสนาไม่คิดใช้ความทารุณในการสอบสวน แต่องค์กรศาสนาบางองค์กร เช่น คณะเจซูอิต ได้นำมาใช้ให้สอดคล้องกับกฎหมายที่รัฐปฏิบัติอยู่ เช่น ระบบการลงโทษอย่างทารุณ การประหารชีวิต และการเผาร่างทั้งเป็นซึ่งถือว่าบทลงโทษที่ปราศจากหลักการและเหตุผล ชาติต่าง ๆ จึงพยายามจะหลีกเลี่ยงการลงโทษด้วยวิธีการเผาร่างทั้งเป็น มีเพียงสเปนเท่านั้นที่ยังใช้วิธีนี้อยู่ในขณะนั้น

การต่อต้านการปฏิรูปทางศาสนาก่อให้เกิดวิธีการปราบปรามพวกนอกศาสนาอย่างรุนแรงโดยองค์กรทางศาสนาและศาลของพระในสเปน (Inquisition) ในวรรณกรรมเรื่อง <u>The Monk</u> ของลูอิสสะท้อนให้เห็นวิธีการต่าง ๆ ที่พวกต่อต้านการปฏิรูปทางศาสนาซึ่งเป็นองค์กรทางศาสนาใช้ปฏิบัติต่อตัวละครแอ็กเนส(Agnes) และวิธีการของศาลพระในสเปนใช้ปฏิบัติ

ต่ออัมโบรซีโอ (Ambrosio) และมาทิลดา (Matilda) การปฏิบัติต่อตัวละครเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความโหดเหี้ยมที่น่ากลัว ซึ่งมนุษย์ใช้ปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยกัน

แอ็กเนสเป็นน้องสาวของโลเรนโซที่ถูกส่งให้มาอยู่ในสำนักนางชีโดยที่ตัวเธอเองไม่เต็มใจ แอ็กเนสรู้จักกับเรมอนด์ (Raymond)และได้เสียกับอัศวินผู้นี้ในขณะที่ตัวเธอเองอยู่ในสำนักนางชี ภายหลังเธอตั้งครรภ์กับเรมอนด์ ความลับทั้งหมดจึงถูกเปิดเผยออกมาโดยรองคณะนางชีคือโดมินา เธอกล่าวว่าการกระทำของแอ็กเนสมีความร้ายแรงเท่าๆ กับการก่อคดีฆาตกรรม โดมินาจึงเสนอความคิดให้อัมโบรซีโอลงโทษแอ็กเนสอย่างรุนแรงตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่วางไว้อย่างเคร่งครัด แอ็กเนสถูกขังเดี่ยวในห้องมืด ได้ทานแต่ขนมปังและน้ำ จากคำให้การต่อหน้าประชาชนของแม่ชีอูซูลา (Ursula) เธอกล่าวว่าแม่ชีโดมินาเป็นหนึ่งในคณะกรรมการแม่ชีอาวุโส 12 คน โดมินาใส่ร้ายว่าแอ็กเนสว่าเธอเป็นปฏิปักษ์กับกฎเกณฑ์ของสำนักนางชี ทำลายชื่อเสียงของนางชี แม้ในที่ประชุมจะมีมติ 9 ใน 12 เสียงเพื่อช่วยแอ็กเนสแต่เธอไม่ยอม เธอคิดจะเปลี่ยนวิธีใหม่โดยจะเรียกประชุมอีกครั้ง แต่เมื่อเวลาผ่านไปโดมินากลับใช้มีดบีบบังคับให้แอ็กเนสทานยาพิษ ซึ่งเป็นยาพิษที่ไม่มีปฏิกิริยาต่อร่างกาย ผู้ที่ทานเข้าไปจะมีสภาพเหมือนคนตาย แต่หลังจากยาหมดฤทธิ์ก็จะฟื้นขึ้นมาใหม่ หลังจากที่ยาหมดฤทธิ์ แอ็กเนสจึงทราบว่าเธอถูกขังไว้ในห้องใต้ดินของสำนักนางชี เธอพยายามจะหนีแต่ก็ไม่สำเร็จ โดมินาและนางชีอีก 4 คนคือ วีโอเลนท์ (Violante) คามิล่า (Camilla) อลิส (Alix) และมารีน่า (Mariana) นำเธอไปขังไว้ในคุกใต้ดิน เพื่อแยกเธอจากโลกภายนอก เธอจึงถูกโดดเดี่ยวจากโลกภายนอกเพราะคนภายนอกเชื่อว่าแอ็กเนสตายแล้ว แอ็กเนสจะได้รับอาหารทุก ๆ 24 ชั่วโมง อาหารที่แอ็กเนสได้รับเป็นขนมปังและน้ำที่พอจะประทังชีวิตไปได้เท่านั้น นอกจากอาหารแอ็กเนสจะได้รับน้ำมันเติมตะเกียง ซึ่งจะทำให้เธอสามารถคำนวณเวลาโดยคร่าว ๆ ได้จากการเติมน้ำมันตะเกียง ภายหลังแอ็กเนสคลอดลูกในคุก และลูกของเธอเสียชีวิตในเวลาต่อมาเพราะอากาศในคุกน้อยเกินไปสำหรับทารก แอ็กเนสไม่ได้รับความสงสารจากแม่ชีคนใดเลยเพราะทุกคนเชื่อโดมินาและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้ พวกเธอเกรงว่าถ้าแสดงความสงสารจะทำให้โอกาสในการสารภาพบาปของแอ็กเนสหมดไป โดมินายังสั่งให้นางชีที่คุมตัวแอ็กเนสทรมานเธอให้มากกว่าเดิม

การตัดสินความผิดของแอ็กเนสจากองค์กรศาสนาเป็นการลงโทษที่รุนแรงปราศจากมนุษยธรรมของผู้ที่เป็นนักบวช ปฏิกิริยาของประชาชนที่ไม่พอใจการกระทำในครั้งนี้ คือการเผาและทำลายสำนักนางชี ส่วนโดมินาถูกประชาชนสาปแช่งและเอาโคลนสาด พวกเขาต้อนให้เธอออกไปอยู่กลางถนน และปฏิบัติต่อเธออย่างโกรธแค้นโดยการรุมทุบตีและเหยียบร่างกายของเธอ โดมินาเลือดโทรมกายและตายเพราะการรุมประชาทัณฑ์ของประชาชน

สำหรับศาลพระของสเปนจะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนาซึ่งมีตำแหน่งทางศาสนาเป็น คาร์ดินาล ส่วนบรรดาศักดิ์ขึ้นอยู่กับบรรดาศักดิ์ที่พวกเขาแต่ละ

คนจะได้รับ เช่น คาร์ดินาล ดุ๊ก (Cardinal-Duke) และ ดอน รามิเช่ เดอ เมลโล เดอะ คาร์ดินาล (Don Ramazer de Mello The Cardinal)เป็นต้น นอกเหนือจากเจ้าหน้าที่แล้วยังมีกองทหารติดธนู (The Archers) เป็นกองกำลังในขณะปฏิบัติหน้าที่ การทำงานของศาลพระแห่งสเปนจะต้องนำหนังสือจากผู้ร้องเรียน ส่งมายังสำนักนางชีที่เจ้าทุกข์ร้องเรียน การกล่าวหาผู้กระทำความผิดจะต้องมีพยานและหลักฐาน หลังจากที่จับผู้มีความผิดมาลงโทษจะต้องให้ผู้นั้นรับสารภาพความผิดที่ตนได้กระทำโดยใช้วิธีการทรมานร่างกายให้เกิดความเจ็บปวด จนต้องสารภาพผิด ส่วนวิธีการลงโทษผู้มีความผิดมีทั้งจำคุกไปจนถึงเผาทั้งเป็น

อัมโบรซีโอตกอยู่ในอำนาจแห่งความชั่วร้าย เขาได้ฆ่าเอลวีราและถือโอกาสในขณะที่อันโตเนียไม่สบายวางยาพิษที่ทำให้เธอดูเหมือนคนตาย เพื่อจะได้ตัวเธอมาครอบครอง หลังจากที่อันโตเนียฟื้นขึ้นมา เขาข่มขืนเธอและขังเธอเอาไว้ในคุกใต้ดิน ก่อนที่โลเรนโซจะมาถึงคุกใต้ดิน อัมโบรซีโอถูกแรงยุจากมาทิลดาให้ฆ่าอันโตเนีย อัมโบรซีโอคิดจะฆ่าคนทั้งสอง โดยเริ่มที่จะฆ่าอันโตเนียก่อนมาทิลดา เขาลากตัวอันโตเนียออกจากคุก และขังมาทิลดาไว้ในคุกเพื่อไม่ให้มาทิลดาหนีรอดไปได้ เขาเอากริชของมาทิลดาแทงบริเวณหน้าอกของอันโตเนีย เธอได้รับบาดเจ็บจากบาดแผลที่ฉกรรจ์ อันโตเนียเสียเลือดในร่างกายของเธอมากเกินไป เธอเสียชีวิตในเวลาต่อมา ดอน รามาเช่ พบหลักฐานคือกริชที่ใช้แทงอันโตเนีย เขาจับกุมตัวมาทิลดาและอัมโบรซีโอไว้เพื่อนำตัวมาพิจารณาโทษในศาลพระของสเปน คดีนี้ได้รับความสนใจจากประชาชนชาวแมดริดจำนวนมาก พยานผู้เห็นเหตุการณ์ในครั้งนี้คือทหารธนูที่ชื่อ เพอร์เพ็ทเทรเดอร์ (Perpetrator) อัมโบรซีโอถูกนำมาให้ปากคำในศาล บรรยากาศของศาลพระสเปนเป็นห้องโถง มีผู้พิพากษาสูงสุดแต่งชุดดำนั่งอยู่กลางห้อง มีการบันทึกและเตรียมเครื่องทรมานวางไว้บนพื้น

That day arrived. At nine in the morning his prison door was unlocked, and his Gaolor entering, commanded him to follow him. He obeyed with trembling. He was conducted into a spacious Hall, hung with black cloth. At the table sat three grave sternlooking Man, also habited in black : One was the Grand Inquisitor, whom the importance of this cause had induced to examine into it himself. At a smaller table at a little distance sat the Secretary, provided with all necessary implements for writing. Ambrosio was beckoned to advance,and take his station at the lower end of the Table. As his eye glanced downwards, He perceived various iron instruments lying scattered upon

the floor. Their forms were unknown to him, but apprehension immediately guessed them to be engines of torture. He turned pale, and with difficulty prevented himself from sinking upon the ground. p.482

อีกหนึ่งชั่วโมงผ่านไป ประตูตรงข้ามกับห้องโถงก็เปิดออก มาทิลดาถูกนำมาสอบสวนร่วมกับอัมโบรซีโอ การสอบสวนกระทำเพื่อให้ทั้งคู่สารภาพความผิดเท่านั้นเพราะคำสารภาพจากนักโทษเป็นสิ่งเดียวที่จะทำให้ศาลพระแห่งสเปนสามารถลงโทษผู้ทำความผิดได้ ดังนั้นถ้าผู้กระทำความผิดไม่สารภาพผิดก็จะต้องใช้วิธีการทรมาน ข้อหาของอัมโบรซีโอคือการทำอาชญากรรม ส่วนข้อหาของมาทิลดาคือเป็นผู้ช่วยฆ่าลันโดเนีย และเป็นแม่มดสะกดให้อัมโบรซีโอกระทำในสิ่งที่ชั่วร้าย อัมโบรซีโอไม่กล้าพูดความจริง จึงถูกทรมาณร่างกายโดยการบีบเล็บและกล้ามเนื้อจนสลบไป มาทิลดากลัวที่จะถูกทรมานจึงสารภาพความผิดในศาล และถูกตัดสินประหารชีวิตโดยการเผาทั้งเป็น ส่วนอัมโบรซีโอจะต้องถูกนำมาทรมานเป็นครั้งที่ 2 ในครั้งนี้เขายอมรับสารภาพความผิดและถูกตัดสินประหารชีวิตโดยการถูกเผาทั้งเป็นในเวลาเที่ยงคืน เชื่อกันว่าการเผาทั้งเป็นในเวลาเที่ยงคืนมีผลทำให้คนเกิดความรู้สึกกลัวมากที่สุด

ทางออกสุดท้ายของมาทิลดาและอัมโบรซีโอคือการยอมใช้ไสยศาสตร์ เพื่อเรียกตัวปีศาจคือลูซีเฟอร์(Lucifer)ให้มาช่วยเหลือ โดยการนำพวกเขาหนีจากการประหารชีวิต อัมโบรซีโอยอมขายวิญญาณให้กับปีศาจเพื่อช่วยเหลือเขาออกจากคุก แต่ในที่สุดเขาก็ต้องตายในนรกด้วยความผิดทางศีลธรรมที่ใหญ่หลวงคือการฆ่าแม่และน้องสาวของตัวเอง (Parricide) ลูซีเฟอร์คิดจะนำอัมโบรซีโอมาสู่นรกนานแล้ว เขาเป็นผู้กำหนดให้มาทิลดาล่อลวงให้อัมโบรซีโอกระทำความผิดทางศีลธรรม และที่ร้ายที่สุดคืออัมโบรซีโอกำลังจะได้รับการอภัยโทษอยู่แล้ว แต่เขาฉลาดกลัวมากเกินไปจึงถูกลูซีเฟอร์ล่อลวงมายังนรก นรกคือบริเวณที่เป็นหน้าผาหินสูงชัน มีต้นไม้ขึ้นเป็นที่ ๆ มีโขดหินเป็นแห่ง ๆ ไม่มีที่กำบังความหนาวเหน็บของลมหนาว ดวงจันทร์ถูกบดบังไปด้วยเมฆหมอก มีเสียงโหยหวนของนกอินทรี ใต้หน้าผาที่เขายืนอยู่เป็นแอ่งน้ำสีดำ ลูซีเฟอร์นำตัวเขาข้ามลงมาจากหน้าผา เขาตกลงมาข้างแอ่งน้ำสีดำ เขยิบตัวไปไหนไม่ได้ นอกจากจะนี้เขายังได้รับความเจ็บปวดจากการถูกนกอินทรีฉีกกินเนื้อของเขาที่ละชิ้น ๆ เขาทนต่อความเจ็บปวดอย่างแสนสาหัสถึง 6 วัน ในวันที่ 7 ก็เกิดพายุ น้ำท่วม และพัดเอาซากศพของเขาไปที่อื่น

วรรณกรรมเรื่อง The Monk สะท้อนให้เห็นภาพโดยรวมของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในยุคกลาง วิธีการต่าง ๆ ที่พวกต่อต้านการปฏิรูปทางศาสนานำมาใช้ดูเหมือนจะโหดร้ายป่าเถื่อน แต่ก็น้อยเกินไปเมื่อเทียบกับความชั่วร้ายของมนุษย์ สิ่งที่ลูอิสต้องการเสนอแก่ผู้อ่าน คือ เรื่องของสังคมที่เต็มไปด้วยความชั่วร้าย พฤติกรรมของคนที่ซ่อนความชั่วร้ายอยู่ภาย

ใน กฎเกณฑ์ที่เข้มงวดมากเกินไปของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และการลงโทษผู้กระทำผิดทางศาสนาด้วยวิธีการของพวกต่อต้านการปฏิรูปทางศาสนา แม้ว่าผู้กระทำผิดจะหนีจากการลงโทษตามกฎหมาย แต่พวกเขาก็ไม่สามารถจะหนีจากผลกรรมที่ตนเองทำเอาไว้ได้ในนรก

วรรณกรรมกอธิคในยุคเริ่มแรกเป็นวรรณกรรมหลีกหนีที่เกิดมาจากสาเหตุทางประวัติศาสตร์ ซึ่งหมายถึงเหตุการณ์ทางสังคมและการเมืองในขณะนั้น นอกจากนี้ยังเกิดมาจากการฟื้นฟูศิลปวิทยาการในยุโรป และสาเหตุทางศาสนา สาเหตุทั้ง 3 ประการที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดการหลีกหนีในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรก เพราะอันที่จริงนักเขียนวรรณกรรมกอธิคมีแรงจูงใจ(Motif) ในการสร้างงานจากความคิดที่พวกเขาตั้งใจจะสร้างสรรค์โลกแห่งจินตนาการอย่างใหม่ให้กับวงการวรรณกรรม พวกเขาจึงได้หนีจากสภาพความเป็นจริงรอบตัว กลับเข้าไปในอดีต ค้นหาสิ่งที่จะสร้างความตื่นเต้นและน่ากลัวให้แก่ผู้อ่าน ลักษณะของการหลีกหนีในวรรณกรรมกอธิคสามารถศึกษาได้จากการหลีกหนีของตัวละครในวรรณกรรมกอธิค

<u>ลักษณะของการหลีกหนีในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรก</u>

การหลีกหนีของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การหลีกหนีภายนอกและการหลีกหนีภายใน การหลีกหนีภายนอกของตัวละครหมายถึงการโยกย้ายตำแหน่งที่อยู่ของตัวละครจากที่แห่งหนึ่งไปอีกที่หนึ่ง โดยตัวละครมีเหตุผลในการหลีกหนีที่ต่างกันไป การหลีกหนีภายนอกเกี่ยวพันกับการเดินทางของตัวละคร ตัวละครในวรรณกรรมกอธิคฝ่ายหนึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้หนี (Escapist) อีกฝ่ายหนึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้ตาม (Pursuer) ผู้ประพันธ์วรรณกรรมกอธิคในยุคเริ่มแรกส่วนใหญ่มักจะให้ตัวละครเอกฝ่ายหญิงเป็นผู้หนี ในขณะที่ตัวละครเอกผู้ร้ายในแบบฉบับของวรรณกรรมกอธิคเป็นผู้ไล่ตาม

ผู้ประพันธ์วรรณกรรมกอธิคจะสร้างฉากให้ตัวละครอยู่ในอดีตยุคกลาง ตัวละครในวรรณกรรมกอธิคอังกฤษส่วนใหญ่และในวรรณกรรมกอธิคอเมริกันบางเรื่องแสดงลักษณะการหลีกหนีภายนอกในบริบทของยุคกลางอย่างชัดเจน เช่น <u>The Castle of Otranto</u>, <u>The Mysteries of Udolpho I and II</u> และ <u>The Fall of the House of Usher</u> สำหรับวรรณกรรมกอธิคอเมริกันส่วนใหญ่แล้ว ผู้ประพันธ์มักจะสร้างฉากเป็นอดีตร่วมสมัยกับผู้ประพันธ์ เช่น<u>Wieland</u> และ <u>The House of Seven Gables</u> ซึ่งเป็นฉากสมัยเริ่มก่อตั้งประเทศอเมริกา ส่วนวรรณกรรมกอธิคอเมริกันของเอ็ดการ์ อาลัน โปเป็นเรื่องที่มาจากจินตนาการของผู้ประพันธ์เองทั้งหมด เรื่องสั้นของโปมีลักษณะที่ไม่บ่งบอกเวลา (Timeless) แต่เขาจะใช้ส่วนประกอบในการสร้างวรรณกรรมกอธิค (Gothic Element) จากสิ่งที่อยู่ในอดีต

การหลีกหนีภายนอกของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรก

การหลีกหนีภายนอกของตัวละครเข้าไปในอดีต

การหลีกหนีภายนอกของตัวละครในบริบทสมัยกลาง

วอลโพลสร้างเรื่อง The Castle of Otranto โดยใช้ฉากสมัยกลางเพราะเหตุการณ์ในเรื่องเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับการเกิดสงครามศาสนา หรือสงครามครูเสด [31] ซึ่งเป็นสงครามระหว่างผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์กับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม การหลีกหนีภายนอกของตัวละครเอกฝ่ายหญิง คือ อิซาเบลลา (Isabella) เกิดมาจากแมนเฟรด (Manfred) ซึ่งเป็นพ่อของคอนราด (Conrad) ต้องการให้อิซาเบลลาแต่งงานกับคอนราด แต่ปรากฏว่าในวันแต่งงานคอนราดตายด้วยเหตุการณ์ประหลาดอย่างกะทันหัน แมนเฟรดจึงคิดจะแต่งงานกับอิซาเบลลาเสียเอง อิซาเบลลาจึงหนีออกมาจากปราสาทออดเรนโต (Otranto) โดยได้รับความช่วยเหลือจากเทโอดอร์ (Theodore) ซึ่งเป็นหนุ่มชาวนานำเธอมายังโบสถ์เซนต์ นิโคลัส (St.Nicholas Church) ของพระเจ้าวัดที่ชื่อคุณพ่อเจอโรเม (Father Jerome)

ตลอดทั้งเรื่องตัวละครอิซาเบลลาจะเป็นผู้หนี ส่วนแมนเฟรดจะเป็นผู้ไล่ตาม เขาพยายามจะครอบครองตัวอิซาเบลลาให้ได้ เขาค้นหาตัวเธอและขอหย่ากับภรรยาของตน คือ ฮิปโปลิตา (Hippolita) ฮิปโปลิตายังเชื่อมั่นว่าการที่แมนเฟรดกระทำเช่นนั้นเพราะต้องการหาผู้สืบตระกูล ตรงกันข้ามกับมาทิลดา (Matilda) ซึ่งเป็นลูกสาวของแมนเฟรด เธอรู้สึกตกใจและกลัวในพฤติกรรมของพ่อ และเมื่อมาทิลดาทราบข่าวมาว่าผู้ที่ช่วยอิซาเบลลาเป็นหนุ่มชาวนาจึงเกิดความสนใจชาวนาผู้นี้เป็นพิเศษ ภายหลังเธอได้พบกับเทโอดอร์และได้เห็นลักษณะเด่นบางอย่างจากตัวของเขา กล่าวคือ เทโอดอร์มีวิธีการใช้คำพูดเหมือนกับคนที่เกิดมาจากผู้มีตระกูล เธอรู้สึกชื่นชอบเทโอดอร์มาก

เมื่อคุณพ่อเจอโรเมทราบเรื่องราวทั้งหมดจึงมาที่ปราสาทออดเรนโต เพื่อจะมาช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คุณพ่อเจอโรเมบอกกับแมนเฟรดว่าอิซาเบลลาอยู่ในการปกครองของเขา แมนเฟรดอ้างความเป็นผู้ปกครองของอิซาเบลลาบังคับให้คุณพ่อเจอโรเมคืนอิซาเบลลาให้เขา แต่คุณพ่อเจอโรเมไม่ยอม แมนเฟรดกล่าวโทษว่าเป็นเพราะเทโอดอร์ทำให้อิซาเบลลาหนีไปได้ แมนเฟรดจึงสั่งให้คนจับเทโอดอร์มาสอบสวน ระหว่างการสอบสวนมาทิลดาและสาวใช้คือไบแอนกา (Bianca) เดินผ่านมาพอดี มาทิลดาสังเกตพบอีกอย่างหนึ่งว่าหน้าตาของเทโอดอร์มีส่วนคล้ายกับหน้าตาของคนในภาพ คือ อัลฟอนโซ (Alfonso) ซึ่งเป็นเจ้าของปราสาทคนก่อนมาก หลังจากที่

---

[31] อุดม ประมวลวิทย์, ประวัติศาสตร์นานาชาติ , (กรุงเทพ: ประภาศาสน์, 2517, หน้า 57: สงครามครูเสดเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 11 ถึงศตวรรษที่ 13

แมนเฟรดสอบสวนเทโอดอร์ เขาก็สั่งลงโทษเทโอดอร์ โดยให้คนนำเทโอดอร์ไปทำลายตาทั้ง 2 ข้างก่อนตัดศีรษะประหารชีวิต มาทิลดาตกใจถึงกับเป็นลม ก่อนที่เทโอดอร์จะถูกประหารชีวิต เขาขอสารภาพบาปเป็นครั้งสุดท้ายก่อนตาย แมนเฟรดอนุญาตให้เจอโรเมเป็นพระรับคำสารภาพบาปของเทโอดอร์ ขณะที่เทโอดอร์คุกเข่าสารภาพผิด เจอโรเมได้เห็นไหล่ของเทโอดอร์สลักคำว่า ("Gracious heaven") ทำให้เจอโรเมรู้ว่าเทโอดอร์เป็นลูกชายของคนที่พรากกันมานานจึงขอนำตัวเทโอดอร์กลับไปที่โบสถ์ แมนเฟรดถือโอกาสนี้กักตัวเทโอดอร์เอาไว้โดยให้เจอโรเมนำตัวอิซาเบลลามาแลกเปลี่ยนกับเทโอดอร์ในภายหลัง

ช่วงเวลาเดียวกันนั้นเองที่เฟเดอริก มาควิส ออฟ วินเซนซา (Frederic Marquis of Vincenza) ซึ่งเป็นพ่อของอิซาเบลลาเดินทางมายังปราสาทออดเรนโตเพื่อทวงปราสาทออดเรนโตคืนเพราะเขาเป็นผู้ปกครองปราสาทแห่งนี้ต่อจากอัลฟอนโซ แต่ตระกูลของแมนเฟรดเข้ามาครอบครองเสียก่อน เผอิญช่วงเวลาดังกล่าวภรรยาของวินเซนซาเสียชีวิตพอดี เขาจึงไม่คิดจะแย่งชิงปราสาทคืนมา เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในช่วงที่ลูกสาวของเขา คือ อิซาเบลลายังเป็นเด็ก เขาเสียใจในการจากไปของภรรยามากจึงหนีไปเข้าร่วมสงครามศาสนาเพื่อรับใช้พระเจ้า การเข้าร่วมสงครามทำให้เขาถูกจองจำและมีข่าวแจ้งมาว่าเขาตายในสงครามศักดิ์สิทธิ์นี้ แมนเฟรดจึงถือโอกาสที่อิซาเบลลาไม่มีพ่อเป็นคนดูแล ติดสินบนยามรักษาการณ์ของอิซาเบลลานำตัวเธอมาเป็นเจ้าสาวของคอนราดเพื่อจะเชื่อมความสัมพันธ์ของ 2 บ้านคือปราสาทออดเรนโตกับ วินเซนซาเข้าด้วยกัน เมื่อคอนราดเสียชีวิต แมนเฟรดจึงคิดจะครอบครองอิซาเบลลาเสียเอง วินเซนซามาถึงปราสาทออดเรนโตโดยแฝงตัวในหมู่อัศวิน เมื่อวินเซนซามาถึงปราสาทออดเรนโต เขาได้ทำความเคารพหมวกของอัลฟอนโซทันที

ช่วงที่ปราสาทออดเรนโตกำลังวุ่นวายอยู่นี้ มาทิลดาถือโอกาสเข้าไปช่วยเทโอดอร์ในคุก เธอให้เทโอดอร์แต่งกายเป็นลูกน้องของแมนเฟรดหนีไป เทโอดอร์ตอบแทนเธอโดยให้คำสัตย์กับเธอว่าเขาจะเป็นอัศวินของเธอตลอดไป เทโอดอร์หนีมายังโบสถ์นิโคลัส แต่เขาไม่พบกับคุณพ่อเจอโรเม เขาพบอิซาเบลลากำลังต้องการผู้ปกป้องคุ้มครอง เขาจึงอาสาจะช่วยเหลือเธอโดยบอกให้เธอซ่อนตัวไว้ก่อน ในช่วงเวลาดังกล่าวอัศวินผู้หนึ่งมาถามหาอิซาเบลลาที่โบสถ์และเกิดความเข้าใจผิดว่าเทโอดอร์เป็นคนของแมนเฟรด ทั้งคู่จึงทำการต่อสู้กัน ผลปรากฏว่าเทโอดอร์เป็นฝ่ายชนะ อิซาเบลลาจึงออกมาจากที่ซ่อน และพบว่าคู่ต่อสู้ของเทโอดอร์เป็นพ่อของเธอ เขามีอาการบาดเจ็บสาหัส เทโอดอร์และอิซาเบลลาจึงพาวินเซนซาไปยังปราสาทออดเรนโต

แมนเฟรดส่งสายสืบไปสืบความที่โบสถ์ สายสืบกลับมารายงานว่าคุณพ่อเจอโรเมบังคับให้เทโอดอร์ไปเคารพหลุมศพของอัลฟอนโซ คนในโบสถ์บอกเขามาอีกทอดหนึ่งว่า นอกจากจะมีเทโอดอร์ไปเคารพหลุมศพของอัลฟอนโซ ยังมีผู้หญิงอีกคนหนึ่งซึ่งไม่ทราบว่าเป็นใครไปเคารพหลุม

ศพของอัลฟอนโซด้วยกัน แมนเฟรดคิดว่าเป็นอิซาเบลลา เขาจึงรีบไปที่โบสถ์ทันที ด้วยความบันดาลโทสะเขาจึงใช้ดาบแทงผู้หญิงคนนั้นทันที ปรากฏว่าคนที่เขาแทงเป็นมาทิลดาซึ่งเป็นลูกสาวของเขาเอง ก่อนที่มาทิลดากำลังจะสิ้นใจ เธอได้ขอร้องไม่ให้เทโอดอร์ทำร้ายพ่อของเธอ เทโอดอร์ขอแต่งงานกับมาทิลดาก่อนที่เธอจะตาย

เรื่องจบลงโดยวิญญาณของอัลฟอนโซปรากฏตัวเพื่อบอกว่า เทโอดอร์เป็นทายาทที่จะต้องรับช่วงปราสาทออดเรนโดเป็นคนต่อไป หลังจากกล่าวเสร็จ นักบุญนิโคลัสก็มารับวิญญาณของอัลฟอนโซ แมนเฟรดต้องยอมยกปราสาทให้เทโอดอร์และพาภรรยาไปอยู่ที่สำนักนางชีวินเซนชายกอิซาเบลลาให้เทโอดอร์ ทั้งคู่ครอบครองปราสาทออดเรนโดอย่างถูกต้อง

ลักษณะการหลีกหนีของตัวละครในวรรณกรรมเรื่อง The Castle of Otranto เป็นการหลีกหนีภายนอกจากปราสาทออดเรนโดไปยังโบสถ์เซนต์ นิโคลัส และจากโบสถ์เซนต์นิโคลัสกลับมายังปราสาทออดเรนโดสลับกันไปมา วรรณกรรมเรื่องนี้มีลักษณะเหมือนบทละครมากกว่าที่จะเป็นนวนิยาย เพราะนอกจากเนื้อหาจะแบ่งเป็น 5 บทเช่นเดียวกับบทละครที่มักจะแบ่งเป็น 5 องก์ เหตุการณ์ในเรื่องยังถูกจัดให้อยู่ในบริบทของฉากยุคกลางเพียง 2 แห่งคือปราสาทออดเรนโดและโบสถ์เซนต์ นิโคลัส ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการแสดงบนเวทีเป็นอย่างมาก

แรดคลิฟท์สร้างวรรณกรรมเรื่อง The Mysteries of Udolpho I and II โดยใช้ฉากในปีคริสต์ศักราช 1548 ตัวละครเอกฝ่ายหญิงคือ เอมมิลี่ (Emily) ทำหน้าที่ดำเนินเรื่องและเล่าเรื่อง (Narrator) ไปพร้อม ๆ กัน เอมมิลี่เป็นตัวละครหลีกหนีภายนอกจากคฤหาสน์ ลา วาเล่ย์ (La Vallée) ไปยังปราสาทอูโดลโฟร (Udolpho) และชาโตร์ เลอ บลองก์ (Chateau le Blanc) เอมมิลี่อาศัยอยู่ในคฤหาสน์ ลา วาเล่ย์ กับ พ่อและแม่ของเธอ คือเมอสิเออร์และมาดามโอแบรต์ (Monsieur, Madame Aubert) ครอบครัวของเอมมิลี่มีบ้านพักหลังเล็ก ๆ ใกล้กับคฤหาสน์ บ้านพักแห่งนี้เป็นสถานที่ที่เอมมิลี่ชอบมานั่งเล่นดนตรีและวาดภาพที่นี่ ช่วงเวลาที่เอมมิลี่มาพักผ่อนที่นี่ เธอมักจะได้ยินเสียงดนตรีลึกลับและวันหนึ่งก็มีชายลึกลับรูปภาพของเธอไป เอมมิลี่ไม่มีโอกาสติดตามเรื่องนี้เพราะแม่ของเธอป่วยและเสียชีวิตในเวลาต่อมา หลังจากแม่เสียชีวิต พ่อเริ่มมีอาการไม่สบาย หมอแนะนำให้พ่อเดินทางไปพักผ่อนโดยใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ส่วนบ้านของพวกเขาก็ให้แม่บ้านที่ชื่อเทเรซา (Theresa) เป็นผู้ดูแล ระหว่างการเดินทางโอแบรต์ และ ลูกสาวได้รู้จักกับนายทหารหนุ่มที่ชื่อ วาลองกูร์ต์ (Valancourt) เอมมิลี่และวาลองกูร์ต์เริ่มเรียนรู้กันและกันในการเดินทางครั้งนี้ โดยเฉพาะเมื่อโอแบรต์สิ้นใจในขณะเดินทาง วาลองกูร์ต์เป็นผู้ที่ช่วยเหลือเธอในช่วงเวลาที่เธอขาดที่พึ่งสำคัญ ก่อนที่โอแบรต์จะสิ้นชีวิตได้กล่าวถึงเอกสารปริศนา และสั่งให้เอมมิลี่ไปค้นและเผาทิ้งเสีย หลังจากพ่อเสียชีวิตเอมมิลี่ต้องอยู่ในการปกครองของอาผู้หญิงที่ชื่อ เชอรอน (Cheron) เชอรอนไม่ได้รักใคร่และเอาใจใส่เอมมิลี่เท่าใดนัก ภายหลังเชอรอนแต่งงานกับมนโตนี (Montoni)

ทำให้เอมมิลี่ต้องเดินทางไปตามที่ต่าง ๆ ในฐานะเป็นคนภายใต้การปกครองของเฮอรอน ขณะที่อยู่อิตาลีเพื่อนของมนโตนีคือ เคาท์ โมราโน (Count Morano) เกิดความพึงพอใจในตัวของเอมมิลี่ มนโตนีจำเป็นต้องยกเอมมิลี่ให้เคาท์ โมราโน เพราะตัวเขาติดการพนันและเป็นหนี้เคาท์ โมราโนเป็นเงินจำนวนหนึ่ง มนโตนีจึงบังคับให้เอมมิลี่แต่งงานกับเคาท์ โมราโน ในช่วงเวลาเตรียมการแต่งงาน เพื่อนของมนโตนีชื่อออร์สิโน (Orsino) ได้ก่อคดีฆาตกรรมนายกเทศมนตรีผู้หนึ่ง เขาหนีมาหามนโตนี มนโตนีจึงพาครอบครัวและเพื่อนของเขาไปที่ปราสาทอูโดลโฟร ซึ่งอยู่บริเวณชายแดนของอิตาลีโดยไม่บอกให้เคาท์ โมราโนทราบ

ปราสาทอูโดลโฟรเป็นของเลาเรนตินี่ (Laurentini) ซึ่งเคยมีความสัมพันธ์กับมนโตนี แต่ต่อมาเธอได้หายตัวไปอย่างลึกลับ มนโตนีจึงได้ครอบครองปราสาทอูโดลโฟร เอมมิลี่มาอยู่ปราสาทแห่งนี้โดยมีคนสนิทคือเด็กรับใช้ที่ชื่อแอนเน็ท (Annette) แอนเน็ทเล่าเรื่องภูติผีในปราสาทแห่งนี้ให้กับเอมมิลี่ฟังและยืนยันว่ามีคนเคยเห็นภูติผีในที่แห่งนี้ และทั้งคู่ก็ได้พบกับสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติเหล่านี้จริง ๆ ภายหลังที่เฮอรอนใช้ชีวิตร่วมกับมนโตนี เธอได้ทราบเบื้องหลังของมนโตนีว่าเขาเป็นคนชั่วช้ามาก เขาแต่งงานกับเธอเพราะหวังในทรัพย์สมบัติของเธอ เมื่อเฮอรอนไปอยู่ที่ปราสาทอูโดลโฟร มนโตนีจึงได้บีบบังคับและขังเธอ เพื่อให้เธอยอมลงนามยกสมบัติให้เขา เฮอรอนถูกทรมานจนตาย หลังจากเฮอรอนตายแล้ว มนโตนีก็บีบบังคับให้เอมมิลี่ลงนามยกสมบัติของอาให้กับเขา เอมมิลี่ยอมลงนามให้โดยมีข้อแลกเปลี่ยนกันว่าเธอสามารถจะกลับไปฝรั่งเศสได้ แต่ในที่สุดมนโตนีก็หักหลังเธอ

ในช่วงที่เอมมิลี่หนีออกจากอิตาลีพร้อมกับครอบครัวของเฮอรอนทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างเธอกับวาลองกูร์ต์ เนื่องมาจากวาลองกูร์ต์ชวนเธอหนีไปกับเขา และเขาเล่าถึงเบื้องหลังของมนโตนีให้เธอฟัง แต่เธอกลับไม่เชื่อ และไม่ยอมหนีไปกับวาลองกูร์ต์ เมื่อเธอมาอยู่ที่ปราสาทอูโดลโฟรทำให้เธอคิดถึงคำพูดของวาลองกูร์ต์ และรู้สึกว่าวาลองกูร์ต์พูดความจริง เพราะมนโตนีเป็นคนบ้าอำนาจ เขาชอบความรุนแรงและชอบทำสงคราม ปล้นสดมภ์และฆ่าชิงทรัพย์ผู้อื่น มนโตนีเป็นหัวหน้าโจรกลุ่มใหญ่ที่ใช้ปราสาทอูโดลโฟรเป็นกองบัญชาการ

ภายหลังเอมมิลี่หนีออกมาจากปราสาทอูโดลโฟรโดยความช่วยเหลือของเด็กรับใช้ในปราสาทที่ชื่อลูโดวิโค (Ludovico) และ ดู ปงต์ (Du Pont) ซึ่งเป็นนักโทษที่มนโตนีจับตัวมา และ ดู ปงต์เป็นคนเดียวกันกับชายลึกลับที่แอบชอบในตัวเอมิลี่ และลักลอบเข้าบ้านพักฤดูร้อนของเอมมิลี่ที่ฝรั่งเศส ดู ปงต์เป็นคนที่สร้างเสียงลึกลับในปราสาทอูโดลโฟรเพื่อทำให้มนโตนีกลัวบาปที่เขาได้กระทำลงไป

หลังจากหนีออกมาจากปราสาทอูโดลโฟร เอมมิลี่ก็ได้รับความช่วยเหลือจากเคาท์ เดอ วิลฟอร์ต (Count de Villefort) ซึ่งรู้จักกับดู ปงต์ ท่านเคาท์ เดอ วิลฟอร์ตอาศัยอยู่ในชาโตร์ เลอ บลองก์ เขามีลูกชายคนหนึ่งคือออง รี (Henri) และลูกสาวอีกคนหนึ่งคือ บลองช์

(Blanche) ซึ่งรักใคร่ชอบพอกับลูกชายของ บารง เดอ แซงต์ ฟัวซ์ (Baron de Saint Foix) ที่ชื่อเชอวาลิเยร์ เดอ แซงต์ ฟัวซ์ (Chavalier de Saint Foix)

ลักษณะของการหลีกหนีภายนอกของตัวละครเอมมิลี่ในวรรณกรรมเรื่องนี้มีลักษณะของการผจญภัยไปตามที่ต่าง ๆ ที่ขยายขอบเขตมากขึ้น โดยเริ่มจากประเทศฝรั่งเศสในบ้าน ลา วาเล่ย์ของเธอ ไปยังประเทศอิตาลีซึ่งเป็นบ้านของมนโตนี หนีไปในปราสาทอูโดลโฟซึ่งอยู่ในเขตชายแดนของอิตาลี และกลับมายังชาโตร์ เลอ บลองก์ที่ประเทศฝรั่งเศส ก่อนที่จะกลับมายัง ลา วาเล่ย์ของเธออีกครั้ง แต่การผจญภัยในครั้งนี้ก็เป็นเพียงการผจญภัยในบ้าน 3 หลังซึ่งอยู่ห่างกันมากขึ้น การบรรยายฉากในเรื่อง The Mysteries of Udolpho I and II ของแรดคลิฟท์ยังอ้างอิงความเป็นจริงตามภูมิศาสตร์อยู่ค่อนข้างมาก ตรงกันข้ามกับการประพันธ์ของนักเขียนวรรณกรรมกอธิคอเมริกันในต้นศตวรรษที่ 19 เช่น เอ็ดการ์ อาลัน โป ที่เน้นการสร้างเรื่องราวและฉากตามจินตนาการของเขาเอง

เรื่องสั้นของโปเรื่องThe Fall of the House of Usher แสดงลักษณะหลีกหนีของตัวละครทั้งการหลีกหนีภายนอกและภายใน โปเขียนเรื่องของเขาโดยให้ตัวละครผู้เล่าเข้าไปอยู่ในจินตนาการของโลกยุคกลาง ผู้เล่าอยู่ในบริบทของอดีตที่เล่าย้อนยุคเข้าไปในยุคกลางอีกทีหนึ่ง เรื่องจึงเป็นเรื่องอดีตซ้อนอดีต ชื่อของตัวละครอาชเชอร์("Usher")มีความหมายตามตัวอักษรหมายถึง ผู้ที่พาคนเข้าไปนั่งชมภาพยนตร์หรือดูละคร โปสร้างตัวละครอาชเชอร์เพื่อพาผู้อ่านหลีกหนีเข้าไปชมโลกแห่งจินตนาการที่ลึกลับและน่ากลัว ผู้เล่าเรื่องเล่าให้ฟังถึงเรื่องราวที่เขาไปประสบที่บ้านของอาชเชอร์ซึ่งเป็นปราสาทเก่าแก่แบบยุคกลาง บ้านตบแต่งด้วยสถาปัตยกรรมและศิลปะกอธิค ธรรมชาติโดยรอบให้บรรยากาศที่มืดครึ้ม (Gloomy) โปยังใช้ลักษณะทางกอธิคที่ให้บรรยากาศที่น่ากลัว เช่น การอ่านวรรณกรรมกอธิคของอาชเชอร์และการบรรยายถึงหนังสือลึกลับมากมายในชั้นหนังสือของอาชเชอร์เอง นอกจากโปจะสร้างบรรยากาศที่น่ากลัวในแบบของยุคกลางการสังเกตการณ์จากตัวละครผู้เล่าเป็นพลังแห่งจินตนาการที่เกิดมาจากการเสพฝิ่น ภาพที่บรรยายออกมาจึงมีลักษณะแปลก ตัวละครผู้เล่าเรื่องเป็นตัวละครที่มีลักษณะของการหลีกหนีภายนอกไปสู่โลกแห่งจินตนาการในสมัยกลาง สำหรับตัวละครอาชเชอร์เป็นตัวละครที่แสดงลักษณะการหลีกหนีภายใน

ลักษณะของการหลีกหนีภายนอกของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคอังกฤษยุคเริ่มแรก 2 เรื่องคือ The Castle of Otranto และ The Mysteries of Udolpho I and II แสดงให้เห็นลักษณะของการหลีกหนีของตัวละครไปตามที่ต่าง ๆ อย่างไม่ซับซ้อนมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะของการหลีกหนีภายนอกของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคอเมริกันยุคเริ่มแรกในตอนปลายศตวรรษที่ 18 ถึงต้นศตวรรษที่ 19 เรื่องอื่น ๆ

การหลีกหนีภายนอกในบริบทร่วมสมัยกับนักประพันธ์

การหลีกหนีภายนอกของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคอเมริกันมักจะหลีกหนีในบริบทร่วมสมัยกับนักประพันธ์ ทั้งนี้เพราะวรรณกรรมกอธิคอเมริกันเกิดขึ้นพร้อมกับการก่อตั้งประเทศขึ้นใหม่ ชาวอังกฤษและยุโรปที่เข้าไปอยู่ในประเทศอเมริกาต้องการที่จะหนีจากอดีตเดิมๆ พวกเขาจึงเริ่มสร้างประวัติศาสตร์ใหม่ ๆ ให้กับประเทศอเมริกา นักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคอเมริกันพยายามสร้างวรรณกรรมกอธิคที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศอเมริกา กล่าวคือ แทนที่นักเขียนจะกล่าวถึงโครงสร้างทางสังคมแบบอังกฤษสมัยกลาง หรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของประเทศอังกฤษเป็นพื้นเรื่อง (Background) พวกเขาตั้งใจที่จะกล่าวถึงการก่อตั้งประเทศของตน และชีวิตความเป็นอยู่ในขณะก่อตั้งประเทศในยุคแรก ๆ อีกทั้งการหลีกหนีภายนอกของตัวละครเป็นการหลีกหนีในบริบทที่ร่วมสมัยเดียวกับนักประพันธ์ เพราะวรรณกรรมกอธิคอเมริกันมักจะเป็นการเล่าเรื่องที่ได้เกิดขึ้นแล้วในรูปแบบจดหมายและการบันทึกเรื่องราวจากที่ผู้เล่าได้ประสบมา ดังนั้นแม้ว่าจะเป็นเหตุการณ์ร่วมสมัยกับนักประพันธ์ แต่ก็เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ในอดีตเช่นเดียวกับวรรณกรรมกอธิคอังกฤษ

วรรณกรรมของบราวน์หลายเล่มส่งอิทธิพลความคิดทางศิลปะแก่โป และฮอร์ธอร์น ชื่อเต็มของเรื่อง Wieland คือ Wieland; Or The Transformation : An American Tale บราวน์ประพันธ์เรื่องนี้ในสมัยที่อาณานิคมอเมริกากำลังเกิดความขัดแย้งกันระหว่างการใช้อำนาจของเมืองแม่และการเรียกร้องอิสรภาพของชาวอาณานิคม เหตุการณ์ของเรื่องเกิดที่ชานเมืองเพนซิลวาเนียในช่วงสงครามระหว่างฝรั่งเศสกับพวกอินเดียนแดง และการเริ่มปฏิวัติอเมริกา [32] คำว่า ("Transformation") หรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่งในวรรณกรรมเรื่อง Wieland สามารถตีความได้ในลักษณะ 2 ประเด็นหลักคือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ (Historical Transformation)
2. การเปลี่ยนแปลงทางศาสนา (Religious Transformation)

การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กับลักษณะการหลีกหนีภายนอกของตัวละครในบริบทร่วมสมัยเดียวกับนักประพันธ์ ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางศาสนามีลักษณะที่เป็นการหลีกหนีภายในของตัวละครเพราะเป็นการเปลี่ยนความเชื่อที่มีอยู่เดิมไปสู่ความเชื่อใหม่ ผู้วิจัยจะพูดถึงประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางศาสนานี้ในลักษณะการหลีกหนีภายในของตัวละคร การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์มีผลต่อลักษณะการหลีกหนีภายนอกของตัวละครพ่อของวีลันด์ (Father of Wieland) ซึ่งเป็นพ่อของตัวละครเอกของเรื่อง กล่าวคือ เป็นจุดเริ่มเรื่องให้พ่อของวีลันด์ ซึ่ง

---

[32] สงครามระหว่างฝรั่งเศสกับพวกอินเดียนแดงในอเมริกาเกิดในปีคริสต์ศักราช 1754 สงครามนี้เกิดก่อนสงคราม 7 ปีประมาณ 2 ปี (คริสต์ศักราช 1756)

เป็นผู้เชี่ยวชาญทางเวทมนต์คาถา และเป็นหมอสอนศาสนาจากเยอรมันอพยพเข้ามายังประเทศอเมริกา เพื่อเปลี่ยนความเชื่อของชาวอินเดียนแดง

พ่อของวีลันด์เป็นชาวพื้นเมืองแซกโซนี (Saxsony) แต่ก่อร้างตั้งแต่เด็กจึงต้องอยู่ภายใต้การดูแลของพ่อค้าคนหนึ่ง เขาทำงานหนักตั้งแต่เด็กโดยทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกหัดเดินเรือบนเรือพ่อค้า หลังจากเลิกการเป็นผู้ฝึกหัดเดินเรือ พ่อของวีลันด์ได้รับเงินค่าตอบแทนน้อยมาก เขาจึงไม่สามารถจะทำการค้าเป็นของตนเอง และไม่สามารถหาที่จะหาที่พักในประเทศอังกฤษได้ พ่อของวีลันด์ได้รับความเชื่ออย่างใหม่จากการอ่านหนังสือของพวกโปรเตสแตนท์ชาวฝรั่งเศสทำให้เขามีความแข็งแกร่งมากขึ้น เขาจึงเดินทางไปอเมริกาทางเหนือ สร้างรายได้ให้กับตัวเองโดยการเปลี่ยนความเชื่อของพวกอินเดียนแดง แต่เขาก็เกรงว่าคนจะจับได้ จึงหันมาประกอบอาชีพทำไร่และเลี้ยงสัตว์ ปรากฏว่าเขาร่ำรวยขึ้นเพราะที่ดินในอเมริกามีราคาถูก และในอเมริกามีทาสรับใช้จากแอฟริกาช่วยงานทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง พ่อของวีลันด์จึงเป็นตัวอย่างของคนยุโรปที่เข้ามาแสวงหาความมั่งคั่งที่อเมริกา และประสบความสำเร็จอย่างงดงาม เมื่อพ่อของวีลันด์ร่ำรวยมากขึ้นก็มีโอกาสศึกษาเรื่องของศาสนาเพิ่มขึ้น เขาจึงแตกฉานในเรื่องของศาสนามากขึ้น แต่ในที่สุดเขาก็ตายในกองเพลิงอย่างลึกลับเนื่องมาจากความเชื่อของเขานั่นเอง วีลันด์จึงเป็นผู้รับช่วงทางศาสนาต่อจากพ่อของเขา ศาสนาที่วีลันด์รับช่วงมานี้คือ ("Enthusiaism") ซึ่งในศตวรรษที่ 18 หมายถึงการเปิดเผยจินตนาการที่สืบสนของมนุษย์ออกมา เพื่อให้มนุษย์ได้ค้นหาตนเอง และดำเนินชีวิตอย่างมีจุดหมายปลายทางเป็นของตน

แรงจูงใจสำคัญของบราวน์ในการประพันธ์วรรณกรรมเรื่องนี้มาจากเหตุการณ์ทางการเมืองและความอยุติธรรมของกฎหมาย พ่อของบราวน์เคยเดินเรือทำการค้ากับพวกเควคเกอร์ (Quaker)[33] และเมื่อมีการจลาจลในปีคริสต์ศักราช 1777 พ่อต้องกลายเป็นสายลับให้กับพวกเควคเกอร์และถูกข้อหาว่าให้ความสงสารพวกเทอรี่(Tory)ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลพรรคหนึ่งของอังกฤษ พ่อของเขาถูกเนรเทศไปเวอร์จิเนีย(Verginia) เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้บราวน์คิดว่าผู้ประกอบอาชีพทางกฎหมายทำหน้าที่เหมือนโจรที่ปล้นพ่อได้โดยอาศัยหลักการที่พวกเขากำหนดขึ้นมา ("legal robbery") บราวน์จึงปฏิเสธกฎหมายซึ่งถือว่าเป็นผลงานของกระบวนการคิดแห่งหลักเหตุผลชิ้นหนึ่งในยุคแสงสว่างแห่งปัญญาในศตวรรษที่ 18 โดยพยายามมุ่งเน้นในเรื่องของจิตใจของมนุษย์

---

[33] เควคเกอร์เป็นนิกายหนึ่งของศาสนาคริสต์ที่เกิดขึ้นกลางศตวรรษที่ 17 ประมาณปีคริสต์ศักราช 1650 โดยพระยอร์ช ฟอกซ์ (George Fox 1624-1691) พวกเควคเกอร์ยึดมั่นสันติสุข ต่อต้านสงคราม และใช้ชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย สมถะ พวกเขาเน้นการสวดบูชาต่อพระเจ้าโดยตรงโดยไม่ผ่านสื่อกลาง

วรรณกรรมเรื่อง The House of Seven Gables กล่าวถึงปัญหาที่สืบเนื่องมาจากบรรพบุรุษ ปัญหานี้เป็นเรื่องการครอบครองที่ดินผืนหนึ่งในอเมริกาซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ 200 ปีก่อนที่จะมีการใช้ที่ดินผืนนี้สร้างบ้าน 7 จั่ว ผู้ที่มาครอบครองที่ดินคนแรก คือ แมททิว มอล (Matthew Maule) เขาเป็นพวกเพียวริตันที่เข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนี้โดยปลูกเป็นกระท่อมเล็ก ๆ แต่เมื่อ 30-40 ปีผ่านไปความเจริญมากขึ้น จึงมีผู้ใช้อำนาจทางกฎหมายคือ โคโลเนล พินชีออน (Colonel Pyncheon) เข้ามาครอบครอง มอลต่อสู้เพื่อรักษาแผ่นดิน 2 เอเคอร์ของตนไว้ได้ แต่โคโลเนล พินชีออนยังอ้างสิทธิในที่ดินของมอลอีกหลายเมตร ทั้งคู่จึงกลายเป็นปรปักษ์กัน ภายหลังมอลตายอย่างน่ากลัวเพราะโคโลเนล พินชีออนใช้ข้ออ้างทางศาสนาฆ่าเขา กล่าวคือ โคโลเนล พินชีออนใส่ความว่ามอลเป็นพ่อมด มอลจึงถูกประหารชีวิต ก่อนมอลจะถูกประหารชีวิต เขาทำการสาปแช่งครอบครัวของพินชีออนให้ได้รับโทษกรรมตามที่ก่อเอาไว้ บาปกรรมที่พินชีออนก่อขึ้นจึงทำให้ลูกหลานของเขาตกอับและต้องเข่นฆ่ากันเอง เรื่องของฮอร์ธอร์นมีลักษณะเป็นเรื่องชวนฝันโดยฮอร์ธอร์นจัดฉากให้เรื่องอยู่ในสมัยที่เริ่มก่อตั้งประเทศอเมริกา และสร้างความขัดแย้งระหว่างตัวละคร โดยนำเอาปัญหาสิทธิการครอบครองที่ดินระหว่างชนชั้นอภิสิทธิ์ชนที่ได้กฎบัตรมาจากพระมหากษัตริย์ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษในการครอบครองแผ่นดินอเมริกา และสิทธิตามความชอบธรรมของชนชั้นกลางที่ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายในท้องถิ่นของตนก่อนหน้าที่กฎหมายฉบับนี้จะถูกนำมาใช้ มาเป็นประเด็นหลักที่สร้างความขัดแย้งใน 2 ตระกูล คือ พินชีออน และมอล

แม้ความขัดแย้งของเรื่องจะเป็นปัญหาที่ดูจริงจัง แต่ฮอร์ธอร์นก็ได้สร้างเรื่องที่เป็นโรแมนซ์ตามแบบฉบับของเขา กล่าวคือ ฮอร์ธอร์นเน้นจินตนาการของนักเขียนหรือการสร้างภาพให้มีลักษณะมหัศจรรย์ ซึ่งเป็นการหลีกหนีความเป็นจริงของโลกมนุษย์ในระดับหนึ่งโดยที่ฮอร์ธอร์นพยายามจะเชื่อมเวลาที่ผ่านไปในอดีตกับช่วงเวลาในบริบทร่วมสมัยเดียวกับเขาเข้าไว้ด้วยกัน ลักษณะของการหลีกหนีภายนอกของตัวละครในวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นการหลีกหนีที่กระทำเป็นพฤติกรรมออกมาภายนอก กล่าวคือ ตัวละครต้องการหนีความเป็นจริงที่เกิดขึ้นบ้าน 7 จั่ว จึงหนีออกจากบ้านไปสู่โลกภายนอก แต่ในที่สุดก็ต้องกลับมาเผชิญความจริงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การหลีกหนีภายนอกของตัวละครคล้ายกับวรรณกรรมกอธิคอังกฤษที่ผ่าน ๆ มาในแง่ที่ว่าการหลีกหนีภายนอกของตัวละครยังไม่ได้หนีไปไกลจากบริเวณบ้านมากนัก การหลีกหนีภายนอกของตัวละครในวรรณกรรม The House of Seven Gables ยังคงเป็นสิ่งที่สังเกตได้อย่างชัดเจน แม้แรงจูงใจแรงจูงใจของการหลีกหนี คือ การหนีจากความเป็นจริงจะเข้าข่ายของลักษณะการหลีกหนีภายในอยู่มากก็ตาม

การหลีกหนีภายนอกของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกมีลักษณะคล้ายกันประการหนึ่ง คือ ตัวละครมักจะหนีจากบ้านเพื่อจะออกไปสู่โลกภายนอก ได้แก่ เมืองซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสังคมมนุษย์ ศาสนาซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความสงบทางใจตามแนวทางของพระคริสต์

และธรรมชาติซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความสุขอย่างแท้จริงที่มนุษย์สามารถพบได้ในชีวิตประจำวันของพวกเขา ในประเด็นของธรรมชาติเป็นประเด็นที่วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกให้ความสำคัญกับธรรมชาติในลักษณะเดียวกันกับวรรณกรรมโรแมนติก ความหมายของธรรมชาติในวรรณกรรม 2 ประเภทจึงไม่แตกต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตามผู้ประพันธ์วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกนำประเด็นของธรรมชาติมาใช้เป็นลักษณะทางกอธิคที่สร้างความน่ากลัวให้กับวรรณกรรมกอธิค ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะทางวรรณกรรมกอธิค

การหนีภายนอกของตัวละครเข้าไปอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ

ความสำคัญของธรรมชาติที่มีต่อตัวละครในวรรณกรรมกอธิค

ผู้ประพันธ์วรรณกรรมกอธิคในยุคเริ่มแรกให้ความสำคัญกับธรรมชาติในลักษณะที่ธรรมชาติเป็นแรงบันดาลใจให้แก่ตัวละครของเขาหลายประการ ตัวละครในวรรณกรรมกอธิคสามารถค้นพบความหมายที่แท้จริงของชีวิตได้จากการใช้เวลาท่ามกลางธรรมชาติ พวกเขาอาศัยความสงบตามธรรมชาติตระหนักถึงชีวิตของตน เช่น อัมโบรซีโอในเรื่อง The Monk ได้เข้าใจชีวิตของตนเองโดยการใช้ความคิดอยู่ท่ามกลางความสงบของธรรมชาติ ในเรื่องThe House of Seven Gables ของฮอร์ธอร์น ธรรมชาติยังหมายถึงความสุขที่แท้จริง สวนดอกไม้ของพีนชีออนเปรียบได้กับสวนสวรรค์ของอีเดน (Eden) [34] ตัวละครคลิฟฟอร์ทชอบนกแฮมมิงเบิร์ดในสวนแห่งนี้มาก เขาคิดว่านกแฮมมิ่งเบิร์ดเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ทำให้พืชพันธุ์ในสวนแห่งนี้เบ่งบานในทุก ๆ หน้าร้อนมาตลอด 40 ปี ความสำคัญของธรรมชาติอีกประการหนึ่ง คือ ธรรมชาติเปรียบเป็นยารักษาจิตใจของมนุษย์ เช่น ตัวละครโอแบรด์ในเรื่อง The Mysteries of Udolpho I and IIใช้ธรรมชาติในการรักษาความอ่อนแอทางร่างกายของตนเอง เพราะหลังจากที่ภรรยาของเขาเสียชีวิต สุขภาพของโอแบรด์ก็แย่ลง หมอพยายามจะให้โอแบรด์เดินทางท่องเที่ยว เพราะเขามีอาการซึมเศร้ามาก

All nature seemed to have awakened from death into life. The spirit of St. Aubert was renovated. His heart was full; he wept : and his thoughts ascended to the Great Greator. p. 36

---

[34] สวนสวรรค์ของอีเดนเป็นสวนในตำนานของศาสนาคริสต์ เป็นสถานที่ที่มนุษย์จะได้พบกับความสุขที่แท้จริงท่ามกลางธรรมชาติ และมนุษย์ที่อยู่ในสถานที่แห่งนี้จะไม่มีเรื่องทุกข์กายทุกข์ใจใดเลย

ความสำคัญที่นักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคในยุคเริ่มแรกให้กับธรรมชาติ มีความสำคัญเทียบได้กับพระเจ้าของมนุษย์เลยทีเดียว แรดคลิฟท์เปรียบธรรมชาติเป็นพระเจ้าของสวรรค์และโลกมนุษย์ นักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคคนอื่น ๆ เช่น บราวน์สร้างตัวละครของของเขาให้ค้นพบพระเจ้าได้จากธรรมชาติรอบตัวของมนุษย์นั่นเอง

แนวความคิดสำคัญที่ปรากฏในวรรณกรรมโรแมนติกมีลักษณะสำคัญดังนี้คือวรรณกรรมโรแมนติกเป็นวรรณกรรมที่เกิดมาจากความพยายามคิดค้นรูปแบบการประพันธ์แบบใหม่ที่ต่อต้านลักษณะของเหตุผลนิยมในสมัยนั้น การสร้างสรรค์วรรณกรรมยังเน้นหนักทางการแสดงอารมณ์ความรู้สึกส่วนตนในลักษณะอัตวิสัย (Subjective) มากกว่าการใช้เหตุผล เนื้อหาทางวรรณกรรมมักจะเป็นการยกย่องบูชาธรรมชาติและกล่าวถึง ผลเสียของการปฏิวัติอุตสาหกรรม และปัญหาการเมืองการปกครอง วรรณกรรมโรแมนติกมักจะนำเสนอความคิดเห็นของผู้ประพันธ์ที่มีต่อสังคม นอกจากนี้วรรณกรรมโรแมนติกยังเน้นการจินตนาการและความรู้สึกของมนุษย์ อีกทั้งยังมีลักษณะของการหลีกหนีไปชื่นชมสิ่งที่อยู่ในอดีตกาล ดินแดนแห่งจินตนาการและสถานที่อันไกลโพ้น วรรณกรรมโรแมนติกจึงมีลักษณะเป็นวรรณกรรมชวนฝันที่สร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน

วรรณกรรมโรแมนติกมีความสัมพันธ์กับวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกในหลายประเด็น ประการแรกวรรณกรรมทั้ง 2 ประเภทมีจุดกำเนิดทางวรรณกรรมที่คล้ายกัน กล่าวคือ เป็นวรรณกรรมในเชิงต่อต้านกระแสความนิยมของยุคสมัยเหมือนกัน ทั้งคู่ต่อต้านการสร้างวรรณกรรมโดยการใช้เหตุผลแทนความรู้สึกของตน อีกทั้งวรรณกรรมโรแมนติกและวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกยังมีลักษณะเป็นวรรณกรรมหลีกหนี ซึ่งปรากฏในรูปแบบของการหลีกหนีไปชื่นชมอดีตเหมือนกัน ถ้าพิจารณาโดยใช้ประเด็นของการหลีกหนีเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความแตกต่างของวรรณกรรม 2 ประเภทพบว่า ส่วนใหญ่แล้ววรรณกรรมโรแมนติกมักจะแสดงการหลบหนีไปในโลกแห่งจินตนาการเพียงระยะเวลาสั้น ๆ คล้ายกับความฝันเมื่อตื่นขึ้นก็ต้องพบกับสภาพความเป็นจริง การหลบหลีกสภาพความเป็นจริงจึงเป็นการพักผ่อนทางจิตใจเพียงชั่วครู่ ในขณะที่วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกเป็นวรรณกรรมหลีกหนีจากโลกปัจจุบันไปสู่โลกยุคกลาง หรือโลกในอดีตที่ผ่านไปแล้วตลอดทั้งเรื่อง วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกจึงแสดงให้การชื่นชมความเจริญรุ่งเรืองในอดีต และความไม่พอใจในสภาพสังคมที่เป็นอยู่มากกว่าวรรณกรรมโรแมนติก วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกมีลักษณะเป็นวรรณกรรมแนวชวนฝันที่คล้ายกัน อีกทั้งนักประพันธ์วรรณกรรมทั้ง 2 ประเภทมักจะใช้เทคนิคทางการประพันธ์คล้าย ๆ กัน เช่น การกล่าวถึงธรรมชาติในประเด็นของความงาม ความสุข และความสงบที่ให้ประโยชน์แก่มนุษย์อย่างแท้จริง การนำธรรมชาติมาดีความในลักษณะเช่นนี้เป็นการยกย่องและให้ความสำคัญกับธรรมชาติในลักษณะเดียวกัน อีกทั้งนักประพันธ์วรรณกรรมทั้ง 2 ประเภทยังชอบใช้ลักษณะเหนือธรรมชาติในวรรณกรรมของตนเองเหมือนกัน

ความแตกต่างในประเด็นของการใช้ลักษณะเหนือธรรมชาติของนักประพันธ์วรรณกรรม

โรแมนติกและวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกอยู่ที่ว่า จุดมุ่งหมายทางการประพันธ์ของวรรณกรรมทั้ง 2 ประเภทมีลักษณะต่างกันกล่าวคือ วรรณกรรมโรแมนติกเป็นวรรณกรรมที่มุ่งให้ผู้อ่านเคลิ้มฝันจากจินตนาการที่สร้างสรรค์ทั้งหมด การใช้ลักษณะเหนือธรรมชาติเป็นการใช้เพื่อสร้างจินตนาการและสร้างความประทับใจให้ผู้อ่าน ในขณะที่วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกใช้ลักษณะเหนือธรรมชาติ เพื่อมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความกลัวการลงโทษความผิดจากสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติเหล่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะนักประพันธ์ต้องการให้ผู้อ่านประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องและดีงาม จุดมุ่งหมายทางการประพันธ์ที่ต่างกันของวรรณกรรมโรแมนติกและวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกจึงทำให้การใช้ลักษณะเหนือธรรมชาติของนักประพันธ์วรรณกรรมทั้ง 2 ประเภทมีความแตกต่างกัน นักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกใช้ธรรมชาติเป็นฉากในการผจญภัยของตัวละครในลักษณะแนวเดียวกับเรื่องผจญภัย (Adventure Story) โดยเน้นการใช้ธรรมชาติเพื่อสร้างความลึกลับและน่ากลัวซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในการสร้างวรรณกรรมกอธิค นอกจากนี้นักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคยังใช้ธรรมชาติในการสร้างเป็นเรื่องปาฏิหาริย์ในแบบของตนเองอีกด้วย

วรรณกรรมกอธิคเรื่อง The Mysteries of Udolpho I and II เป็นเรื่องแนวผจญภัยท่ามกลางธรรมชาติของตัวละครในสมัยกลาง ตัวละครใช้รถม้าในการเดินทางไปในที่ต่าง ๆ ทั่วทวีปยุโรป ส่วนเมืองแถบชายทะเลพวกเขาจะใช้เรือข้ามฝากเป็นพาหนะในการเดินทาง การเดินทางของตัวละครในเรื่องนำไปสู่ปราสาทอูโดลโฟร ซึ่งตั้งอยู่เชิงป่าทึบชายแดนของประเทศอิตาลี ความลึกลับของปราสาทอูโดลโฟรแท้ที่จริงเป็นความลึกลับเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของปราสาทแห่งนี้ ความลึกลับของปราสาทอูโดลโฟรยังหมายถึงเหตุการณ์เหนือธรรมชาติทั้งหมดที่เกิดขึ้นในปราสาทแห่งนี้ การเผยโฉมหน้าที่แท้จริงของมนโดนี และประวัติความเป็นมาที่แท้จริงของเอมมิลี่เอง การผจญภัยในป่าใหญ่เป็นการเดินทางท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงามชวนฝัน แต่วรรณกรรมกอธิคเน้นเรื่องลึกลับที่ใช้ธรรมชาติเป็นสื่อให้เกิดความกลัว เช่น

They were winding. The gloom, and the silence that prevailed (except when the bell returned upon the air),together with the wildness of the surrounding scene, struck Emily with a degree of fear, p.46

ลักษณะเช่นนี้คล้ายกับความคิดของบราวน์ในวรรณกรรมเรื่อง Wieland เขาพูดถึงธรรมชาติที่เป็นลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมกอธิคโดยนำเอาธรรมชาติมาดัดแปลงให้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งให้ความรู้สึกน่าเกรงขามตามแบบศาสนาได้อย่างกลมกลืน

. . .he built what to a common age would have seemed a summer-house. The eastern verge of this precipice was sixty feet above the river which flowed at its foot. The view before it consisted of a transparent current, fluctuating and rippling in a rocky channel, and bounded by a rising scene of cornfields and orchards. The edifice was slight and airy. It was no more than a circular area, twelve feet in diameter, whose flooring was the rock, cleared of moss and shrubs, and exactly levelled, edged by twelve tuscan colums, and covered by an undulating dome. My father furnished the dimensions and outlines, but allowed the artist whom he employed to complete the structure on his own plan. It was without seat, table, or ornament of any kind. p. 13

ในเรื่องสั้นของโปที่ชื่อ A Descent into the Maelström เขาได้กล่าวถึงความลึกลับของธรรมชาติเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่พระเจ้าได้สร้างขึ้น เนื้อหาของเรื่องเป็นการเดินทางของนักเดินทางกลุ่มหนึ่งที่รอดตายมาอย่างหวุดหวิดกับเหตุการณ์ที่เรียกว่าเมลสโตรม("Maelström") ผู้เล่าเรื่องได้รับฟังเรื่องเล่าจากชายแก่คนหนึ่งในกลุ่มนักเดินทางนี้ เรื่องราวนี้เกิดขึ้นที่ชายฝั่งนอร์วีเจียน (Norwegian) ในแลตติจูดที่ 68 ในเขตของนอร์แลนด์ (Nordland) อยู่ในจังหวัดโลโฟเดน (Lofoden) สถานที่ทั้งหมดที่โปกล่าวถึงในเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นสถานที่สมมุติ เพราะเกาะกลางทะเลที่โปได้บรรยายไว้อย่างละเอียดไม่ปรากฏในแผนที่ทางภูมิศาสตร์เลย โปบรรยายสถานที่โดยอาศัยหลักทางภูมิศาสตร์และการจินตนาการของเขาเอง โปบรรยายว่าทะเลในแถบนี้มีความขึ้นลงของน้ำทะเลที่แปลกประหลาด บางครั้งคลื่นก็จะสงบราบเรียบ แต่ในบางครั้งก็จะมีพายุโหมกระหน่ำ เกาะกลางทะเลที่ชื่อว่ามอสโค (Moskoe) เป็นสถานที่สำคัญที่ทำให้เกิดพายุประหลาดนี้ ชายแก่พร้อมกับพรรคพวก 3 คนข้ามเกาะเล็กเกาะน้อยในเวลา 14 นาฬิกา พวกเขาได้ปลามากกว่าทุกครั้ง ประมาณหนึ่งทุ่มพวกเขามุ่งตรงจะกลับบ้าน กระแสลมยังคงปกติทุกอย่าง แต่มีสิ่งผิดปกติที่ชายแก่รู้สึกโดยประสาทสัมผัสของตน คือ เขารู้สึกกระวนกระวายใจโดยไม่ทราบสาเหตุว่าเป็นเพราะเหตุใด สักครู่หนึ่งท้องฟ้าตรงเส้นขอบฟ้าเป็นสีแดง ลมหยุดพัด เรือหยุดนิ่งไม่สามารถจะไปไหนได้ ภายในเวลาไม่ถึงนาทีทุกอย่างก็มืดสนิท เกิดพายุที่มีความรุนแรงอย่างบ้าคลั่ง ทุกอย่างขึ้นอยู่กับชะตากรรม เรือที่อยู่บนคลื่นที่เคลื่อนตัวขึ้นและลงในระดับสูงมากทำให้ชายแก่มีอาการเหมือนกับคนป่วย คลื่นซัดเรือให้แล่นไปอย่างรวดเร็ว เรือเข้าไปในบริเวณที่เป็นหลุมลึกของทะเล เหตุการณ์ประหลาดที่เกิดขึ้นคือ เรือลอยอยู่ได้โดยไม่จมน้ำทะเล ลำเรือขนานอยู่บนน้ำวนทางด้านขวาและขอบมหาสมุทรทางด้านซ้าย ชายแก่คิดว่าเหตุการณ์ในครั้งนี้เป็น

เหตุการณ์ที่ประหลาด ซึ่งเกิดมาจากพลังของพระเจ้า เรือของเขาไปแขวนอยู่บนปล่องหลุมทะเลลึก ชายแก่มองไปใต้ทะเล เขาเห็นซากเรือของชาวดัทช์ที่จมอยู่ที่นี่ มีเศษไม้เกลื่อนเป็นบริเวณกว้าง วัตถุบางชิ้นแหลกละเอียดจนแยกไม่ได้ว่าวัตถุชิ้นนี้เป็นอะไร ชายแก่สามารถรอดตายได้อย่างปาฏิหาริย์

โปได้ให้คำตอบของเหตุการณ์มหัศจรรย์นี้ตามหลักวิทยาศาสตร์ว่า ขณะที่เรือถูกหมุนอยู่บนคลื่นมหาสมุทรแต่ไม่ได้จมลงใต้ทะเลเป็นเพราะหลักการที่ว่าของชิ้นใหญ่มากเท่าใดยิ่งจมเร็วมากเท่านั้น ของ 2 ชิ้นที่มีความกว้างเท่ากัน ถ้าชิ้นหนึ่งเป็นรูปทรงกลมอีกชิ้นหนึ่งเป็นรูปกระบอก ชิ้นที่เป็นรูปทรงกลมจะจมเร็วกว่า ส่วนชิ้นที่เป็นรูปกระบอกจะจมช้ากว่า โปไม่ได้อธิบายอย่างชัดเจนมากนัก แต่ตามหลักการที่โปให้มาคำตอบสำหรับเรื่องนี้คงจะมีแนวทางที่สามารถตีความได้ 2 แนวทาง กล่าวคือ แนวทางแรกเหตุการณ์ทั้งหมดเป็นเรื่องปาฏิหาริย์ที่เกิดจากพระเจ้า แนวทางที่สองตามหลักการข้างต้นสันนิษฐานได้ว่าเป็นเพราะว่าเรือมีรูปร่างยาวรีใกล้เคียงกับวัตถุทรงกระบอกและอาจจะมีน้ำหนักไม่มากนัก ประกอบกับลมพายุหยุดในช่วงที่เรือใกล้จะจมทำให้เรือยังคงลอยตัวอยู่บนทะเล

การหลีกหนีภายนอกของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกมีลักษณะเฉพาะคือ ตัวละครหนีเข้าไปในอดีต ทั้งอดีตสมัยกลางและอดีตในบริบทเดียวกับนักประพันธ์ ฉากการหลีกหนีภายนอกของตัวละครที่นักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคมักจะนำมาใช้เสมอ คือ ฉากธรรมชาติ ซึ่งมีลักษณะผสมผสานกันระหว่างความชวนฝันและความน่าสะพรึงของสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยนักเขียนจะมุ่งเน้นความน่ากลัวจากเรื่องเหนือธรรมชาติเป็นประเด็นหลัก การหลีกหนีภายนอกของตัวละครทำให้ตัวละครต้องโยกย้ายตำแหน่งที่อยู่เสมอ,ๆ สำหรับการหลีกหนีภายในของตัวละครมีลักษณะซับซ้อนกว่า กล่าวคือ ตัวละครอาจจะไม่ต้องเปลี่ยนตำแหน่งที่อยู่ แต่เปลี่ยนความเชื่อหรือความคิดที่มีผลต่อการแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<u>การหลีกหนีภายในของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรก</u>

<u>การเปลี่ยนความเชื่อทางศาสนา</u>

การเปลี่ยนความเชื่อทางศาสนาเป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการหลีกหนีภายใน ในแง่ที่เป็นการเลิกนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยเลือกนับถือศาสนาอื่น ๆ ตามแบบที่ตนพอใจ คนยุโรปส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ พื้นฐานความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมยุโรปโดยทั่วไปมักจะอ้างอิงความเชื่อในทางศาสนาคริสต์ วรรณกรรมกอธิคก็เช่นเดียวกัน ตัวละครมักจะมีความเชื่อทางศาสนาคริสต์เป็นพื้นฐานสำคัญ การเปลี่ยนความเชื่อทางศาสนาจึงเปลี่ยนความเชื่อจากศาสนาคริสต์ไปเป็นศาสนาอื่น ๆ ซึ่งพวกเขามักจะถูกมองจากพวกนับถือศาสนาคริสต์ว่าเป็นพวกนอกรีต

วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกเสนอให้เห็นสาเหตุการเปลี่ยนศาสนาที่เกิดจากแรงบีบคั้นจากภายนอก แต่มีผลกระทบต่อจิตใจของตัวละคร และทำให้ตัวละครเหล่านั้นสร้างความเชื่อใหม่ให้กับตนเอง ปฏิกิริยาของการหลีกหนีภายในโดยการเปลี่ยนความเชื่อทางศาสนาแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ซึ่งปรากฏในวรรณกรรมกอธิคทั้งของอังกฤษและอเมริกันในเรื่อง The Monk และ Wieland

ในวรรณกรรมเรื่อง Wieland ตัวละครพ่อของวีลันด์ทำงานในเรือเกือบ 24 ชั่วโมงต่อวัน เขาจึงไม่สามารถหาโอกาสไปพักผ่อนหย่อนใจตามสถานที่ต่างๆ เขาใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องพักของตนเอง สภาพของการถูกบีบคั้นจากการทำงานทำให้พ่อของวีลันด์กลายเป็นคนเชื่อในเรื่องชะตากรรมของตนเอง แต่สำหรับจิตใจของเขา เขาเริ่มหลีกหนีโดยวิธีการเปลี่ยนความเชื่อโดยการอ่านหนังสือที่เขาพบโดยบังเอิญ หนังสือเล่มนี้เขียนโดยพวกครูจากอัลบิเจนนีส(Albigenese) หรือพวกโปรเตสแตนท์ชาวฝรั่งเศส เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้กล่าวถึงลัทธิคามิชาร์ด (Camissasds) พ่อของวีลันด์ใช้เวลาศึกษาอย่างเอาจริงเอาจังในวันอาทิตย์ซึ่งว่างจากการฝึกหัดงานบนเรือ หลังจากที่เขาย้ายมาอยู่อเมริกา พ่อของวีลันด์สร้างครอบครัวของตน เขาแต่งงาน และมีลูก 2 คน คือ วีลันด์ (Wieland) และ กลารา (Clara) หลังจากแต่งงาน เขามีฐานะที่มั่นคงขึ้นเรื่อย ๆ ความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและการผลิตเครื่องจักรกลทำให้เขานำเอาเครื่องจักรกลเข้ามาช่วยในการเกษตร และทำให้เขาสามารถลดแรงงานคนลงไปได้ เขาจึงมีเวลาว่างที่จะศึกษาศาสนาของตนเองจากหนังสือได้มากขึ้น เขาเริ่มจากการอ่านหนังสือ และภายหลังเขาได้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาด้วยตนเอง จนกระทั่งเขารู้สึกว่าเขาได้รับการติดต่อจากพระเจ้า เพราะเขาได้ยินเสียงของพระเจ้า เขาจึงเผยแพร่ความเชื่อไปสู่ชาวอินเดียนแดง แม้ว่าคนหลายคนจะมองพ่อของวีลันด์เป็นคนบ้าแต่ตัวเขาเองก็มีความสุขที่ได้มีความเชื่อเป็นของตนเอง วันหนึ่งพ่อของวีลันด์ประกอบพิธีกรรมในโบสถ์ตามลำพัง ภรรยาของเขาอยู่บนดึกเห็นแสงไฟลุกไหม้ในโบสถ์ ลุงของวีลันด์ซึ่งเป็นหมอมาพักบนดึกจึงรีบวิ่งไปยังโบสถ์ เมื่อมาถึงโบสถ์เขาพบพ่อของวีลันด์นอนบนพื้น เนื้อตัวของเขามีรอยไหม้จากการถูกไฟครอก แขนขวามีรอยถูกตี พ่อของวีลันด์อยู่ในภาวะหมดสติ ภายหลังเขาฟื้นจากอาการหมดสติก็เล่าให้ฟังว่า มีคนถือคะเกียงและไม้มาจากด้านหลังของเขา ชายคนนั้นตรงเข้ามาทุบเขาบริเวณต้นแขน จากนั้นก็จุดไฟเผาโบสถ์ หลังจากที่พ่อของวีลันด์เล่าเรื่องให้ฟัง อาการไข้ของเขาก็กำเริบ อีก 2 ชั่วโมงต่อมาเขาก็ตาย ภายหลังจากเขาตาย ภรรยาของเขาก็เป็นโรคติดเชื้อ และเสียชีวิตหลังจากที่สามีตายได้ 2-3 เดือน ตอนนั้นวีลันด์และน้องสาวอายุยังไม่มากนัก

การเปลี่ยนความเชื่อของพ่อของวีลันด์มีผลทำให้วีลันด์ฝังใจในตัวพ่อ และรับช่วงทางศาสนาต่อจากพ่อของเขาอีกครั้งเมื่อเขาโตขึ้น หลังจากที่เขาแต่งงานกับแคทเธอรีน เพลเยล (Catharine Pleyel) ซึ่งเป็นเด็กข้างบ้านและเพื่อนเล่นของพวกเขาในวัยเด็ก กลาราก็ย้าย

ไปอยู่ในบ้านอีกหลังหนึ่งซึ่งไม่ไกลจากบ้านของพี่ชายของเธอนัก พี่ชายของเธอเป็นคนเรียบง่าย นิสัยสมถะ ไม่ชอบคบเพื่อนมากนัก หลังจากแต่งงานแล้ว วีลันด์ใช้เวลาศึกษาประวัติศาสตร์ของศาสนาคริสต์และเห็นว่าประวัติศาสนาถูกบิดเบือนจากความเป็นจริง เขาจึงเริ่มศึกษาศาสนาของตนเองร่วมกับพี่ชายของภรรยา คือเฮนรี่ เพลเยล(Henry Pleyel) ทั้งสองคนมีนิสัยต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่ทั้งสองก็ชอบการศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์และความรู้ทางเมตาฟิสิกส์เหมือนกัน

ในจิตใจลึก ๆ ของวีลันด์เขากลัวที่จะได้รับชะตากรรมแบบพ่อของเขา ดังนั้น วีลันด์จึงพยายามเลี่ยงที่จะไปโบสถ์ที่พ่อเสียชีวิตที่นั่น วันหนึ่งเขาจำเป็นต้องผ่านบริเวณโบสถ์ เขาได้ยินเสียงภรรยาเรียก เขากลับมาเล่าเรื่องให้เฮนรี่และแคทเธอรีนฟัง แคทเธอรีนยืนยันว่าไม่ใช่เสียงของเธอ หลังจากเกิดเหตุการณ์ประหลาด 3 อาทิตย์ เฮนรี่ก็ขออนุญาตมาเยี่ยมครอบครัวของวีลันด์บ่อยครั้งขึ้น เหตุการณ์ที่วีลันด์ได้ยินเสียงภรรยาคนเดียวไม่ได้เกิดขึ้นกับเขาเพียงครั้งเดียว

วันหนึ่งชายลึกลับคนหนึ่งเข้ามาขอนมและน้ำทานอย่างละแก้วที่บ้านของกลารา น้ำเสียงที่เขาคุยกับกลารามีความนุ่มนวลและแฝงด้วยพลังอำนาจลึกลับ ชายคนนี้มีกิริยาท่าทางที่แปลกประหลาดและมีรูปร่างที่ไม่สมประกอบทำให้กลาราจำเขาได้ติดตา และสามารถวาดภาพของเขาได้หลังจากพบเขาเพียงครั้งเดียว หลังจากกลาราได้พบกับชายลึกลับคนนี้ เธอก็เริ่มได้ยินเสียงลึกลับ ซึ่งเป็นเสียงของคนที่เธอคุ้นเคยแทบทั้งสิ้น

หลังจากเกิดเหตุการณ์วุ่นวายในบ้านหลังนี้เฮนรี่ก็เข้ามาอยู่ในครอบครัวของวีลันด์ และเขาได้เห็นรูปที่กลาราวาดเอาไว้ เขาจึงจำได้ว่าชายคนนี้เป็นคนที่เขารู้จัก เฮนรี่บอกกับกลาราว่าเขารู้จักชายคนนี้ที่สเปน ขณะที่ชายคนนี้ทำการสำรวจข้อมูลของโรมันและเฮนรี่ไปเจอเขาอีกครั้งหนึ่งที่โรงละคร ชายคนนี้ชื่อ คาร์วิน (Carwin) เขาเป็นคนอังกฤษซึ่งมีการค้าที่ต้องมาติดต่อในเมืองนี้ ตอนนี้คาร์วินเปลี่ยนเชื้อชาติและศาสนาของเขา เดิมเขาเป็นคนอังกฤษแต่เปลี่ยนสัญชาติเป็นคนสเปน และเดิมเขานับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์แต่เปลี่ยนไปนับถือความเชื่อแบบโรมันโบราณ เฮนรี่สงสัยว่ากลาราชอบคาร์วิน แต่แท้จริงกลาราเริ่มวิตกกังวลถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะคาร์วินเริ่มเข้ามาทำความรู้จักกับคนในครอบครัวของเธอ คาร์วินเป็นคนมีความรู้และตีความเหตุการณ์ประหลาดได้อย่างน่าสนใจ เขากล่าวว่าเหตุการณ์ประหลาดอาจจะเกิดมาจากการเลียนเสียง

กลาราเริ่มตระหนักว่าคาร์วินต้องกลับมาทำร้ายเธออีก กลาราคิดจะหนี แต่เธอก็ไม่ทำเพราะเธอคิดว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีเหตุผล เฮนรี่มาที่บ้านของวีลันด์ในคืนวันที่กลารารอเขา เมื่อเขามาถึง เขาก็มาเคาะห้องของกลารา แต่กลาราคิดว่าเป็นคนอื่นจึงไม่ยอมเปิดประตูให้ รุ่งเช้ากลาราตัดสินใจเล่าเรื่องการได้ยินเสียงลึกลับให้วีลันด์ฟัง เมื่อมาถึงที่บ้านของวีลันด์ เธอได้พบกับเฮนรี่ที่บ้านของวีลันด์ เขาแสดงการวางตัวกับเธอผิดไปจากเดิม เฮนรี่บอกกลาราแค่ว่า

เขาจะเดินทางไปฟาร์มของเขาในวันรุ่งขึ้น แล้วก็จากไป หลังจากที่เฮนรี่ไปแล้ว วีลันด์เล่าให้กลาราฟังว่าเฮนรี่เหลือบเห็นข้อความบางส่วนในจดหมายของกลารากล่าวถึงสถานที่แห่งหนึ่ง เขาจึงตีความว่าทั้งสองคนคงจะรักกัน และนัดพบกันในที่แห่งนี้ เฮนรี่ยังได้ยินเสียงของคาร์วินกับกลาราในห้องนอนของกลาราอีกด้วย กลาราตกใจมากเพราะเธอไม่ได้ทำอย่างที่วีลันด์พูดมาทั้งหมด เธอตัดสินใจเดินทางไปหาเฮนรี่เพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ของตนเอง และปรับความเข้าใจกับเฮนรี่ก่อนที่เฮนรี่จะเก็บของกลับฟาร์มของเขา หลังจากกลาราเล่าความจริงให้เฮนรี่ฟัง เฮนรี่เริ่มใจเย็นและจะอยู่ต่อเพื่อพิสูจน์เหตุการณ์ทั้งหมด เผอิญเฮนรี่ไปพบกับข้อความในหนังสือพิมพ์ว่าฟรองซีส์ การ์แวง (Francis Carwin) พึ่งหนีออกมาจากคุกนิวเกต (Newgate) ในดูบลิน (Dublin) ข้อมูลของฟรองซีส์ การ์แวงที่ประกาศในหนังสือพิมพ์ เมื่อเทียบกับคาร์วินที่บ้านของวีลันด์คือคน ๆ เดียวกัน และช่วงเวลาที่การ์แวงหนีก็เป็นช่วงเวลาที่คาร์วินมาปรากฏตัวที่บ้านของวีลันด์ เมื่อเขาตรวจสอบที่สำนักพิมพ์ก็ทราบว่าข้อความในหนังสือพิมพ์เป็นจริงทุกประการ เฮนรี่จึงมีแรงกระตุ้นที่จะแย่งเอากลารากลับคืนมาจากมือฆาตกร

กลาราเดินทางมาหาเฮนรี่โดยเธอได้พักที่บ้านของคอนเวย์ (Conway) ในที่สุดเธอก็ตัดสินใจว่าหลังจากกลับบ้าน เธอจะไปอยู่กับบ้านของวีลันด์และแคทเธอรีนเพื่อพิสูจน์ความจริงให้วีลันด์เห็นว่าเธอไม่ได้ประพฤติตนเช่นที่วีลันด์เข้าใจ เธอจึงลาคอนเวย์กลับมายังบ้านของเธอ ก่อนที่จะย้ายไปอยู่บ้านของวีลันด์ เมื่อเธอกลับมาถึงบ้านเธอก็รู้สึกเหมือนคาร์วินกำลังคอยเธออยู่ที่นั่น แต่เธอไม่หนี เธอค้นหามีดในกระเป๋าเพื่อป้องกันตัว เธอเดินขึ้นมาถึงห้องของของเธอแต่ก็ไม่พบใคร นอกจากจดหมายที่คาร์วินทิ้งว่าจะมาหาเธออีกและยังเขียนข้อความเอาไว้อีกว่ากลาราจะได้พบกับเหตุการณ์ที่น่ากลัว เธอสำรวจบริเวณเตียงนอนของเธอและพบแคทเธอรีนเป็นศพอยู่บนเตียง กลาราตกใจมาก สักครู่วีลันด์ก็เข้ามาหาเธอที่ห้องด้วยท่าทางที่เปลี่ยนไป เขาแสดงสีหน้าดีใจและเสียใจสลับกัน อาการของวีลันด์เหมือนคนได้รับความกดดัน และดูเหมือนว่าเขาจะทราบมาก่อนหน้านี้ว่าแคทเธอรีนจะต้องตาย กลาราสะเทือนใจมาก เธอไม่ยอมให้เคลื่อนย้ายศพของแคทเธอรีนนอกจากบ้านของเธอ แต่เมื่อเธอได้สติ เธอก็ยอมให้นำศพของแคทเธอรีนไปไว้ที่บ้านของวีลันด์ ส่วนตัวเธอเองถูกแยกให้ไปพักผ่อนที่บ้านของมิสซิสเบนดัน (Baynton) เพราะเธอได้ล้มป่วยลงอย่างกระทันหัน

ลุงของวีลันด์และกลาราคือโทมัส แคมบริดจ์ (Thomas Cambridge) เดินทางมาเยี่ยมครอบครัวของวีลันด์ในช่วงนั้นพอดี ลุงโทมัสได้เงื่อนงำในเรื่องการฆาตกรรมของวีลันด์ว่าอาจจะเป็นคาร์วินที่บงการทุกอย่างให้เกิดขึ้น แต่ผู้กระทำฆาตกรรมน่าจะเป็นอีกคนหนึ่ง เขาจึงทำการสอบสวนเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมด กลาราอ่านจากการรายงานการสอบสวนวีลันด์พบว่า นอกจากวีลันด์จะฆ่าภรรยาของเขาแล้ว เขายังฆ่าลูก ๆ และคนในบ้านของเขาทุกคนในวันที่กลาราไปหาเฮนรี่ในเมือง สาเหตุที่เขาต้องฆาตกรรมเป็นเพราะว่ามีคนสั่งให้เขาทำ วีลันด์ให้การว่า

ขณะที่เขาไปหากลาราที่บ้านตอนเย็นวันนั้น เขารู้สึกเหมือนถูกควบคุม พอลืมตาขึ้นมาห้องก็สว่างไสวไปหมด เขาคิดว่าเป็นภาพของสวรรค์และมีเสียงเรียกซึ่งเขาก็คิดว่าเป็นพระเจ้า พระเจ้าต้องการชีวิตภรรยาของเขา เขาปฏิเสธในครั้งแรกและรีบกลับไปหาภรรยาที่บ้าน เมื่อเขาพบกับภรรยาที่บ้าน เขารู้สึกอยากฆ่าภรรยาของเขามาก แต่เมื่อภรรยาของเขาถามถึงกลารา เขาก็ได้สติในช่วงเวลาสั้น ๆ แต่ในที่สุดเขาก็ฆ่าแคทเธอรีน หลังจากนั้นเขาก็ได้ยินเสียงของพระเจ้าสั่งการให้เขาฆ่าลูกของเขาด้วย ความผิดของวีลันด์ในครั้งนี้ทำให้เขาได้รับการลงโทษขั้นประหารชีวิต ลุงโทมัสอธิบายให้กลาราฟังว่ามนุษย์อาจจะได้รับพลังเหนือธรรมชาติบางอย่าง อาจจะมาจากการเล่นแร่แปรธาตุของมนุษย์ ในกรณีของวีลันด์การสันนิษฐานเหตุการณ์ทั้งหมดยังมืดมนอยู่มาก อาจจะมีคนเรียกเขาจริง ๆ ก็ได้ แต่ลุงโทมัสไม่คิดว่าเป็นเสียงเรียกจากพระเจ้า

เนื่องจากช่วงที่วีลันด์รอการประหารชีวิต เขาได้หนีออกมาจากคุกถึง 2 ครั้ง ในครั้งแรกเขามาหาเฮนรี่ แต่เฮนรี่หนีได้ทัน ครั้งที่ 2 เขาคิดจะหนีมาหากลารา ในขณะนั้นคดีความยังไม่กระจ่างชัดอีกทั้งเจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถจะจับผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ในครั้งนี้ ลุงโทมัสเกรงว่าจะเกิดอันตรายขึ้นกับกลารา เขาจึงคิดจะพากลาราไปอยู่ที่ยุโรป ครั้งแรกกลารายังลังเลใจ แต่ก็ตัดสินใจไปยุโรปเพราะคนรักเก่าของเฮนรี่ไม่ได้เสียชีวิตอย่างที่ได้ข่าวมาครั้งแรก เธอจึงคิดที่จะจากไปเพื่อความสุขของคนที่เธอรัก ก่อนที่กลาราจะไปยุโรป เธอกลับไปเยี่ยมบ้านของเธออีกครั้ง เธอได้พบกับคาร์วินโดยไม่คาดคิดมาก่อน

คาร์วินบอกว่าเขาเป็นคนหลอกกลาราให้เกิดความกลัวและสร้างเรื่องเพื่อทำลายชื่อเสียงของกลารา แต่เขาไม่ใช่คนฆ่าครอบครัวของวีลันด์ เขายอมรับในเรื่องพลังลึกลับที่เขามีอยู่ เป็นพลังที่ทำให้คาร์วินสามารถดัดเสียงเป็นเสียงคนอื่น และสามารถกำหนดระยะทางในการเปล่งเสียงให้ชัดเจนมากเท่าใดก็ได้ วิชาการเปล่งเสียงเป็นพรสวรรค์ที่เขาได้มาตั้งแต่เด็ก เขาเป็นคนอเมริกันโดยกำเนิดแต่ไปอยู่ยุโรปแต่เด็ก เขาใช้ชีวิตที่นั่น แต่ก็ไม่ราบรื่นเพราะเขาถูกเพื่อนของเขาโกงโดยใช้กฎหมายเล่นงานเขา เขาเคยไปที่โบสถ์ของวีลันด์ และชอบสถานที่ประกอบพิธีกรรมของวีลันด์มาก ทำให้เขาเริ่มคิดตามครอบครัวของวีแลนด์อย่างเงียบ ๆ เขายอมรับว่าเขาได้ใช้เสียงของดนตัดแปลงเป็นเสียงของแคทเธอรีน วีลันด์และเฮนรี่ เขายังปล่อยข่าวว่าคนรักเก่าของเฮนรี่ตาย การที่เขาเคยรู้จักกับเฮนรี่มาก่อนทำให้เขาสามารถเข้ามายังบ้านนี้ได้สำเร็จ จนกระทั่งเฮนรี่ค้นพบเบื้องหลังของเขา แต่คลาวินปฏิเสธเรื่องการฆ่าครอบครัวของวีลันด์ สักครู่หนึ่งก็มีคนเข้ามา ทั้งกลาราและคลาวินตกใจมากเพราะคนที่เข้ามาเป็นวีลันด์ วีลันด์จ้องมองคลาวินและทำท่าเหมือนรอคำสั่งจากพระเจ้าให้ฆ่าเหยื่อรายต่อไป เขาทำพิธีขอการตัดสินใจจากพระเจ้า กลาราซ่อนมีดพกเอาไว้ในเสื้อผ้าของเธอ เธอคิดจะฆ่าวีลันด์ แต่ก็ไม่สามารถจะทำได้เพราะเธอยังมีมโนธรรมในจิตใจ ในช่วงที่เธอตัดสินใจว่าจะฆ่าวีลันด์หรือไม่นั้นมีเสียงหนึ่งบอกให้เธอฆ่าวีลันด์ตลอดเวลา แต่ในที่สุดเธอก็โยนมีดลงบนพื้น โดยที่ไม่มีใครคาดคิด

มาก่อนวีลันด์เก็บมีดที่กลาราโยนลงบนพื้นแทงคอของตนเองและตายในเวลาต่อมา ตลอดเวลาที่เกิดเรื่องคาร์วินตะลึงอยู่กับที่โดยไม่ได้ทำการต่อสู้ หรือช่วยเหลือกลาราแต่อย่างใด ลุงโทมัสคิดว่าเป็นเพราะพลังบางอย่างที่ทำให้คลาวินเป็นฆาตกร คลาวินหนีออกไปอยู่ในสถานที่ที่ไกลออกจากตัวเมือง ส่วนเฮนรี่ใช้ชีวิตกับคนรักเก่าได้ปีครึ่ง เธอก็เสียชีวิต เฮนรี่จึงกลับมาตั้งรกรากอยู่ที่ประเทศอเมริกา และติดต่อกับกลาราอีกครั้ง ส่วนกลาราอาศัยอยู่กับลุงโทมัสในประเทศอเมริกานั่นเอง

การฆาตกรรมของวีลันด์เป็นผลสืบเนื่องมาจากสาเหตุแรกคือความต้องการที่จะเปลี่ยนความเชื่อในเรื่องการนับถือศาสนาในแบบที่ตนเชื่อและศึกษาด้วยตนเองเท่านั้น สาเหตุดังกล่าวมีผลทำให้วีลันด์ยึดถือความเชื่อใหม่ของตนเอง และเมื่อเขาเกิดความศรัทธา จึงทำให้เขาเชื่อว่าพระเจ้าทำการติดต่อกับเขาทางเสียง ความเชื่อมั่นในสิ่งที่เขาศรัทธาช่วยทำให้เขาเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น และปฏิบัติตามพระประสงค์ของพระองค์ในการฆาตกรรมครอบครัวของตนเองโดยที่ตัวของเขาเองก็ไม่ทราบว่าแท้ที่จริงเสียงที่เขาได้ยินเป็นเสียงของพระเจ้า หรือเป็นการใช้วิชาการเปล่งเสียงของคาร์วิน โศกนาฏกรรมทั้งหมดในเรื่องจึงได้เกิดขึ้นเพราะความการเปลี่ยนความเชื่อของตัวละครวีลันด์ไปสู่แบบที่ตนพึงพอใจ การหลีกหนีภายในของตัวละครวีลันด์ก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากกับวีลันด์เอง

ในวรรณกรรมเรื่อง The Monk เป็นเรื่องทางศาสนาที่เสนอประเด็นการหลีกหนีภายในด้านความคิดและความเชื่อที่เกิดจากสาเหตุของการถูกยั่วยวนให้กระทำความชั่ว และความปรารถนาส่วนตนที่ทำให้มนุษย์กลายเป็นคนชั่วร้าย ตัวละครอัมโบรซีโอเปลี่ยนความเชื่อจากศาสนาคริสต์ไปสู่ความเชื่อทางไสยศาสตร์เพราะการยั่วยวนจากมาทิลดา เธอเป็นคนที่ทำให้เขารู้จักกับความสุขทางเพศในครั้งแรก หลังจากที่เขาได้มาทิลดาเป็นภรรยา คำปฏิญาณทางศาสนาในฐานะเป็นพระอัมโบรซีโอได้สูญสิ้นไป ความสุขทางโลกทำให้เขาเกิดความพึงพอใจและเขาวิตกว่าเขาจะไม่ได้รับความสุขทางเพศเช่นนี้อีก แม้ว่าเขาได้เรียนพระคัมภีร์และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของพระอย่างเคร่งครัดมาโดยตลอด แต่เขาก็ไม่สามารถจะต้านทานพลังความต้องการทางเพศในตัวของเขาได้ อัมโบรซีโอยังต้องการอันโตเนียอีกคน ความต้องการทางเพศของอัมโบรซีโอทำให้มาทิลดาใช้จุดอ่อนนี้เปลี่ยนที่พึ่งทางใจของเขา อัมโบรซีโอยอมทำพิธีทางไสยศาสตร์เพื่อจะได้ตัวอันโตเนีย

อัมโบรซีโอลามมาทิลดาไปห้องใต้ดินในเวลาเที่ยงคืน ทั้ง 2 เดินไปตามทางแคบ ๆ มาถึงจุดแยกของทางเดินซึ่งมีแสงมาจากตะเกียงหน้าแท่นบูชาเซนต์แคลส่องมาถึง เธอให้อัมโบรซีโอรออยู่ตรงทางเดิน ส่วนเธอเดินหายไปในความมืด มาทิลดากลับมาอีกครั้งพร้อมกับเครื่องแต่งกายสีดำประดับทอง เธอคาดเข็มขัดทำมาจากหินแหลม ปล่อยผมยาวสยาย คอกับแขนเปลือยเปล่า เธอเริ่มทำพิธีกรรมโดยสั่งให้อัมโบรซีโอเงียบ เธอขีดวงกลม 2 วงล้อม

อัมโบรซีโอกับตัวเธอเองและหยดของเหลวบนพื้นตรงหน้าเธอ ของเหลวกลายเป็นเปลวไฟลุกขึ้นมาจากพื้น เปลวไฟกระจายทั่วห้อง ยกเว้นภายในวงกลมที่เธอกับเขายืนอยู่ ไฟลุกลามขึ้นไปทางเสาหินใหญ่ ๆ ในห้อง ลามไปตามหลังคาและกระจายจากห้องเล็กไปสู่ห้องใหญ่ ในที่สุดพื้นห้องก็ถูกแสงไฟซึ่งเป็นแสงสีน้ำเงินปกคลุมไปทั่ว ตะกร้าที่มาทิลดานำมาด้วยมีหุ่นของคน 3 คน มีสิ่งที่เรียกว่าเป็น ("Agnes Dei") ที่เธอหักเป็นชิ้น ๆ โยนเข้าสู่กองไฟ สักครู่มาทิลดาก็แผดเสียงแหลมสลับกับการทำอาการง่วงซึม เธอเอามือขยี้ผมตนเองจนยุ่งเหยิง ตบอกตัวเอง อาการของเธอเหมือนอาการของคนบ้า สุดท้ายเธอก็เอากริชแทงตรงบริเวณแขนด้านซ้าย เลือดของเธอหยดบริเวณขอบวงกลม เลือดของเธอเป็นสิ่งที่กั้นไม่ให้เปลวไฟเข้ามาในวงกลมที่อัมโบรซีโอและเธอยืนอยู่ หมอกสีดำลอยจากพื้นห้องอย่างช้า ๆ ตามมาด้วยเสียงฟ้าผ่า และแผ่นดินสั่นสะเทือน อัมโบรซีโอไม่รู้สึกกลัวสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเพราะเขาถูกมนต์สะกดเอาไว้ มาทิลดาปลุกภูติผีตนหนึ่งขึ้นมา ตลอดการทำพิธีมีเสียงฟ้าผ่าและแผ่นดินไหว มีเสียงดนตรี และการปรากฏร่างของภูติผีตนหนึ่ง ภูติผีตนนี้เป็นชายชื่อลูซีเฟอร์(Lucifer) เขาเป็นภูติผีวัย 18 ปีที่มีรูปร่างได้สัดส่วนงดงามมาก ลูซีเฟอร์มีดาตรงหน้าผาก มีผมสีทอง เขาสวมเครื่องประดับที่ทำมาจากเพชรรอบแขนและข้อเท้า ในมือถือไม้คทาสีเงิน ขณะที่ลูซีเฟอร์ปรากฏกายมีกลิ่นน้ำหอมโชยทั่วห้อง ดาของลูซีเฟอร์เป็นดวงตาที่ดุดันและทรงพลังทำให้อัมโบรซีโอกลัว หลังจากการปรากฏตัวของลูซีเฟอร์ดนตรีก็หยุด มาทิลดาส่งภาษาที่อัมโบรซีโอฟังไม่ออกว่าเป็นภาษาอะไร มาทิลดาใช้คทาบังคับให้ลูซีเฟอร์อยู่ในโอวาท หลังจากนั้นก็มีเสียงดนตรีดังมาอีกครั้ง ความมืดไฟทั่วทั้งห้องหายไปในพริบตา ทุกอย่างอยู่ในสภาพดังเดิม มาทิลดาใช้มนต์สะกดลูซีเฟอร์เอาไว้ แต่ถ้าเป็นครั้งหน้าอัมโบรซีโอจะต้องประกอบพิธีกรรมเอง มาทิลดายื่นคทาบังคับลูซีเฟอร์ให้อัมโบรซีโอ คทาจะเปิดประตูทุกบานในบ้านของอันโตเนีย และหลังจากที่เขาเข้าไปในห้องนอนของอันโตเนียให้เรียกชื่อของเธอ และวางคทาไว้บนหมอนของอันโตเนีย อันโตเนียจะถูกมนต์สะกดให้หลับสนิท อัมโบรซีโอก็จะได้ครอบครองอันโตเนีย แต่อัมโบรซีโอจะต้องกลับโบสถ์ก่อนสว่างและกระทำการครอบครองอันโตเนียได้ในเวลาเที่ยงคืนเท่านั้น อัมโบรซีโอทำตามแผนการณ์ของมาทิลดาและประสบความสำเร็จทุกประการ แต่ก่อนที่เขาจะได้ครอบครองอันโตเนีย เขาต้องสังหารเอลวีราซึ่งเป็นแม่ของอันโตเนียโดยที่ไม่ทราบว่าเอลวีราเป็นแม่ที่แท้จริงของเขา เขานำอันโตเนียมาขังไว้ที่คุกใต้ดิน และได้ครอบครองเธอตามความตั้งใจโดยไม่ทราบว่าอันโตเนียเป็นน้องสาวของเขา

ความประพฤติชั่วร้ายที่อัมโบรซีโอก่อขึ้นส่งผลให้เขาได้รับโทษทัณฑ์ในเวลาต่อมา เพราะหลังจากที่เขากระทำผิดบาปมากขึ้น สถานการณ์รอบตัวของเขาเริ่มจะรุนแรงมากขึ้นและกลายเป็นความกดดันให้อัมโบรซีโอต้องขายความเชื่อของตนให้กับซาตาน เขาจึงกลายเป็นทาสของซาตานตลอดไป ก่อนที่มาทิลดาจะถูกประหารชีวิต เธอใช้เวทมนต์เพื่อมาปรากฏกายต่อหน้าอัมโบรซีโอ มาทิลดาแต่งกายเป็นหญิงสาวสวยมาก เธอต้องการเป็นพระเจ้าสูงสุด เธอคิดว่า

เธอเป็นอิสระจากสิ่งทั้งปวงเพราะเธอมีวิญญาณที่เป็นอิสระและมีความเป็นตัวของตัวเอง แม้ว่าเธอจะถูกเผาทั้งเป็นแต่เธอก็ไม่เคยอ่อนแอเช่นอัมโบรซีโอ อัมโบรซีโอเป็นคนขี้ขลาด เขาคิดว่าตัวของเขาเองต้องตกนรกอย่างแน่นอนจึงต้องการการล้างบาปก่อนตาย เขาจึงขอให้มาทิลดาใช้เวทมนต์คาถาช่วยเขาหนีออกจากคุก มาทิลดายื่นหนังสือให้อัมโบรซีโอทำพิธีการเรียกปีศาจด้วยตนเอง โดยบอกให้อัมโบรซีโออ่านหน้าที่ 7 บรรทัดที่ 1-4 ด้านบน ปีศาจก็จะปรากฏร่างเธอวางหนังสือให้อัมโบรซีโอแล้วก็หายตัวไป

หลังจากที่เธอไปแล้ว อัมโบรซีโอยังตัดสินใจไม่ได้ว่าจะทำอย่างไรดี เขาเริ่มหมดหวังและกลัวที่จะต้องเจ็บปวดจากการประหารชีวิต และกลัวความตายที่จะพาเขาไปพบกับพระเจ้า เขาจึงหันกลับไปที่หนังสือและทำตามที่มาทิลดาบอก หลังจากที่อ่านจนจบ 4 บรรทัดด้านบน ก็มีเสียงฟ้าผ่าซึ่งดังมากจนทำให้คุกสั่นสะเทือน มีแสงฟ้าแลบและมีลมหมุน ลูซีเฟอร์มาหาอัมโบรซีโอ คราวนี้ลูซีเฟอร์มีหน้าตาที่น่าเกลียดน่ากลัวมาก ร่างกายเป็นสีดำ กล้ามเนื้อมีรอยถูกฟ้าผ่า มีอาวุธบริเวณแขนและขา ตาเป็นประกายที่น่ากลัว บนไหล่ของเขามีปีกสีดำ 2 ข้าง เขามีผมเป็นงู มีแสงรอบตัว ลูซีเฟอร์ถือปากกาเหล็กมาด้วย ลูซีเฟอร์มาจากสมัยของกษัตริย์อาเธอร์ (King Arthur) เพราะภาษาที่เขาใช้เป็นภาษาในสมัยนั้น อัมโบรซีโอขอร้องให้ลูซีเฟอร์ช่วยเขาออกจากคุก ปีศาจรับปาก แต่มีข้อแม้ว่าอัมโบรซีโอจะต้องมอบวิญญาณให้เขาเป็นข้อแลกเปลี่ยนกับการนำตัวอัมโบรซีโอออกมาจากคุก เขาต่อรองโดยขอแค่เป็นทาสรับใช้ แต่ลูซีเฟอร์ไม่ยอม เขาพูดจาเกลี้ยกล่อมให้อัมโบรซีโอยอมมอบวิญญาณให้กับเขา โดยพยายามพูดถึงความเจ็บปวดและความตาย ในที่สุดอัมโบรซีโอก็ยินยอม หลังจากนั้นปีศาจก็เอาปากกาดูดเลือดที่มือของอัมโบรซีโอ และให้อัมโบรซีโอเขียนชื่อตนเองในสัญญาระหว่างมนุษย์กับปีศาจ อัมโบรซีโอเกิดความลังเลใจจึงไม่ยอม ปีศาจบังคับให้เขาเขียนชื่อในสัญญาฉบับนั้นโดยขู่ว่าถ้าอัมโบรซีโอไม่ยอมทำตาม เขาจะเอาอุ้งเล็บเหยี่ยวแทงอัมโบรซีโอ ปีศาจเกลี้ยกล่อมไม่สำเร็จ เขาจึงจากไปพร้อมกับคำสาปแช่งอัมโบรซีโอ เมื่อเวลาประหารใกล้เข้ามาถึง อัมโบรซีโอเกิดความกลัวที่จะต้องไปเผชิญหน้ากับพระเจ้าหลังจากที่เขาตายไปแล้ว เขาใช้ความคิดอย่างสับสนจนถึงเวลาเที่ยงคืนซึ่งเป็นเวลาประหารชีวิตของเขา ช่วงที่นาฬิกาตีครั้งแรกเขาเรียกปีศาจมาอีกครั้ง คราวนี้เขายอมยกวิญญาณให้กับซาตานเพราะเขาได้ยินเสียงทหารธนูเดินใกล้เข้ามา อัมโบรซีโอยอมเขียนชื่อในสัญญาของซาตาน ลูซีเฟอร์คว้าตัวอัมโบรซีโอ เขากางแขนออกแล้วกระโจนขึ้นไปบนหลังคาหนีออกจากคุก เจ้าหน้าที่มาถึงประตูคุกแต่ไม่พบตัวอัมโบรซีโอ พวกเขาได้กลิ่นของธาตุซัลเฟอร์กระจายเต็มห้อง ลูซีเฟอร์พาอัมโบรซีโอไปยังนรก โอกาสในการสารภาพบาปของอัมโบรซีโอสูญสิ้นไปตลอดกาล

ประเด็นของการหลีกหนีภายในของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกันยุคเริ่มแรกทั้ง 2 เรื่องแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงภายใน ซึ่งได้แก่การเปลี่ยนศาสนาของตัวละคร

การเปลี่ยนศาสนาของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกทั้ง 2 เรื่องมีลักษณะร่วมกันคือ เป็นการเปลี่ยนศาสนาของตัวละครที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรแตสแตนท์ไปสู่ความเชื่อทางศาสนาอย่างใหม่ตามที่ตัวละครต้องการ พวกเขาเหล่านั้นถูกมองว่าเป็นพวกแปลกแยกในสังคมของชนกลุ่มใหญ่ที่มีความเชื่อเดียวกัน ปัญหาความเชื่อและการเปลี่ยนแปลงศาสนาจึงเป็นเรื่องของความต้องการที่พึ่งทางใจอย่างใหม่เพื่อเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ปัญหานี้จึงเป็นปัญหาภายในจิตใจของมนุษย์ที่มีความละเอียดอ่อนอย่างมาก ตัวละครเหล่านี้จึงเป็นตัวอย่างหนึ่งของการหลีกหนีภายในที่พบได้ในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรก ซึ่งการหลีกหนีภายในของตัวละครจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของจิตใจอย่างหลีกไม่พ้น

การเปลี่ยนทัศนะคติ หรือ ความคิดเดิมที่มีอยู่ภายในใจ

ตัวละครในวรรณกรรมกอธิคของโปแทบทุกเรื่องแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงความคิดภายในใจของตัวละคร โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่แปลกประหลาด การหลีกหนีภายในของตัวละครของโปเกิดมาจากสาเหตุ 2 ประการหลัก ซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะต้องตีความในเชิงจิตวิทยา คือ การโดดเดี่ยวตัวละคร (Isolation) และความวิตกกังวล หรือความกลัวในเรื่องความตาย (Anxiety)

การโดดเดี่ยวตัวละคร

การโดดเดี่ยวตัวละครในวรรณกรรมกอธิคทำให้ตัวละครเกิดความรู้สึกแปลกแยกกับโลกรอบข้าง กล่าวคือ ตัวละครไม่สามารถปรับตัวเข้ากับโลกใหม่ได้อย่างกลมกลืน ซึ่งเป็นสาเหตุให้ตัวละครหนีเข้าไปสู่โลกของการจินตนาการของตัวเอง การหลีกหนีของตัวละครแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมของอาการประสาทถอยหนีจากโลกแห่งความเป็นจริง ตัวละครของโปเป็นตัวละครที่ทำให้ผู้อ่านได้รับจินตนาการที่แปลกประหลาด การบรรยายเรื่องของตัวละครเหล่านั้นอยู่ในสภาวะเคลิ้มฝันจากการสูบฝิ่น [35]

ตัวละครอาชเชอร์ในเรื่อง The Fall of the House of Usher ถูกโดดเดี่ยวให้อยู่ในบ้านที่ห่างไกลและลึกลับ ตัวละครผู้เล่าไปที่บ้านของอาชเชอร์ตอนเย็นวันหนึ่งในฤดูใบไม้ร่วง ความรู้สึกที่ผู้เล่ามีต่อบ้านของอาชเชอร์ในครั้งแรก คือ บ้านหลังนี้ไม่ได้ให้ความน่ารื่นรมย์ ธรรมชาติโดยรอบยิ่งเพิ่มความรู้สึกอึดอัดน่ากลัวและอ้างว้างโดดเดี่ยว เมื่อเขาขี่ม้าไปที่

---

[35] ผู้เล่าเรื่องในวรรณกรรมกอธิคของโปหลายเรื่อง เช่น Ligeia และ The Fall of the House of Usher เป็นต้น กล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่าเขาอยู่ในอาการเคลิ้มฝันจากการสูบฝิ่น ผู้วิจัยเชื่อว่าโปอาจจะสร้างสรรค์งานโดยอาศัยจินตนาการในขณะสูบฝิ่นเองก็ได้

หน้าผาสูง เขามองเห็นทะเลสาปกลางหุบเขามีสีดำและดูน่ากลัว ภาพของหญ้าแห้ง ตอไม้ และหน้าต่างที่เปรียบเหมือนตาของมนุษย์ที่จ้องมองเขาทำให้เขาเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย และได้กลิ่นลายของผีสางจากบ้านหลังนี้ ตัวละครผู้เล่าเรื่องต้องมาพักในบ้านหลังนี้ อาชเชอร์หรือเจ้าของบ้านหลังนี้เป็นเพื่อนกับเขาสมัยเป็นเด็ก พวกเขา 2 คนพบกันครั้งสุดท้ายหลายเดือนก่อน อาชเชอร์ส่งจดหมายเล่าเรื่องอาการทางประสาทให้ตัวละครผู้เล่าฟัง อาชเชอร์บอกถึงความรู้สึกเจ็บป่วยทางร่างกาย ซึ่งเกิดมาจากความผิดปกติของจิตใจที่ได้รับการบีบคั้นอย่างมาก ตัวละครผู้เล่าจึงเดินทางมายังบ้านของอาชเชอร์โดยหวังว่าจะได้พบและพูดคุยกับอาชเชอร์ ซึ่งจะทำให้อาการโรคประสาทของเพื่อนดีขึ้น แม้อาชเชอร์จะเป็นเพื่อนในวัยเด็กของตัวละครผู้เล่า แต่เขาก็ไม่เคยรู้จักอาชเชอร์อย่างแท้จริงเพราะอาชเชอร์เป็นคนเงียบขรึม เขารู้แต่เพียงว่าตระกูลของอาชเชอร์เป็นตระกูลใหญ่ที่สืบตระกูลมาหลายศตวรรษ เป็นครอบครัวที่รู้จักกันดีในอดีต บ้านของอาชเชอร์ยังคงเป็นร่องรอยของความยิ่งใหญ่ในอดีต ความยิ่งใหญ่เหล่านี้ค่อย ๆ ลดลง จนมาถึงรุ่นของอาชเชอร์ก็ได้สูญสิ้นไปในที่สุด แต่ความยิ่งใหญ่ในอดีตยังคงมีอิทธิพลอย่างสูงกับคนที่อยู่ร่วมสมัยเดียวกับอาชเชอร์ พวกชนชั้นชาวนาที่มองดูสถานภาพของอาชเชอร์คาดว่าอาชเชอร์เป็นคนชนชั้นสูงในสมัยก่อน ตระกูลของอาชเชอร์นับถือศาสนาคริสต์นิกายออโทด็อก (Orthodox) อย่างเคร่งครัดและเป็นตระกูลที่ประกอบการให้ทานมาก อีกทั้งยังเชี่ยวชาญศาสตร์ทางดนตรีอีกด้วย

อาชเชอร์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นตัวแทนของอดีตยุคกลาง ซึ่งเป็นยุคที่ตระกูลของเขารุ่งเรืองมาก อาชเชอร์อาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้กับน้องสาวและคนใช้อีก 1 คนเท่านั้น บ้านของอาชเชอร์มีลักษณะเก่าแก่ หลังคาทรงแหลมสร้างมาจากไม้ โครงของหลังคามีลักษณะทึบไม่ได้สัมผัสกับอากาศด้านนอก บ้านมีสีซีดจาง มีตะไคร่น้ำขึ้นตามผนังด้านนอก มีใยแมงมุมห้อยตามเพดาน ส่วนต่าง ๆ ของบ้านยังไม่มีส่วนใดแตกสลาย บ้านของอาชเชอร์เปรียบเหมือนโลกที่อาชเชอร์ต้องใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยว ถูกตัดขาดจากโลกของความเป็นจริงภายนอก การโดดเดี่ยวตัวละครในสภาพเช่นนี้มีผลทำให้ตัวละครเกิดอาการทางจิต และต้องการความช่วยเหลือจากเพื่อนอย่างรีบด่วน บรรยากาศของบ้านที่หม่นหมองกดดันให้ตัวละครมีจุดจบของชีวิตที่น่าสงสาร และมีผลต่อการเจริญทางร่างกายและพฤติกรรม จากอดีตของอาชเชอร์ที่มีลักษณะภายนอกเป็นคนผิวขาว ดวงตาโตสุกใส ปากบาง คางได้รูป ผมบางและนุ่ม กลายเป็นซากศพเดินได้ ตาเป็นวาวแปลกประหลาด ซึ่งสร้างความน่าตกใจและความน่ากลัวให้กับผู้พบเห็น อีกทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกมีลักษณะของคนเป็นโรคจิตโรคประสาทอีกด้วย

ในวรรณกรรมกอธิคของโปอีกเรื่องคือ The Pit and the Pendulumได้บรรยายถึงนักโทษผู้หนึ่งที่ถูกขังคุกและถูกตัดสินประหารชีวิตด้วยเครื่องประหารชีวิตคล้ายลูกตุ้มบอกเวลา เนื้อหาแสดงให้เห็นช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวระหว่างการมีชีวิตอยู่และความตายซึ่งเป็นภาพที่น่ากลัวตลอดเวลา การนำเสนอเน้นภาพจินตนาการของตัวผู้เล่าซึ่งเป็นนักโทษประหารสลับกับ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในช่วงเวลานั้น

ตัวผู้เล่าถูกจองจำในคุกใต้ดินซึ่งเป็นคุกหินชื่อโทเลอโด (Toledo) [38] เป็นคุกมืดที่พอจะมีแสงเข้าไปได้บ้าง เขารอการประหารชีวิตหลายเดือนและมองไม่เห็นทางรอดจากคุกแห่งนี้ คุกโทเลอโดเป็นคุกที่แข็งแรง และมีการร่ำลือกันว่าในคุกแห่งนี้มีเรื่องประหลาดเกิดขึ้นเสมอ ตัวผู้เล่าเป็นตัวละครที่มีความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติอยู่แล้ว จึงเกิดจินตนาการในเรื่องความตายอย่างน่ากลัว การรอความตายของเขาเหมือนกับการรอที่จะพบกับซาตาน

สภาพของคุกที่ตัวละครพยายามจะบรรยายโดยใช้วิธีการต่าง ๆ นานา เพื่อจะวัดขนาดของคุกและสิ่งที่อยู่ในคุกเหล่านั้นแสดงให้เห็นความช่างสังเกต ความเป็นผู้มีความรู้และความละเอียดในตัวเขา การวัดขนาดของคุกในครั้งแรกเขาพยายามจะกางแขนออกและฉีกเอาปลายผ้าจากเสื้อผ้าของเขาชุกไว้ในร่องก้ำแพง เขาเริ่มวัดระยะทางโดยเวียนจากมุมขวา และพบว่าคุกมีขนาดเล็ก พื้นคุกทั้งชื้นและลื่น เขาค่อย ๆ ก้าวทีละก้าว บางทีก็ลื่นล้ม เขาอยู่ในสภาพเหน็ดเหนื่อยและหลับไป พอตื่นขึ้นมา เขาก็เหยียดแขนตรงและพบกับขนมปังก้อนหนึ่ง พร้อมกับน้ำเหยือกหนึ่ง หลังจากเขากินและดื่มอย่างรวดเร็ว เขาก็สำรวจคุกใหม่ ในครั้งนี้เขาคำนวณจากจำนวนก้าวของเขา และคิดว่าคุกน่าจะมีขนาด 50 หลา และมีเหลี่ยมมีมุมมากมายจนคาดการณ์ไม่ได้ว่าคุกมีรูปทรงเช่นใด เขาสำรวจพื้นคุกและพบว่าบริเวณพื้นมีหลุมกลม ๆ เขาหาก้อนหินขว้างลงไป 2-3 วินาทีต่อมาเขาก็ได้ยินเสียงหินกระทบน้ำ ในเวลาเดียวกันที่มีคนเปิดประตูเหนือศีรษะของเขา เขาจึงทราบว่าคุกนี้เป็นคุกใต้ดิน เขาคิดจะฆ่าตัวตายโดยการกระโดดหลุมนั้นแต่เขาก็ไม่กล้า เขาหลับอีกหลายชั่วโมงและตื่นมาก็พบกับขนมปังและน้ำ หลังจากที่เขาทานน้ำ เขาก็หลับสนิทเหมือนกับคนตาย ที่เป็นเช่นนั้นเขาคิดว่าเป็นเพราะน้ำที่เขาทานอาจจะมีส่วนผสมของยากล่อมประสาทหลังจากนั้นเขาก็เกิดจินตนาการต่าง ๆ มากมาย

เขาสำรวจคุกใหม่และสามารถบอกได้ว่า คุกเป็นรูปร่างสี่เหลี่ยม พื้นคุกเหมือนจะเป็นเหล็กหรือโลหะแผ่นใหญ่ ๆ ตรงกลางมีหลุมกลม ๆ ผนังสี่ด้านถูกทาสีไว้อย่างหยาบๆ บรรยากาศในคุกคล้ายกับการฝังศพของพวกพระ ซึ่งคุกเหล่านี้เป็นคุกที่พวกพระคิดขึ้นในสมัยที่ยังเรืองอำนาจ ภาพที่ทาสีตามผนังเป็นรูปร่างของปีศาจในรูปแบบของการชุ่เย้ย เป็นภาพชี้โครงและภาพที่ให้สร้างความกลัวเต็มผนัง ลายเส้นของภาพปีศาจยังคงเหลืออยู่บ้าง แต่สีที่ทาดูเหมือนจะจางและเลอะเลือนเต็มทีเพราะอากาศที่ชื้น เขาพบว่าตัวเองถูกมัดไว้ด้วยสายรอบตัวม้าบนแท่นไม้เตี้ย ๆ เขามองขึ้นไปด้านบนพบกับลูกตุ้มนาฬิกาขนาดใหญ่เคลื่อนตัวเป็นจังหวะสั้น ๆ ช้า ๆ ลูกตุ้มในที่นี้มีความหมายหลายนัย กล่าวคือ เป็นทั้งภาพจินตนาการของลูกตุ้มนาฬิกาและเป็นดาบโค้ง

---

[38] โทเลอโดเป็นชื่อเมืองหนึ่งในประเทศสเปน คุกโทเลอโดอาจจะเป็นคุกประจำเมืองแห่งนี้

ที่ประหารชีวิตของเขา

การบรรยายของโปไม่ได้กล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่านักโทษผู้นี้ตายด้วยการประหารชีวิตหรือไม่ แต่โปเน้นในเรื่องของการตระหนักถึงความเป็นจริงของชีวิตในเรื่องเกี่ยวกับความตาย การเผชิญหน้ากับความตายทำให้นักโทษผู้นี้จำเป็นต้องเข้าใจสภาพของตนเองและยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ในที่สุด และหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวเขาก็เป็นอิสระจากพันธนาการทางโลกทั้งปวง อิสรภาพของโปก็สามารถตีความได้ 2 ประเด็น คือหลังจากที่เขาตายแล้วเขาก็พ้นจากความทุกข์ทั้งปวงบนโลกนี้ อิสรภาพอีกประการหนึ่งคือเขาถูกปลดปล่อยโดยมีทหารฝรั่งเศสบุกเข้ามายังคุกเทเลอโด และช่วยชีวิตของเขาไว้ได้ ในกรณีนี้โปต้องการแสดงให้เห็นว่า ในสงครามผู้มีอำนาจเหนือกว่าย่อมเป็นฝ่ายถูกต้อง ทุกอย่างในสงครามย่อมพลิกผันไปได้ เช่น ในกรณีของชายหนุ่มผู้นี้ ในที่สุดเหตุการณ์กลับกลายเป็นว่าเขาเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะในสงคราม โปค่อนข้างจะต่อต้านสงครามเป็นอย่างมาก สงครามสำหรับโปเป็นเรื่องไร้สาระ (Absurdity) ที่นำความเป็นความตายของมนุษย์มาล้อเล่น

("Pit") ในความหมายโดยตรง คือ หลุมที่นักโทษผู้นี้ตั้งใจจะใช้ฆ่าตัวตาย ความหมายโดยนัยสามารถตีความถึงนรกสำหรับมนุษย์ ("Pendulum")จึงเปรียบเหมือนซาตานที่ต้องการเอาชีวิตมนุษย์ นอกจากความหมายโดยตรงที่หมายถึงนาฬิกาโบราณที่บอกเวลาแห่งการมีชีวิตอยู่บนโลก วรรณกรรมเรื่องนี้ให้ภาพของการตายที่มีการใช้สัญลักษณ์ที่กลมกลืนและซับซ้อนกว่าวรรณกรรมกอธิคเรื่องแรก ๆ

The Pit and the Pendulum เป็นเรื่องของการจินตนาการเกี่ยวกับความตายโดยตัวละครผู้เล่ามีลักษณะเป็นผู้ที่มีความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ อีกทั้งการถูกจำคุกยังเป็นการถูกแยกออกจากโลกของความเป็นจริง ซึ่งเป็นสภาวะการณ์ที่ทำให้ผู้เล่าเกิดจินตนาการต่าง ๆ มากมาย การสร้างจินตนาการเป็นปฏิกิริยาของการถูกโดดเดี่ยวโดยสิ้นเชิงจากสังคมมนุษย์ เขาต้องเรียนรู้ทุกอย่างด้วยตนเอง เป็นลำดับ เป็นขั้นตอน ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจชีวิตในที่สุด การโดดเดี่ยวตัวละครในวรรณกรรมกอธิคทำให้เกิดการแสดงออกทางอารมณ์ที่มีผิดเพี้ยน ซึ่งสร้างจินตนาการให้กับผู้อ่านได้ในลักษณะที่แปลกออกไปจากวรรณกรรมกอธิคเล่มแรก ๆ การโดดเดี่ยวตัวละครเป็นสาเหตุของการหลีกหนีภายในของตัวละครที่ผู้ประพันธ์สามารถเสนอลักษณะหลีกหนี ซึ่งกลมกลืนกับยุคสมัยในตอนต้นศตวรรษที่ 19 ที่ผู้คนรู้สึกแปลกแยกกับโลกรอบตัวที่เน้นความเจริญทางวัตถุมากขึ้น

ความวิตกกังวลหรือความกลัวในเรื่องความตาย

คำว่า ("ความวิตกกังวล") และ ("ความกลัว") สำหรับ ซิกมุนด์ ฟรอยด์ มีความหมายคล้ายคลึงกัน ส่วนใหญ่แล้วฟรอยด์เลือกใช้คำว่าความวิตกกังวลมากกว่าเพราะฟรอยด์

เชื่อว่าความกลัวเป็นความรู้สึกหวาดหวั่นต่อสิ่งที่อยู่ภายนอก แต่ความวิตกกังวลเป็นความหวาดหวั่นภายในจิตใจ วรรณกรรมกลอิคของโปเกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลของตัวละครอย่างเด่นชัดในประเด็นเกี่ยวกับความตาย[37] วรรณกรรมของโปเสนอให้เห็นความวิตกกังวลหรือความกลัวผสมผสานกันทั้ง 3 แบบ คือ ความวิตกกังวลต่อสิ่งที่เป็นจริงที่เกิดจากสิ่งภายนอก ความวิตกกังวลแบบโรคประสาทที่เกิดจากสัญชาติญาณ ความวิตกกังวลเชิงศีลธรรมที่ขัดแย้งกับอุดมคติในซุปเปอร์อีโก้

ความวิตกกังวลต่อสิ่งที่เป็นจริงจากประสบการณ์ที่ได้เห็นความตาย

วรรณกรรมกอธิคของโปเรื่อง Ligeia เป็นเรื่องที่ผู้เล่าพูดถึงผู้หญิงที่ชื่อลิเจยา (Ligeia) ซึ่งเป็นคนรักของเขา ผู้เล่าบรรยายให้เห็นภาพของลิเจยาในลักษณะที่คล้ายกับความสวยในอุดมคติ เป็นเทพธิดาในเทพนิยาย เป็นหญิงสาวในยุคโบราณและเป็นผู้หญิงที่เหมือนศิลปกรรมมากกว่าที่จะให้ความรู้สึกว่าเธอเป็นมนุษย์จริงๆ ความรู้สึกของผู้เล่ามีต่อเธอเป็นความรู้สึกชวนฝัน (Romantic) ในแนวของเรื่องเหนือธรรมชาติเพราะหญิงคนนี้ตายไปแล้ว

ผู้เล่าวิตกกังวลในเรื่องความตายซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เขาเห็นจากลิเจยา ในขณะที่ลิเจยาใกล้กับความตายมากขึ้น เขาพยายามจะเอาชนะความตายที่จะเกิดขึ้นกับเธอ ในที่สุดความตายก็เป็นฝ่ายชนะ หลังเที่ยงคืนลิเจยาก็จากไป ก่อนหน้าที่เธอจะเสียชีวิตหลายวัน เธอเขียนกลอนบทหนึ่งเอาไว้ เป็นกลอนที่ให้ภาพความตายในลักษณะสับสน กล่าวคือ เธอเปรียบความตายเป็นนางฟ้าเทพธิดา ศัตรูของชีวิตมนุษย์ และภูติผี เป็นต้น ผู้เล่าพยายามจะหนีจากความตายที่เขาได้เห็นจากลิเจยา เขาซื้อบ้านหลังใหม่ในประเทศอังกฤษ ซึ่งเคยเป็นโบสถ์เก่ามาก่อน และตั้งอยู่ในส่วนที่ไกลจากส่วนที่เจริญของอังกฤษมากที่สุด เขาพยายามจะหนีจากความรู้สึกกลัวในเรื่องความตาย และเขาต้องการเอาชนะพระเจ้าที่เป็นผู้นำความตายมาให้มนุษย์ เขาจึงไปพึ่งพาฝิ่นและทำให้เกิดภาพฝัน

เขาคิดจะแต่งงานใหม่ จึงสร้างห้องนอนของเจ้าสาวคนใหม่ซึ่งตบแต่งตามสถาปัตยกรรมกอธิคผสมกับศิลปะแบบตะวันออก เขานำหีบศพโบราณที่ทำด้วยหินแกรนิตสีดำของ

---

[37] กิติกร มีทรัพย์, แปลและเรียบเรียง, พื้นฐานทฤษฎีจิตวิเคราะห์, (กรุงเทพ: สำนักพิมพ์ต้นหมาก, 2524, หน้า 100-101: ความวิตกกังวลเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดอันดับหนึ่งในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ ความวิตกกังวลก่อให้เกิดอาการทางร่างกายในระบบประสาทอัตโนมัติ เช่น อาการกระสับกระส่าย คอแห้ง และหายใจถี่ขึ้นเป็นต้น ความวิตกกังวลถือเป็นประสบการณ์ทางอารมณ์ที่อยู่ในขั้นจิตสำนึก เป็นอารมณ์เจ็บปวดของมนุษย์ ฟรอยด์แบ่งความวิตกกังวลเป็น 3 ประเภท คือ ความวิตกกังวลต่อสิ่งที่เป็นจริงที่เกิดจากสิ่งภายนอก ความวิตกกังวลแบบโรคประสาทที่เกิดจากสัญชาติญาณ ความวิตกกังวลเชิงศีลธรรมที่ขัดแย้งกับอุดมคติในซุปเปอร์อีโก้

กษัตริย์องค์หนึ่งมาตบแต่งห้องเจ้าสาว ปฏิมากรรมในห้องเป็นสิ่งที่ใช้ในงานศพทั้งนั้น เจ้าสาวคนใหม่ของเขาคือเลดี้ โรวีนา ทรีวาเนียน ออฟ ทรีเมียน (Lady Rowena Trevanion, of Tremaine) การที่เขายังไม่ลืมลิเจยาทำให้ชีวิตแต่งงานสำหรับเขาไม่สมบูรณ์แบบเหมือนเดิม ชีวิตแต่งงานกลายเป็นนรกสำหรับเขา ภาพของโรวีนาในสายตาของเขาเหมือนกับปีศาจตนหนึ่ง เขาเริ่มคิดถึงลิเจยามากขึ้นและสูบฝิ่นหนักขึ้น หลังจากแต่งงานกับโรวีนาได้ 2 เดือน ภรรยาคนใหม่ของเขาก็ล้มป่วยลงอย่างกะทันหันและกลายเป็นโรคเรื้อรัง ซึ่งมีอาการคาบเกี่ยวกับความเป็นความตายเป็นอย่างมาก เนื่องจากเขาเป็นผู้ที่เชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ จึงทำให้เขาคิดว่าเขาเห็นเงาของนางฟ้าออกจากร่างของเลดี้ โรวีนา หลังจากที่เขาพบกับเหตุการณ์ประหลาดในครั้งนี้ อาการของภรรยาก็แย่ลงตามลำดับ ความวิตกกังวลในเรื่องความตายของโรวีนาทำให้เขาเกิดจินตนาการเชื่อมโยงระหว่างภาพการตายของลิเจยา และโรวีนาเข้าด้วยกัน เหตุการณ์ในช่วงนี้มีลักษณะกึ่งฝันกึ่งจริงระหว่างการมีชีวิตอยู่และความตายภายใต้บรรยากาศเคลิ้มฝันที่ให้จินตนาการแก่ผู้อ่าน กล่าวคือ เขาเห็นลิเจยาซึ่งเป็นภรรยาคนก่อนที่ตายไปแล้วกลับมาสิงสู่ในร่างของโรวีนาก่อนที่เธอจะเสียชีวิต

ตัวละครผู้เล่าในวรรณกรรมกอธิคเรื่อง Ligeia ของโปแสดงให้เห็นความวิตกกังวลต่อสิ่งที่เป็นจริงซึ่งเกิดมาจากการเห็นภาพความตายของภรรยาคนแรก ความตายของลิเจยาเป็นแรงกดดันจากภายนอกที่กระตุ้นให้เขาเกิดความกลัวในเรื่องความตายและเกิดภาพหลอนของลิเจยาในสมองของเขาตลอดเวลา และเมื่อโรวีนาตายในสภาพใกล้เคียงกับการตายของลิเจอา ภาพของลิเจยาในสมองของเขาจึงได้ปรากฏร่วมกับภาพการตายของโรวีนา เขาจึงเกิดการจินตนาการว่าเป็นวิญญาณของลิเจยาเข้ามาสิงสู่ในร่างของโรวีนา

ความวิตกกังวลแบบโรคประสาทในประเด็นเกี่ยวกับความตาย

ตัวละครอาชเชอร์ในเรื่อง The Fall of the House of Usher เป็นตัวละครที่มีบุคลิกภาพที่ไม่มั่นคง เขามีอาการตื่นกลัวตลอดเวลาและเพิ่มมากขึ้นเมื่อน้องสาวคือมาเดอลีน (Madeline) ล้มป่วยลง ตัวละครอาชเชอร์เป็นคนที่รับรู้ในสิ่งต่าง ๆ ได้เร็วมาก ความวิตกกังวลในเรื่องความตายเกิดขึ้นเพราะแรงกระตุ้นจากสัญชาติญาณภายใน ซึ่งเกิดมาจากสายสัมพันธ์ของความเป็นพี่น้องฝาแฝด และความสำคัญของน้องสาวที่เป็นทั้งเพื่อนและญาติสนิทคนเดียวในชีวิตของเขา เมื่อน้องสาวเสียชีวิตสายสัมพันธ์ของฝาแฝด และความอาทรที่อาชเชอร์มีต่อน้องฝาแฝด ทำให้สภาพร่างกายของเขาเริ่มเปลี่ยนไปในลักษณะที่ใกล้เคียงกับคนตายมากขึ้น อาชเชอร์ตระหนักถึงความตายและปรารถนาที่จะใช้ชีวิตหลังความตายร่วมกับน้องสาวของเขาในหลุมฝังศพ เมื่อน้องสาวของเขาเสียชีวิต เขาจึงไม่ได้ยินยอมรีบปิดโลงศพอย่างแน่นหนาเหมือนเช่นการฝังศพรายอื่น ๆ เขานำโลงศพของมาเดอลีนไปไว้ในห้องใต้ดินและปิดประตูเหล็กกั้นเอาไว้อีก

ชั้นหนึ่ง

หลายวันต่อมาผู้เล่าสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงทางจิตของอาชเชอร์ ซึ่งเริ่มผิดปกติมากขึ้น ท่าทางเดิม ๆ ของเขาเริ่มเปลี่ยนไป แววตาของเขาเหมือนกับแววตาของปีศาจ ซึ่งไม่มีความวาวของตาเหลืออยู่เลย เขาเริ่มได้ยินเสียงจากจินตนาการของตัวเขาเอง ซึ่งกลายเป็นสิ่งที่สร้างความกลัวให้กับเขามากขึ้น หลังจากที่มาเดอลีนเสียชีวิตได้ 7 วัน เขามีอาการตื่นกลัว และมีอาการตกใจ เสียใจสลับกันไป ในคืนนั้นเป็นคืนที่มีลมพายุหมุน ผู้เล่าเรื่องได้อ่านวรรณกรรมเรื่อง Mad Trist ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดปกติทางจิตใจ ซึ่งผู้เล่าคิดว่าเป็นหนังสือที่ใกล้มือที่สุด และเป็นหนังสือที่อาจทำให้อาชเชอร์เข้าใจสภาพของตนเองได้มากขึ้น เหตุการณ์ในเรื่องสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในบ้านของอาชเชอร์อย่างนึกไม่ถึง อาชเชอร์มีอาการตื่นกลัวมากยิ่งขึ้น เขาได้ยินเสียงคลื่นไหวจากห้องใต้ดิน เสียงฝาโลงของน้องสาวของตนเปิดออกและเธอพยายามที่จะเลื่อนที่กั้นประตูซึ่งทำด้วยเหล็ก เธอร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวด เสียงฝีเท้าเข้ามาใกล้ประตูของห้องที่ผู้เล่าและอาชเชอร์นั่งอยู่ อาชเชอร์จินตนาการเห็นภาพของมาเดอลีนอยู่ในชุดสีขาวและมีเลือดไหลโทรมตัว หลังจากนั้นเขาก็ตายตามมาเดอลีน การตายของอาชเชอร์เป็นการตายที่เกิดมาจากความรู้สึกร่วมกันของเขาและน้องสาวของเขา ผู้เล่าเห็นอาชเชอร์เสียชีวิตต่อหน้าตนจึงเกิดความกลัวและรีบหนีออกมาจากปราสาทของอาชเชอร์ทันที แม้ว่าข้างนอกจะมีพายุกระหน่ำ แต่เขาก็ตัดสินใจขี่ม้าฝ่าพายุออกมา เมื่อเขาบังคับม้าผ่านทางเก่า ๆ เขาก็เห็นแสงประหลาดจากบ้านของอาชเชอร์ แสงของพระจันทร์เป็นแสงสีเลือดเงาของสรรพสิ่งอยู่ข้างหลังของเขา ซึ่งทำให้เขาเห็นว่ามีรอยแตกจากหลังคาของปราสาทเป็นรอยคดเคี้ยวเป็นรูปก้างปลามาจนถึงฐานบ้าน รอยแตกเริ่มขยายมากขึ้น มีลมหมุนเกิดขึ้นอย่างรุนแรง บ้านระเบิดออกจากกัน พื้นดินยุบลงกลายเป็นส่วนหนึ่งของแอ่งน้ำจากทะเลสาบด้านหลังบ้านของอาชเชอร์

ตัวละครผู้เล่าในเรื่อง The Tell-Tale Heart ของโปก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของตัวละครที่เต็มไปด้วยความวิตกกังวลจนทำให้เขากลายเป็นโรคประสาท เขาเคยเป็นคนปกติทุกอย่าง แต่เมื่อเขาฆ่าชายแก่ตาย เขารู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงบางอย่างที่ได้เกิดขึ้นกับเขา กล่าวคือ เขารู้สึกชอบการฆาตกรรมคนแก่ และชอบการอำพรางศพเหมือนการเล่นซ่อนหา โปให้ข้อสังเกตว่าความกลัวในเรื่องความตายเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจส่วนที่ลึกที่สุดของมนุษย์ทุกคน แม้แต่ผู้ที่กระทำการฆาตกรรมผู้อื่นก็จะหนีไม่พ้นสัจธรรมในข้อนี้ การฆาตกรรมของตัวละครผู้นี้มีความเป็นไปได้ว่าอาจจะเกิดมาจากความวิตกกังวลในเรื่องความตายที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง เขาจึงหาประสบการณ์ที่จะได้สัมผัสกับความตายโดยการฆ่าผู้อื่น เหตุผลที่เขาเลือกเหยื่อในการฆาตกรรมเป็นชายแก่อาจจะเป็นเพราะว่า คนแก่เป็นคนที่ใกล้จะตายอยู่แล้ว การฆ่าคนแก่จึงเหมือนกับการช่วยให้ชายแก่ไปสู่ขั้นตอนสุดท้ายของการมีชีวิตได้เร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งความรู้สึกผิดบาปในการฆาตกรรมชาย

แก่อ่อมน้อยกว่าการฆาตกรรมชายหนุ่มที่ยังมีชีวิตอีกยาวไกล ดังนั้นก่อนที่เขาจะฆาตกรรมคนแก่ เขาจะปฏิบัติตนตามปกติ และจะปฏิบัติต่อชายแก่ที่เขาคิดจะฆ่าเป็นอย่างดีประมาณ 1 อาทิตย์ก่อนที่เขาจะลงมือฆาตกรรม การฆาตกรรมเป็นไปอย่างช้า ๆ และเปรียบเหมือนงานศิลปะชิ้นหนึ่งที่ผู้ฆ่ามองเห็นเป็นสิ่งที่สวยงาม เขาใช้วิธีการอำพรางศพโดยการหั่นศพออกเป็นชิ้น ๆ แยกส่วนหัว แขนและขาออกจากกันเพื่อไม่ให้คนอื่นจำได้ หลังจากนั้นเขาก็นำศพไปซ่อนไว้ในพื้นห้องซึ่งทำมาจากไม้ซีก

การวิตกกังวลเกี่ยวกับความตายของตัวละครอาชเชอร์ในเรื่อง The Fall of the House of Usher และตัวละครผู้เล่าในเรื่อง The Tell-Tale Heart เป็นลักษณะของการหลีกหนีภายในของตัวละครที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ผิดปกติ กล่าวคือ ปฏิกิริยาในการตอบสนองกับสิ่งรอบตัวของเขามีลักษณะที่คล้ายคลึงกับอาการของความวิตกกังวลแบบโรคประสาท ซึ่งเป็นเรื่องของบุคลิกภาพที่ผิดปกติและเป็นส่วนประกอบหนึ่งของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์

ความวิตกกังวลในเชิงศีลธรรมในประเด็นเกี่ยวกับความตาย

วรรณกรรมกอธิคเรื่อง The Black Cat เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวของมนุษย์ ผู้เล่าเรื่องเป็นคนรักสัตว์เลี้ยงมาก เขาโชคดีมากที่แต่งงานกับผู้หญิงที่รักสัตว์เหมือนกับเขา ทั้งคู่เลี้ยงสัตว์หลายชนิด เช่น นก ปลาทอง สุนัข ลูกลิงและแมว เป็นต้น แมวที่เขารักเป็นแมวชื่อ ปลูโต (Pluto) ซึ่งเป็นแมวที่ตัวโตเป็นพิเศษกว่าแมวตัวอื่น ๆ ปลูโตมีขนสีดำ เป็นสัตว์ที่สวยงาม และเป็นแมวตัวโปรดของเขา ปลูโตมีนิสัยประจบประแจงและต้องการแสดงความรักต่อเจ้านายของตน จึงพยายามตามเขาไปทุกหนทุกแห่ง และแล้วเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันได้เกิดขึ้นกับเขา เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เขาปักใจเชื่อเรื่องแมวขนสีดำตามตำนานที่กล่าวว่า แมวขนสีดำเป็นพ่อมดที่เปลี่ยนรูปของตนมาสู่ร่างของสัตว์ เพราะเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันได้เกิดขึ้นกับเขา

วันหนึ่งเขาเมามายมาจากในเมือง เมื่อเขามาถึงบ้านเขาสังเกตว่าปลูโตพยายามหนีห่างเขา เขาจับปลูโตเอาไว้ แต่ปลูโตกลับกัดเขา เขาเกิดความโมโหจึงฆ่าปลูโตอย่างเหี้ยมโหดโดยใช้มีดกรีดหน้าอกของปลูโตขึ้นมาจนถึงคอและควักเอาตาข้างหนึ่งของปลูโตออกมา พอเขาสร่างเมาเขาก็รู้สึกผิด เขาจึงดื่มหนักขึ้นเพื่อให้ลืมความผิดของตนเอง เขากลายเป็นคนขี้เมาและเมื่อเขาอยู่ในอาการเมาเขาเห็นปลูโตฟื้นจากความตาย ตาข้างหนึ่งของมันหลุดออกจากเบ้าตา มันจะเดินทั่วบ้าน และเข้ามาใกล้ตัวเขา เขาจึงเกิดความละอายในการทำบาปและด้วยความต้องการที่จะล้างบาป เขาจึงนำซากแมวปลูโตที่ตายแล้วไปแขวนคอไว้ใต้ต้นไม้โดยคิดว่าเป็นการกระทำที่ตอบแทนความรักที่แมวมีให้เขาและเป็นการประกาศความผิดเพื่อให้พระเจ้าอภัยโทษให้เขา ในคืนนั้นปรากฏว่าไฟไหม้บ้านของเขา แม้ว่าคนในครอบครัวของเขารอดตาย

แต่ครอบครัวของเขามีฐานะล้มละลายจึงต้องย้ายไปอยู่ในห้องใต้ดินของตึกเก่า ๆ หลังหนึ่ง ก่อนไฟไหม้บ้าน 1 วันได้เกิดเหตุการณ์ประหลาดในบ้านของเขา กล่าวคือ กำแพงกั้นห้องกลางบ้านของเขาพังครืนลงมา และเมื่อไฟไหม้เขาเห็นภาพของแมวยักษ์คล้ายรูปปั้นขนาดใหญ่พร้อมเชือกที่รัดคอแมวปรากฏขึ้นมากลางอากาศ

แม้เหตุการณ์จะเกิดขึ้นหลายเดือน แต่เขาก็ไม่สามารถจะลบภาพของปีศาจแมวได้ คืนหนึ่งเขาก็พบแมวตัวหนึ่งอยู่บนถังเหล้าเก่า ๆ เป็นแมวสีดำตัวเท่ากับปลูโต แต่แมวตัวนี้มีขนสีขาวคลุมบริเวณหน้าอก แมวตัวนี้ตามเขามาที่บ้าน และทำตัวคุ้นเคยกับบ้านและภรรยาของเขามาก เขารู้สึกเกลียดแมวตัวนี้มาก แต่แทนที่เขาจะทำร้ายแมวตัวนั้น เขาพยายามจะหนีแมวตัวนี้เพราะความรู้สึกผิดกับการกระทำในอดีตทำให้เขากลัวในสิ่งที่คล้ายกัน และเมื่อเขาสังเกตว่าแมวตัวนี้มีตาข้างเดียว และมีพฤติกรรมเช่นเดียวกับปลูโต คือ ชอบตามเขาตลอดเวลา เขายิ่งไม่กล้าทำอะไรและเกิดความรู้สึกผิดและกลัวแมวตัวนี้มากขึ้น แต่ยิ่งเขากลัวมากขึ้นเท่าไร แมวตัวนั้นก็คิดตามเขาตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน ทั้งในความคิดและความฝัน ความกลัวบาปทำให้เขาเกิดแรงกดดันภายในใจและแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่ก้าวร้าว เขาควบคุมความโกรธของตนไม่ได้ จึงคว้าขวานฟันแมวตัวนั้น ภรรยาของเขาเห็นเข้าจึงรีบเข้ามาห้าม เขาจึงฆ่าภรรยาของเขาอย่างเลือดเย็น และนำศพของภรรยาฝังไว้ในกำแพงเหมือนวิธีการของพวกพระในสมัยกลางที่ใช้วิธีเดียวกันนี้กับเหยื่อที่ตนฆ่า เขาเอาอิฐจากผนังที่เคยเป็นปล่องไฟออก แล้วนำศพไปซ่อนไว้ที่นั่น เขารู้สึกชื่นชมกับความฉลาดของตนเอง

หลังจากซ่อนศพภรรยาเขาก็ตามล่าแมวตัวนั้น หลังจากเขาซ่อนศพภรรยาได้ 3 วัน เขาก็ยังหาแมวไม่พบ ในวันที่ 4 ตำรวจมาหาเขาที่บ้านเพื่อขอค้นบ้านของเขา เพราะมีเพื่อนบ้านได้กลิ่นเหม็นเน่าจากบ้านของเขา ตำรวจค้นบ้านอย่างละเอียด ทุกซอกทุกมุม ตลอดเวลาที่ตำรวจค้นในบ้านของเขา เขามีอาการสั่นด้วยความกลัวตลอดเวลา แต่หลังจากที่ตำรวจขอลากลับเพราะไม่พบหลักฐานใด ๆ เขาเผลอพูดถึงความแข็งแกร่งของกำแพง และความเก่งของตนในการอำพรางศพของภรรยา โดยที่ตัวเขาเองไม่ได้ตั้งใจที่จะพูดสิ่งนั้นเลย แต่การที่เขาสารภาพออกมาเช่นนั้นเป็นเพราะความผิดและบาปกรรมกระตุ้นให้เขาสารภาพการกระทำความผิดของตนเอง ในที่สุดตำรวจก็พบศพภรรยาของเขาซึ่งอยู่ในสภาพเน่าเปื่อย บนศีรษะของศพภรรยามีแมวตัวนั้นนั่งอยู่ เขาถูกตำรวจจับและตัดสินประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ

จุดจบของตัวละครผู้ฆาตกรรมชายแก่ในเรื่อง<u>The Tell-Tale Heart</u>มีลักษณะคล้ายกับชายที่ฆ่าภรรยาของตนเอง กล่าวคือเพื่อนบ้านของเขาได้ยินเสียงชายแก่กรีดร้องในขณะถูกฆาตกรรม พวกเขาจึงได้แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจมาตรวจค้นหลักฐานการฆาตกรรมในวันรุ่งขึ้น ตอนแรกเขาพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยไม่มีอาการพิรุธใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปสักครู่เขาก็เกิดอาการประหลาด เขาปวดศีรษะและรู้สึกว่ามีเสียงก้องในหู

เขาพยายามพูดเสียงดังขึ้นเพื่อกลบเสียงที่เขาได้ยิน แต่เสียงนั้นกลับชัดมากขึ้น ๆ จนกระทั่งเขารู้สึกว่าเสียงนั้นไม่ได้มาจากเสียงในหูของเขา แต่เป็นเสียงจากภายนอกซึ่งมีเขาได้ยินเพียงคนเดียว เขาจึงพูดเรื่องอื่น ๆ เพื่อจะกลบเสียงที่ดังมาจากภายนอกเหล่านั้น พฤติกรรมของเขาทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสงสัย เจ้าหน้าที่ตำรวจยิ้มเยาะท่าทางประหลาดของเขา เขาเกิดความรู้สึกทนไม่ได้ที่มีเสียงรบกวนเขาตลอดเวลา และมีคนมาเยาะเย้ยตัวเขาอีกด้วย เขากรีดร้องและสารภาพความจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมด เสียงที่เขาได้ยิน คือ ความกลัวบาปกรรมที่เขาได้กระทำลงไป เพราะหลังจากที่เขาสารภาพความผิด เสียงที่อยู่ในมโนธรรมของเขาก็หายไป

การนำหลักจิตวิทยาของฟรอยด์มาตีความตัวละครในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกในประเด็นเกี่ยวกับการโดดเดี่ยวตัวละครและความวิตกกังวลหรือความกลัวในเรื่องความตาย ทำให้เข้าใจพฤติกรรมการหลีกหนีภายในของตัวละครของโปได้ดีขึ้น โปเป็นนักประพันธ์ที่ได้พัฒนาวรรณกรรมกอธิคให้มีความหลากหลาย และสร้างตัวละครที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าตัวละครในวรรณกรรมกอธิคเรื่องแรกๆ แต่วรรณกรรมกอธิคของโปก็ยังคงปรากฏร่องรอยของวรรณกรรมอังกฤษมากเช่นกัน เช่น การใช้ฉากการหลีกหนีเป็นบ้านหลังใหญ่ ซึ่งคล้ายกับปราสาทในยุคกลางของอังกฤษและการสร้างพื้นฐานตัวละครของลาชเชอร์ให้มาจากตระกูลของขุนนางเก่าแก่ เป็นต้น การบรรยายตระกูลของอาชเชอร์ในลักษณะเช่นนี้ เป็นการพูดถึงโครงสร้างทางสังคมยุคกลางของอังกฤษ ซึ่งถือว่าขุนนางเป็นชนชั้นสูงของสังคม โปอาจจะต้องการแสดงให้เห็นลักษณะแปลกแยกจากสังคมของคนกลุ่มนี้ที่อาจจะหลงเหลือเป็นชนกลุ่มเล็ก ๆ ในสังคมตอนต้นศตวรรษที่ 19 ซึ่งไม่ได้เจาะจงว่าเป็นสังคมในประเทศอเมริกาเท่านั้น วรรณกรรมกอธิคเรื่อง The Black Cat ของโปยังมีความคิดในบางประเด็นที่คล้ายกับกวีนิพนธ์โรแมนติกของคอเรอริดช ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมการนำซากแมวที่ตายแล้วมาแขวนไว้เพื่อระลึกถึงความผิดของผู้ฆ่า พฤติกรรมที่แสดงออกเช่นนี้คล้ายกับการแสดงพฤติกรรมของตัวละครกัปตันมารีเนอร์ในการไถ่บาป (Salvation) หลังจากที่เขาได้ฆ่านกอัลบาทอสส (Albatross) ในกวีนิพนธ์โรแมนติกของคอเลอริดชเรื่อง "Ancient Mariner" โดยการเอาซากของสัตว์ที่ตายแล้วมาแขวนเอาไว้เพื่อให้พระเจ้าอภัยบาปให้เขา วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกยังคงมีพื้นฐานทางวรรณกรรมร่วมกัน และอยู่ในแนวเดียวกัน แม้ว่าวรรณกรรมกอธิคในสมัยต้นศตวรรษที่ 19 จะมีพัฒนาการซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิมก็ตาม

ตัวละครในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกแสดงให้เห็นลักษณะการหลีกหนีทั้งภายนอก และการหลีกหนีภายใน บริบทของการหลีกหนีภายนอกของตัวละคร คือ บริบทของอดีตซึ่งเป็นอดีตยุคกลางและอดีตร่วมสมัยเดียวกับนักประพันธ์ นอกจากตัวละครจะหลีกหนีเข้าไปในอดีต ตัวละครยังหนีความเจริญในสังคมเมืองไปสู่ธรรมชาติแถบชานเมือง เป็นการผจญภัยท่ามกลางธรรมชาติและการได้รับประสบการณ์อันเร้นลับจากธรรมชาติ ความลึกลับน่ากลัวของธรรมชาติเป็นลักษณะเด่นของวรรณกรรมกอธิคที่ถูกสื่อออกมาจากความคิดเห็นของตัวละครและการบรรยายโดยตรงจาก

ผู้ประพันธ์ การหลีกหนีภายนอกของตัวละครมีรูปแบบที่ไม่ซับซ้อนมากเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบของการหลีกหนีภายในของตัวละคร ประเด็นของการหลีกหนีภายในที่วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกนำเสนอ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความเชื่อทางศาสนา ซึ่งนับว่าเป็นการหลีกหนีทางใจไปสู่สิ่งที่ตนพึงพอใจและการเปลี่ยนทัศนะคติหรือความคิดเดิมภายในใจโดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่แปลกประหลาด สาเหตุของการเปลี่ยนความคิดหรือทัศนคติเดิม ๆ ของตัวละครเหล่านั้นเกิดมาจากการโดดเดี่ยวตัวละคร และ ความวิตกกังวลหรือความกลัวในเรื่องความตาย การเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจทั้งหมดเป็นลักษณะการหลีกหนีภายในของตัวละคร ที่สะท้อนให้เห็นความล้มเหลวของมนุษย์ในการปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแบบที่มนุษย์นึกไม่ถึง

ผลของการศึกษาการหลีกหนีในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรก

วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกแสดงให้เห็นสังคมยุคอดีต

การศึกษาวรรณกรรมกอธิคในฐานะเป็นวรรณกรรมหลีกหนีทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกอธิคกับแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในยุคสมัยหนึ่ง วรรณกรรมกอธิคอังกฤษแสดงให้เห็นภาพสังคมยุคกลางของอังกฤษทั้งในเรื่องโครงสร้างทางสังคม ความสำคัญของพระ ฐานะของนางกับอัศวิน และความด้อยค่าของสตรีกับชนชั้นชาวนาในยุคกลางซึ่งทั้งหมดพิจารณาจากตัวละครที่นักประพันธ์สร้างสรรค์ การสร้างสรรค์วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกเป็นการมองย้อนกลับไปในสมัยกลางของนักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคที่อยู่ในศตวรรษที่ 18-19 โดยสร้างเหตุการณ์สมมุติขึ้นมา นักประพันธ์บางคนอาจจะได้แรงบันดาลใจในการสร้างฉากจากศิลปะกอธิค ปราสาทแบบยุคกลางและบ้านในสมัยเริ่มสร้างชาติ ที่ยังคงหลงเหลือให้เห็นในสมัยนั้น วรรณกรรมกอธิคอเมริกันเสนอพื้นเรื่องซึ่งเป็นสังคมอเมริกันในสมัยการเริ่มก่อตั้งชาติของตน ฉากในวรรณกรรมส่วนใหญ่เป็นฉากที่อยู่ในประเทศอเมริกาและปรากฏอยู่จริงในวรรณกรรมบางเรื่อง เช่นบ้าน 7 จั่วซึ่งเป็นบ้านของชาวอเมริกันในสมัยเริ่มก่อตั้งประเทศของตน สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของวรรณกรรมกอธิคอเมริกัน วรรณกรรมกอธิคอเมริกันสะท้อนให้เห็นปัญหาทางจิตใจของมนุษย์ในสังคมต้นศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดการหลีกหนีในวรรณกรรมกอธิคอเมริกัน

วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกแสดงให้เห็นปฏิกิริยาของนักประพันธ์ที่มีต่อสังคมบรรพบุรุษและสังคมที่ตนเองอยู่อาศัยในขณะนั้น นักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกได้บันทึกสภาพสังคมส่วนหนึ่งเอาไว้ในวรรณกรรมกอธิคของตนเอง วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกจึงเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นสังคมในอดีตยุคกลาง และเหตุการณ์ที่ได้เกิดขึ้นไปแล้วในยุคสมัยเดียวกับนักประพันธ์

วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกเป็นวรรณกรรมปฏิเสธสังคม

วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกในฐานะที่เป็นวรรณกรรมหลีกหนีมีลักษณะเป็นวรรณกรรมปฏิเสธสังคม โดยเริ่มจากความต้องการของผู้ประพันธ์ที่ต้องการจะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้กับวงการวรรณกรรม พวกเขาจึงได้หันกลับไปค้นคว้าองค์ประกอบทางวรรณกรรมใหม่โดยเริ่มจากวรรณกรรมที่มีอยู่เดิม สำหรับความต้องการส่วนตนของนักประพันธ์ที่ต้องการจะวิพากษ์วิจารณ์สังคมก็ยังถูกจำกัดอยู่มาก พวกเขาไม่สามารถจะแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์บุคคลชั้นอภิสิทธิ์ชนอย่างเปิดเผย วรรณกรรมกอธิคจึงเป็นรูปแบบการประพันธ์ที่ช่วยให้พวกเขาหลีกเลี่ยงที่จะเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์สังคมอย่างตรงไปตรงมา วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกจึงถูกมองว่าเป็นวรรณกรรมที่ซ่อนสาระทางสังคมเอาไว้มาก ทั้งที่รูปแบบทางการประพันธ์จะเป็นเพียงเรื่องจินตนาการเกี่ยวกับยุคกลางที่เน้นความน่ากลัวเป็นหลักสำคัญ แม้ว่าสังคมจะเป็นแรงกดดันให้นักประพันธ์ใช้รูปแบบการประพันธ์วรรณกรรมกอธิคในการเสนอปัญหาสังคมโดยทางอ้อม แต่สังคมก็เป็นแรงจูงใจสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้เกิดวรรณกรรมกอธิคเพราะสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้น เช่น ปัญหาทางการเมือง ความขัดแย้งทางศาสนา และการเน้นถึงเรื่องของเหตุผลมากกว่าอารมณ์ความรู้สึก เป็นสิ่งผลักดันให้นักประพันธ์เกิดความต้องการที่จะหนีจากบริบททางสังคมเหล่านั้น วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกจึงเป็นวรรณกรรมหลีกหนีเชิงปฏิเสธสังคม ที่นักประพันธ์ได้รับแรงจูงใจมาจากสังคมด้วย

วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกเสนอโลกของการหลีกหนีในเรื่องเหนือธรรมชาติ

มนุษย์มักจะมีความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติเป็นความเชื่อพื้นฐานความเชื่อหนึ่งของตน ในขณะที่มนุษย์อ่อนแอหรือเกิดความสับสนจากการหลีกหนีบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งอาจจะเป็นทั้งการหลีกหนีภายนอกและการหลีกหนีภายใน มักจะเป็นช่วงที่มนุษย์ขาดการใช้เหตุผลในการคิดไตร่ตรองปัญหาของตน สาเหตุนี้ทำให้มนุษย์ถูกครอบงำโดยความเชื่อพื้นฐานของตนเองในเรื่องเหนือธรรมชาติ การหลีกหนีของตัวละครในวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกจึงสัมพันธ์กับความเชื่อเหนือธรรมชาติ เช่น การพบกับซาตาน การเผชิญหน้ากับภูติผี รวมไปถึงการติดต่อกับพระเจ้าในกรณีที่ตัวละครเปลี่ยนความเชื่อทางศาสนาของตนเอง เป็นต้น

การจินตนาการในเรื่องน่ากลัวต่าง ๆ ของนักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกมีความสัมพันธ์กับความคิดขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่พวกเขายังหาคำตอบไม่ได้ เช่น ความลึกลับเกี่ยวกับความตาย และความไม่แน่ใจของมนุษย์ในเรื่องการปรากฏกายของจิตวิญญาณ ซึ่งความคิดเหล่านี้มักจะเป็นความคิดที่มักจะเกิดขึ้นเสมอกับมนุษย์ทุกคน นักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกจึงได้นำเรื่องเหนือธรรมชาติเหล่านี้มาสร้างสรรค์วรรณกรรมกอธิคของตน โดยได้อาศัยความเชื่อที่มีอยู่ในสังคม ซึ่งเป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษและเป็นความเชื่อทางศาสนา มาสร้าง

สรรค์วรรณกรรมของตนเอง

วรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกวิพากษ์วิจารณ์สังคมโดยแสดงในรูปของนัยสำคัญ

แม้รูปแบบทางการประพันธ์และวัตถุประสงค์ของการประพันธ์จะมุ่งนำเสนอจินตภาพที่น่ากลัวเป็นหลักการสำคัญ แต่ผู้ประพันธ์วรรณกรรมกอธิคได้เสนอปัญหาสังคมและศาสนาเป็นนัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งด้วย ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสั่งสอนศีลธรรม ในลักษณะเดียวกันกับวรรณกรรมเชิงสั่งสอน ลักษณะเช่นนี้มีความขัดแย้งกับความคิดอีกแง่หนึ่งของวรรณกรรมกอธิคซึ่งเป็นวรรณกรรมปฏิเสธสังคม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ประพันธ์ยังคงอยู่ร่วมในสังคม พวกเขาจึงไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงที่จะนำเสนอความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมได้โดยสิ้นเชิง เพราะแม้ว่าวรรณกรรมกอธิคอังกฤษยุคเริ่มแรกจะหลีกเลี่ยงความเป็นจริงในสภาวการณ์ปัจจุบันของผู้ประพันธ์ แต่พวกเขาก็วิพากษ์วิจารณ์ปัญหาสังคมสมัยกลาง การวิพากษ์วิจารณ์ของนักประพันธ์วรรณกรรมกอธิคไม่ได้วิจารณ์สังคมตามแบบวรรณกรรมวิจารณ์สังคม ซึ่งวิพากษ์วิจารณ์สังคมอย่างเผ็ดร้อน การวิจารณ์สังคมในวรรณกรรมกอธิคเป็นการวิจารณ์ที่เกิดมาจากทัศนะคติ หรือ มุมมองของนักประพันธ์ที่ต้องกระทำให้สอดคล้องกับแนวเรื่องของตนเอง การแสดงความคิดเห็นของนักประพันธ์ที่เกี่ยวกับสังคมโดยผ่านมาทางตัวละครในวรรณกรรมของตน จึงถูกลดความรุนแรงลง เพราะตัวละครต้องแสดงความคิดเห็นตามนิสัย และโลกทัศน์จากการสร้างสรรค์ของผู้ประพันธ์ที่สร้างเรื่องแนวกอธิค ไม่ใช่เรื่องในแนวการวิจารณ์สังคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย